

Rapport 2019:5

Länsstyrelsen
Stockholm

Född 1985

– en generations inträde på arbetsmarknaden

MED FINANSIERING FRÅN

Studien är framtagen inom ramen för regeringsuppdraget Jämställd regional tillväxt med medel från Tillväxtverket. Konsultbolaget Sweco Society har författat rapporten. Arbetet har skett i nära samarbete med en arbetsgrupp på Länsstyrelsen med Per Bark, analyschef på avdelningen för tillväxt, som projektledare.

För mer information kontakta Per Bark, avdelningen för tillväxt vid Länsstyrelsen.

Foto omslag: Jörgen Louthander
Utgivningsår: 2019
ISBN: 978-91-7281-890-3

Länsstyrelsen i Stockholm
Regeringsgatan 66, Box 22067, 104 22 Stockholm
Telefon: 010-223 10 00

Länsstyrelsens rapporter finns på
www.lansstyrelsen.se/stockholm/publikationer

Förord

Stockholms län har stärkt sin roll som rikets tillväxtmotor under hela 2000-talet. Länet svarar för en stor och ökande andel av rikets samlade förädlingsvärde, nyföretagande och skatteinkomster. Därtill har arbetsmarknaden utvecklats positivt under en längre tid. Bara under 2018 ökade antalet sysselsatta i länet med drygt 31 000 personer och regionen har drivit på Sveriges sysselsättningsökning under hela 2000-talet. Andelen sysselsatta har ökat trendmässigt under det senaste decenniet och få andra europeiska regioner når upp till Stockholms höga sysselsättning.

Samtidigt vet vi att utvecklingen skiljer sig åt mellan olika grupper och geografier. Det visar sig inte minst i olika tvärsnittsstudier som Länsstyrelsen och andra aktörer har tagit fram. Män är till exempel sysselsatta i högre utsträckning än kvinnor, personer med svensk bakgrund har högre inkomst än personer med utländsk bakgrund och personer som växer upp i socioekonomiskt utsatta hushåll har en kortare utbildningsbakgrund än andra grupper.

Studien *Född 1985 – en generations inträde på arbetsmarknaden* skiljer sig från traditionella tvärsnittsstudier genom att den följer en kohort (personer födda 1985) över tid. Genom att studien följer en kohort ges inte en heltäckande bild av länets arbetsmarknad, men istället ges möjlighet att studera och analysera utfallet för olika grupper som möter samma regionala konjunktur vid samma tidpunkt i livet.

Med utgångspunkt i allas lika rättigheter och möjligheter arbetar Länsstyrelsen i Stockholm för att Stockholmsregionen ska vara en attraktiv region att leva, studera, arbeta och utveckla företag i. Studien *Född 1985 – en generations inträde på arbetsmarknaden* är framtagen inom ramen för regeringsuppdraget Jämställd regional tillväxt med medel från Tillväxtverket. Studien svarar mot prioritet 2 som handlar om att utveckla intersektionell statistik och analys i det regionala tillväxtarbetet. Målet för arbetet inom det här området är att kvalitativt förbättra Länsstyrelsens kunskapsunderlag, bland annat genom att ha en fördjupad kunskap om arbetsmarknaden som belyser ojämlikhet och ojämställdhet.

Konsultbolaget Sweco Society har författat rapporten. Arbetet har skett i nära samarbete med en arbetsgrupp på Länsstyrelsen Stockholm. Per Bark, analyschef på avdelningen för tillväxt har varit projektledare.

Stockholm i mars 2019

Karina Uddén
Tillväxtdirektör

Innehållsförteckning

Sammanfattning....6

1. Inledning....7
1.1 Dataunderlag....7
1.2 Intersektionell analys....8
1.3 Studiens frågeställningar....9
1.4 Rapportens disposition....10
1.5 Arbetsmarknadens utveckling år 2000–2016....10

2. Resultat....15
2.1 Studiens målgrupp....15
2.2 Utbildning....18
2.3 Etableringen på arbetsmarknaden....30
2.4 Inkomster på arbetsmarknaden....38
2.5 Företagande....45
2.6 Utanförskap....48
2.7 Kompetensutnyttjande och matchning....52
2.8 Geografiska utvecklingsområden....57
2.9 Sambandsanalyser....66
2.10 Jämförelser – studiens målgrupp (kvarboende i länet), inflyttade, invandrade och utflyttade....73

3. Avslutande kommentar....77

Källförteckning....80

Appendix....82
1. Definitioner....82
2. Tabeller och diagram....84
Regressionstabeller....86

Sammanfattning

Den här studien är ett kunskapsunderlag som syftar till att belysa hur ojämlikhet och ojämställdhet uppkommer på arbetsmarknaden genom att studera utbildning och arbetsmarknadsetablering över tid. Studien antar ett intersektionellt perspektiv och följer en generation, födda 1985, bosatta i Stockholms län år 2000 och undersöker hur denna grupp har trätt in på arbetsmarknaden under början av sitt yrkesliv, fram tills de är 31 år 2016. Genom att följa en kohort och analysera hur skillnader utvecklas över tid bidrar studien med ny kunskap om olika faktorers betydelse för utbildning och etablering på länets arbetsmarknad över en lång tidsperiod. Faktorer som analyseras är till exempel skillnader utifrån individernas kön, utbildning, socioekonomisk bakgrund, funktionalitet och invandringsbakgrund. Syftet är att öka kunskapen om hur våra bakgrunder och identiteter påverkar inträdet på arbetsmarknaden och vilka konsekvenser det kan förväntas få i termer av exempelvis sysselsättning, kompetensutnyttjande och inkomst.

Liksom tidigare forskning framgår i analyserna att arbetsmarknadens relativt utsatta grupper i fråga om etablering och inkomst är unga, personer med låg utbildning, personer med funktionsnedsättning och personer med utländsk bakgrund. Det longitudinella perspektivet i denna studie visar vidare att konsekvenserna av flera av dessa faktorer är bestående över tid och att utbildning är en nyckel till att bryta utanförskap.

Andelen som avslutar grundskolan i målgruppen är generellt hög. Personer ur så kallade utsatta grupper tar i många fall några år till på sig att slutföra grundskolan, men i vuxen ålder har de i regel kommit ikapp målgruppen i stort. Skillnaderna sett till gymnasieutbildning och eftergymnasial utbildning är desto större, där utsatta grupper och framförallt män i utsatta grupper inte kommer ifatt i vuxen ålder.

För de som inte avslutar gymnasieskolan får det betydande konsekvenser för deras etablering och inkomst. Flera av grupperna som traditionellt ses som mer utsatta än andra drabbas betydligt hårdare av att sakna en gymnasial utbildning. Vidare är det tydligt att kvinnorna drabbas i högre utsträckning av att sakna en gymnasial utbildning än män sett till faktorer som inkomstutveckling och utanförskap.

Ett viktigt resultat i studien är att det generellt inte finns stora könsskillnader mellan samtliga män och kvinnor i fråga om arbetsmarknadsetablering i studiens målgrupp, men för kvinnor förefaller konsekvenserna i många fall bli större av att tillhöra en utsatt grupp.

1. Inledning

Arbete har en central plats i människors liv. Att ha ett arbete likställs ofta med att vara en del av samhället. Därför är arbete inte bara en fråga om möjligheten att försörja sig själv och, för många, sin familj utan också om makt för kulturellt och politiskt inflytande. Personer utan förvärvsarbete exkluderas ofta från att delta på jämlika premisser i samhällslivet. På arbetsmarknaden skapas många förutsättningar för ett jämlikt och jämställt samhälle.

Den här studien frågar sig hur individer påverkas av sin bakgrund och sin identitet när de söker sig in och etablerar sig på arbetsmarknaden. Studien följer en generation, födda 1985, bosatta i Stockholms län år 2000 och undersöker hur denna grupp har trätt in på arbetsmarknaden under början av sitt yrkesliv, fram tills de är 31 år 2016. Studien vill visa på skillnader mellan och inom målgruppen beroende på individernas kön, utbildning, socioekonomiska bakgrund, funktionalitet, invandringsbakgrund etcetera. Syftet med studien är att öka kunskapen om hur våra bakgrunder och identiteter påverkar inträdet på arbetsmarknaden och vilka konsekvenser det kan förväntas få i termer av sysselsättning, matchning, inkomst med mera.

1.1 Dataunderlag

Datamaterialet som legat till grund för analyserna i denna rapport är en sammanställning av SCB:s registerdata på individnivå och följer en kohort över tid. Gruppen som följs utgörs av personer födda år 1985, som år 2000 var bosatta i Stockholms län. Gruppen kvarboende i Stockholms län utgör studiens huvudsakliga målgrupp och följs över tid fram till år 2016, vilket var sista tillgängliga år för SCB:s arbetsmarknadsstatistik vid denna rapports framställande. Utöver att följa gruppen kvarboende görs även vissa analyser av de utflyttade från länet, samt av hela populationen födda år 1985 som var bosatta i Stockholms län år 2016 (kvarboende + inflyttade + invandrade). För en grafisk beskrivning, se kapitel 2.1.

Majoriteten av uppgifterna i rapporten är hämtade från SCB:s databas LISA[1], vilken är en longitudinell databas ämnad för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier. I LISA inkluderas individer från 16 års ålder, varför de flesta arbetsmarknadsvariabler följs från år 2001, året då gruppen som följs fyllde 16 år. Datamaterialet har även kompletterats med uppgifter från andra SCB-register för att kunna beskriva individernas uppväxtförhållanden, bland annat Registret över totalbefolkningen (RTB) och Utbildningsregistret,

[1] https://www.scb.se/vara-tjanster/bestalla-mikrodata/vilka-mikrodata-finns/longitudinella-register/longitudinell-integrationsdatabas-for-sjukforsakrings--och-arbetsmarknadsstudier-lisa/

samt uppgift om personerna varje år klassas som unga som varken arbetar eller studerar (UVAS).

1.2 Intersektionell analys

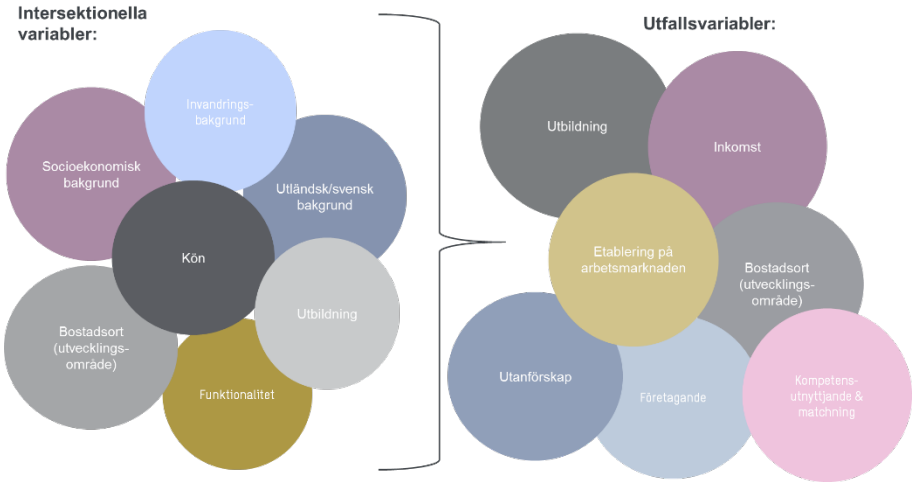
Intersektionalitet är ett begrepp som synliggör hur sociala gruppindelningar som exempelvis kön, ålder, bostadsort, hudfärg, etnicitet, sexualitet och socioekonomisk bakgrund samverkar och förstärker varandra, och hur detta skapar under- och överordning. Intersektionell metod och analys används för att förstå hur ojämlikhet skapas och upprätthålls på individ-, grupp- och samhällsnivå. Att ta fram intersektionell statistik innebär att undersöka utfallet hos variabler utifrån flera olika och överlappande sociala grupp-indelningar hos målgruppen.

För att avgränsa vilka grupper och intersektioner[2] grupper emellan som ska ingå i studien föregicks databeställningen till SCB av en intersektionell analys. Det innebär att en översikt av relevant arbetsmarknadsforskning och erfarenheter från Länsstyrelsens verksamhet gjordes. Syftet med översikten var att kartlägga vilka grupper som missgynnas och gynnas mest på arbetsmarknaden idag. De grupperna utgjorde sedan fokus för studien då de bedömdes ge oss mest information om hur rådande ojämställdhet och ojämlikhet upprätthålls.

Sju intersektionella variabler har utifrån den inledande analysen valts ut som mest relevanta att följa givet studiens syfte. Dessa är: kön, funktionalitet, utländsk/svensk bakgrund, invandringsbakgrund (vistelsetid utifrån invandringsår), socioekonomisk bakgrund, utbildning och bostadsort. Fem utfallsvariabler som bedömts ha stor vikt för att belysa ojämställdhet och ojämlikhet på arbetsmarknaden har valts ut. Dessa utfallsvariabler är: utbildning, etablering på arbetsmarknaden, inkomst, företagande och utanförskap. Dessutom har två fördjupningar gjorts av kompetensutnyttjande och matchning samt av utvecklingsområden, se Figur 1. I rapporten definieras och förklaras variablerna löpande.

[2] Intersektion betyder att två eller fler intersektionella variabler studeras samtidigt med avseende på ett utfall, till exempel sysselsättningsgraden för utlandsfödda män utan gymnasieexamen.

Figur 1. Studiens intersektionella variabler och utfallsvariabler

Avgränsningar

Vissa begränsningar finns med intersektionell statistik som lett till att avgränsningar i studien var tvungna att göras. För det första finns det vissa grupper som inte går att följa genom statistik utan stora svårigheter eller på grund av ett obefintligt dataunderlag. Exempelvis kan inte ett transperspektiv avvändas när variabeln kön studeras. På grund av omfång fick även vissa avgränsningar göras gällande vilka grupper som kunde inkluderas i studien. En utmaning med intersektionell statistik är också att grupperna i vissa fall blir så små att SCB inte tillåter att resultaten redovisas, eftersom det skulle kunna gå att spåra resultatet till enskilda individer.

Eftersom en presentation av samtliga variabler och kombinationer mellan dessa skulle bli för omfattande presenteras i rapportens delar ett urval av de resultat som har tagits fram och som bedömts vara mest intressanta för studiens syfte.

1.3 Studiens frågeställningar

Studiens övergripande frågeställning är hur arbetsmarknadsinträde skiljer sig över tid för olika grupper. Denna frågeställning har sedan brutits ner på tio delfrågor utifrån studiens syfte.

- *Hur skiljer sig utbildningsnivå inom målgruppen över tid?*
- *Vilka följdverkningar över tid får avsaknad av gymnasieutbildning för arbetsmarknadsinträde?*
- *När tas första kontakten med arbetsmarknaden och när träder målgruppen in på arbetsmarknaden?*
- *Hur utvecklas inkomst på arbetsmarknaden över tid?*
- *Vilka i målgruppen har varit verksamma som företagare och hur länge?*

- *Vilka grupper och hur många hamnar i ett varaktigt utanförskap? Vilka tar sig ur ett varaktigt utanförskap?*
- *Vilka högutbildade arbetar respektive arbetar inte i högkvalificerade yrken år 2016?*
- *Hur horisontellt segregerade är målgruppens yrkesval?*
- *Hur skiljer sig tid för arbetsmarknadsinträde för personer uppvuxna och/eller bosatta i geografiska utvecklingsområden?*
- *Vilka flyttar ut och in och vilka bor kvar i geografiska utvecklingsområden?*

1.4 Rapportens disposition

Rapporten inleds med en översiktlig genomgång av arbetsmarknadens utveckling under tidsperioden för studien. Därefter följer ett resultatkapitel där statistik för respektive frågeställning redovisas. Ett antal diagram och tabeller har valts ut för att synliggöra resultaten, i vissa fall redovisas ytterligare diagram i bilaga. Rapporten avslutas med en sammanfattande kommentar.

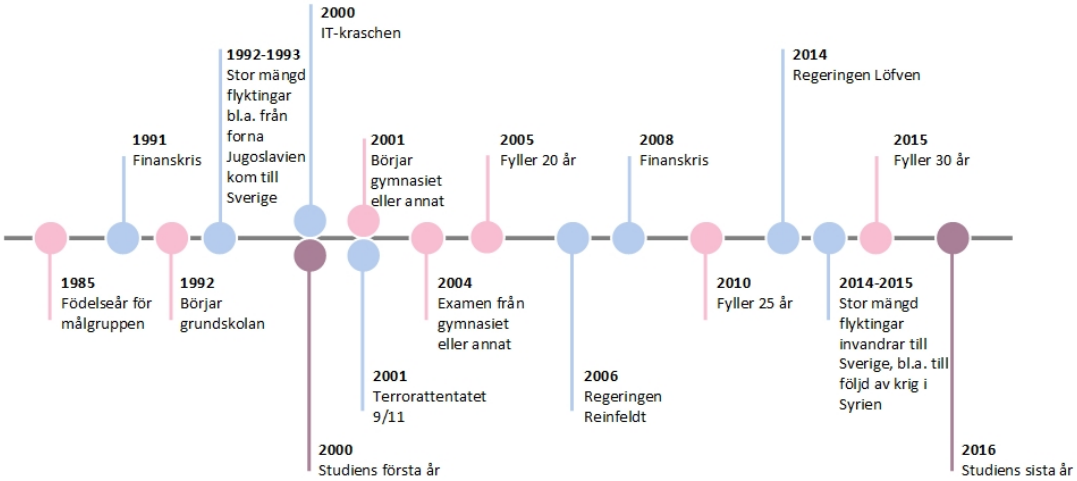
1.5 Arbetsmarknadens utveckling år 2000–2016

Sysselsättning och inkomst

År 2000, studiens första år, var den svenska arbetsmarknaden inledningsvis relativt stabil och en återhämtning i arbetslöshetstalet hade skett sedan finanskrisen i början av 1990-talet (Lundin och Thelander, 2012). I mars 2000 drabbades börsen av den så kallade IT-kraschen och viktiga svenska arbetsgivare, speciellt i Stockholmsregionen, som Ericsson drabbades hårt. Arbetslösheten som följde av IT-kraschen påverkade framförallt högutbildade.

År 2001 började majoriteten av studiens målgrupp gymnasiet. Tre år senare kom de ut på arbetsmarknaden, fortsatte till vidare studier eller annat. Generellt mötte de en stark och god arbetsmarknad. Jämfört med resten av Europa var arbetslösheten i Sverige låg. År 2008, när målgruppen var 23 år, drabbades världen av en ny finanskris. Den svenska arbetsmarknaden återhämtade sig relativt snabbt (SOU 2011:11), men forskning visar att grupper med lägre kvalifikationer, och lägre socialt och ekonomiskt kapital fick det svårare efter krisen än resten av befolkningen (Ungdomsstyrelsen, 2011).

Figur 2. Tidlinje över utvlada händelser

En förklaring till de relativt höga sysselsättningssiffrorna i Sverige vid den här tiden var att fler kvinnor och äldre arbetade i Sverige än i övriga Europa. Sverige hade dock en relativt hög arbetslöshet bland unga jämfört med andra europeiska länder. Liksom i resten av Europa var sysselsättningsgraden bland utrikes födda i Sverige betydligt lägre än i resten av befolkningen. Tidigare forskning nämner som en förklaringsfaktor bristen på arbeten med låga kvalifikationskrav i Sverige jämfört med andra europeiska länder, vilket betyder att grupper med lägre kvalifikationsnivå, unga och vissa grupper av utlandsfödda, hade svårare att etablera sig på arbetsmarknaden (Aldén och Hammarstedt, 2015).

Under 2010-talet ökade inkomsterna från förvärvsarbete för alla delar av befolkningen, samtidigt som inkomstskillnaderna i reella inkomster ökade mellan de som tjänar minst och de som har mest. Även om Sverige har den lägsta lönespridningen i Europa har inkomstskillnaderna i landet ökat kraftigt. Det beror i huvudsak på två faktorer; skillnaden mellan de som har och de som inte har arbete, samt skillnaden för de som även har inkomst av kapital – och det i sin tur avspeglar en betydligt mer ojämn fördelning av kapitalinkomsterna än löneinkomsterna. De lägsta lönerna på arbetsmarknaden är betydligt högre än de inkomster som ges av a-kassa, försörjningsstöd och studiemedel (Eriksson, Hensvik & Nordström Skans, 2017).

För vissa grupper har inkomstens storlek blivit viktigare sedan slutet på 2000-talet i takt med att välfärdssystemet förändrats. Detta gäller exempelvis ensamstående föräldrar på grund av nedskärningar i familjepolitiska stöd (Försäkringskassan, 2009). Det har också blivit vanligare med fattigdom trots sysselsättning, det vill säga att ha en inkomst från förvärvsarbete men ändå leva under fattigdomsgränsen. Tidigare forskning visar att grupper som riskerar att hamna i fattigdom trots sysselsättning är personer med låg

socioekonomisk status, utlandsfödda och ensamstående föräldrar (Stenberg, 2015).

Arbetsmarknadspolitik

Från år 2000 till 2016 skedde en rad betydelsefulla förändringar i den aktiva och passiva arbetsmarknadspolitiken. En tydlig utveckling under 2000-talet var att arbetsmarknadsutbildning minskade kontinuerligt och att ”garanti-program” införs när en arbetssökande varit arbetslös ett visst antal dagar[3]. Nya aktörer tar också plats på arbetsmarknaden i och med att välfärdstjänster som skola och vård privatiseras, vilket innebär en ökad valfrihet för brukarna av dessa tjänster (Lundin & Thelander, 2012). När 85:orna i Stockholms län är 21 år vinner Alliansen valet. Regeringen Reinfeldt förespråkar coachnings- och matchningsinsatser på arbetsmarknaden och privata aktörer blir vanligare som komplement till de statliga, speciellt på lokal nivå. I den passiva arbetsmarknadspolitiken sänker regeringen a-kassan och skärper tidsgränserna för hur länge arbetstagare kan få sjukersättning. Det blir svårare att få försörjningsstöd. Skattesubventioner på hushållsnära tjänster (RUT-avdraget) införs för att öppna nya arbetsmarknader.

Ojämlikhet på arbetsmarknaden

Som diskuterats har arbetsmarknadens utveckling under 00-talet bidragit till lägre inkomst, ökad osäkerhet och längre avstånd till arbetsmarknaden för de grupper som ofta kategoriseras som utsatta på arbetsmarknaden: unga, utlandsfödda och personer med funktionsnedsättning. För 85:orna som har växt upp i socioekonomisk utsatthet, har utländsk bakgrund, är ensamstående och/eller har en funktionsnedsättning finns det en stor risk att de får det svårare att etablera sig på arbetsmarknaden. Förklaringsfaktorer som tidigare forskning lyft fram är exempelvis omfattande kollektivavtal och relativt höga minimilöner, vikten av informella kontakter för att få en anställning, högre krav från arbetsgivare på formell utbildning och kunskaper i svenska, avsaknad av formell utbildning speciellt gymnasieexamen inom gruppen, och förekomst av diskriminering (Lundin & Thelander, 2012).

Jämställdhetspolitiken utvecklades och utformades till stor del under 85:ornas livstid. Trots detta har omfattande förändring uteblivit. Under hela perioden har svenska yrkes- och högskoleutbildningar liksom arbetsmarknaden varit starkt könssegregerade (SOU 2014:30). I ett jämförande perspektiv kan könssegregeringen på arbetsmarknaden i Sverige förklaras av att kvinnor i högre grad förvärvsarbetar med sådana uppgifter som i andra länder utförs obetalt i hemmet. Dessa arbetsuppgifter har också professionaliserats och kräver idag i många fall yrkes- eller högskoleutbildning.

Forskningen om diskriminering på arbetsmarknaden är motstridig. Långtidsutredningen 2015 (SOU 2015:104) menar att den svenska arbetsmarknaden inte präglas av etnisk diskriminering utan att personer med

[3] Aktivitetsgarantin under regeringen Persson och jobb- och utvecklingsgarantin under regeringen Reinfeldt

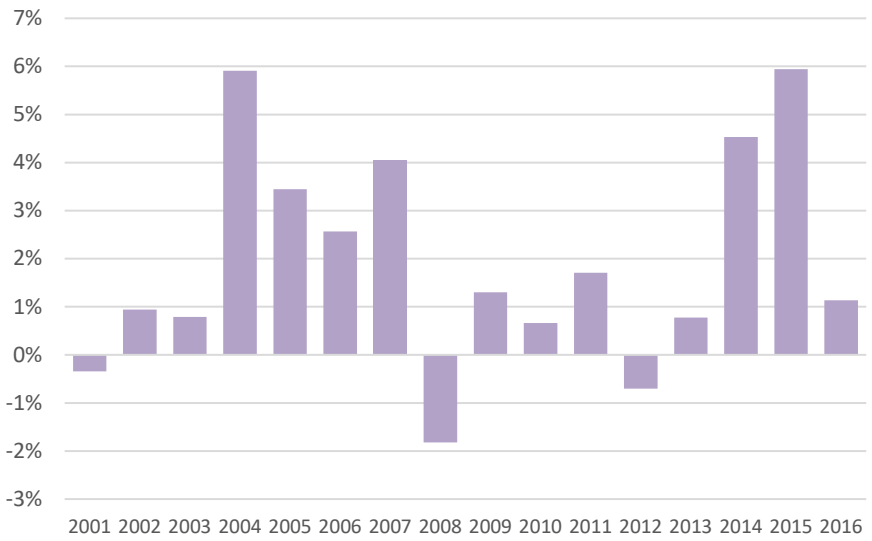
samma färdigheter bemöts lika. Andra studier finner bevis för omfattande etnisk diskriminering. Afrofobirapporten (2014) visar på en utbredd diskriminering mot afrosvenskar på arbetsmarknaden, från rekrytering och anställning till arbetsmiljö både i hög- och lågkvalificerade yrken. En annan studie visar att personer med arabiskklingande namn har 50 procents mindre chans att kallas till en arbetsintervju än personer med svenskklingande namn, allt annat lika (Carlsson & Rooth, 2007). Diskriminering mot personer med funktionsvariation beskrivs också som utbredd, studier visar att runt 35 procent av befolkningen med nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionalitet har upplevt diskriminering (Statistiska centralbyrån, SCB, 2018). Värt att notera är också att den fackliga anslutningsgraden stadigt minskat under perioden.

Tidigare forskning pekar på att pensionsåldern kommer att höjas under de närmast decennierna, vilket troligtvis kommer att få betydelse på 85:ornas arbetsliv. Forskningen pekar på att arbetsmarknaden och pensionssystemets struktur kommer göra det ännu svårare för äldre arbetslösa att komma i sysselsättning (Lundin & Thelander, 2012). Således kan man dra slutsatsen att det för 85:orna och deras generation blir ännu viktigare än tidigare att ha en kompetensnivå och/eller inkomstnivå som gör att de undviker arbetslöshet i äldre dagar.

Stockholmskontexten

Den ekonomiska utvecklingen i Stockholms län har mellan år 2000 och 2016 överlag varit positiv, med en total ökning av BRP (bruttoregionprodukten) per capita motsvarande cirka 36 procent. Det har dock skett vissa fluktuationer i utvecklingen under årens gång. De första fyra åren efter IT-kraschen år 2000 var utvecklingen av BRP per capita närmast stillastående. Därefter började den ekonomiska aktiviteten i länet att återhämta sig då BRP per capita ökade relativt kraftigt under perioden 2004–2007. Den efterföljande finanskrisen år 2008 orsakade dock en mindre nedgång på ett par procent. Under åren som följde finanskrisen var den ekonomiska utveckling återhållsam, liksom efter IT-kraschen. Efter 2013 och fram till 2016 fick dock länets ekonomiska aktivitet ny styrka, se figur 3.

Figur 3. Bruttoregionprodukten per capita för Stockholms län, förändring (procent) på ett års sikt (fasta priser)

Stockholm är en region som utmärker sig både i ett svenskt och europeiskt perspektiv för sin höga sysselsättningsgrad och tillväxttakt. Sedan slutet på 00-talet har sysselsättningsgraden ökat i länet, framförallt i förorterna till Stockholm. Utrikes födda drabbades hårdare än övriga grupper av den ekonomiska krisen 2008, och utrikes födda kvinnor i yttre staden var särskilt drabbade (Nulägesanalys av Stockholms arbetsmarknad, 2017). En utmaning i Stockholmsregionen under perioden har varit matchning på arbetsmarknaden, både matchning mellan arbetssökande, speciellt utan gymnasieutbildning, och arbete och matchning mellan en viss kompetensnivå och arbete. Den vanligaste sektorn i Stockholm är tjänstesektorn, där 9 av 10 stockholmare förväntas arbeta år 2025. Sysselsättningen ökar i alla branscher förutom tillverkningsindustrin. Den arbetskraft som väntas efterfrågas under det närmaste decenniet är framförallt högutbildade. Det innebär att lågutbildade stockholmare kommer att ha fortsatta utmaningar att etablera sig på arbetsmarknaden (Länsstyrelsen i Stockholms län, 2016).

2. Resultat

I detta kapitel presenteras studiens resultat. Dispositionen följer de sju utfallsvariabler som valts ut för studien och avslutas sedan med sambandsanalyser för samtliga intersektionella variabler och jämförande resultat för målgruppen och inflyttare till länet. Som en inledande översikt till analyserna visas i Tabell 1 några utbildnings- och arbetsmarknadsutfall för samtliga kvarboende vid studiens slutår 2016, året då gruppen fyllde 31 år. En relativt hög andel av de kvarboende hade vid studiens slutår en gymnasial utbildning och cirka en tredjedel hade en lång eftergymnasial utbildning (minst 3 år). Vidare hade den övervägande majoriteten (90 procent) av de kvarboende trätt in på arbetsmarknaden någon gång under perioden 2001–2016 och medianinkomsten uppgick vid slutåret till cirka 300 000 kronor. Cirka 85 procent var förvärvsarbetande vid 31 års ålder och 12 procent var egna företagare.

Tabell 1. Utbildnings- och arbetsmarknadsutfall för de kvarboende i länet år 2016

	Kvarboende i länet år 2016
Andel med gymnasieutbildning	87%
Lång eftergymnasial utbildning (minst 3 år)	34%
Andel inträdda på arbetsmarknaden[4]	90%
Medianinkomst (tusen kronor)	300
Andel förvärvsarbetande	85%
Andel egna företagare[5]	12%

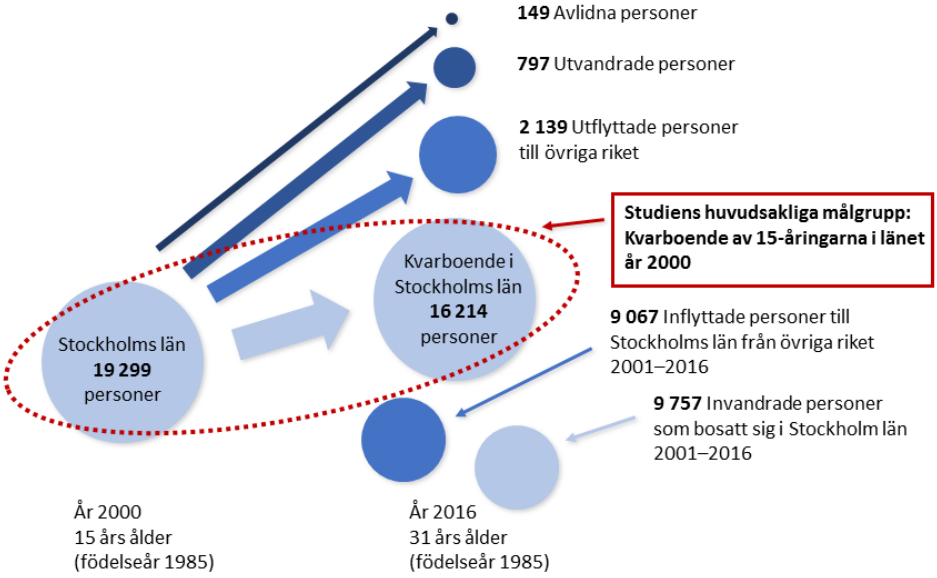
2.1 Studiens målgrupp

Utgångspunkten för analyserna är personer födda år 1985, som var bosatta i Stockholms län år 2000. Denna grupp utgjorde cirka 19 300 personer. Analyserna följer i huvudsak 85:orna som varje år var kvarboende i Stockholms län, vilka benämns som studiens målgrupp eller de kvarboende. Syftet med att använda denna målgrupp är att ha en grupp som möter relativt likartade förutsättningar och konjunktursvängningar och att belysa skillnader i utbildning och arbetsmarknadsinträde över en längre tidsperiod för olika delpopulationer av gruppen kvarboende i Stockholms län. Styrkor i en sådan här studie är att den möjliggör jämförelser mellan och inom grupper och visar på skillnader mellan grupper över tid.

[4] Ett inträde på arbetsmarknaden sker året då medianinkomsten överstiger halva medianinkomsten för en 45 -åring. Se kapitel 2.3.2 för vidare förklaring.
[5] Inkluderar både de som är endast företagare och de som är så kallade kombinatörer (anställd och företagare).

Det är viktigt att samtidigt komma ihåg att slutsatserna begränsar sig till den förhållandevis lilla målgrupp som studerats. Slutsatser kan med fördel relateras till andra studier och forskning om förhållanden på arbetsmarknaden. Studien är inte anpassad för att vi ska kunna uttala oss generellt om arbetsmarknaden utan om hur just denna målgrupps arbetsmarknadsinträde sett ut.

Figur 4. Överblick Stockholms läns befolkning med födelseår 1985, år 2000 och 2016

År 2016 fyllde studiens kohort 31 år. Av de 19 300 som år 2000 var bosatta i länet var drygt 16 000 kvarboende och drygt 3 000 personer hade flyttat till andra delar av landet, utvandrat eller avlidit. Vidare hade drygt 9 000 respektive knappt 10 000 personer med samma födelseår tillkommit till Stockholms läns befolkning genom inflyttning från övriga riket respektive invandring. Studiens huvudsakliga målgrupp, de kvarboende 85:orna, utgjorde därmed mindre än hälften av samtliga 31-åringar i Stockholms län vid studiens slutår. Analyserna av endast de kvarboende ger därför inte en heltäckande bild av länets arbetsmarknad och inte heller av arbetsmarknaden för samtliga 31-åringar i Stockholms län år 2016. Detta är ett medvetet vägval då rapportens huvudsakliga syfte är att följa en kohorts arbetsmarknadsinträde i Stockholms län över en längre tid. För att komplettera bilden sker i denna rapport vissa analyser av utflyttarna från länet, samt av hela populationen 31-åringar i Stockholms län vid slutåret 2016. Dessa analyser har samlats i delkapitel 2.9.

För att komplettera bilden ytterligare och göra jämförelser mot hela Stockholms läns befolkning vid specifika år uppmanas läsaren att söka sig vidare i statistikdatabasen på SCB:s webbplats.

Målgruppens sammansättning och bakgrundsvariabler

Nedan följer en kortfattad beskrivning av målgruppens sammansättning utifrån bakgrundsvariabler som studeras i rapporten och hur variablerna är definierade. För tabeller över målgruppens sammansättning, se Appendix.

Som beskrivits ovan utgörs studiens huvudsakliga målgrupp av 19 299 personer födda år 1985, bosatta i Stockholms län år 2000. Av dessa var 9 492 (49 procent) kvinnor och 9 807 (51 procent) män.

Sett till uppväxtförhållanden var 87 procent av målgruppen bosatta i Stockholms län vid fem års ålder, 5 procent i andra län och 8 procent ej folkbokförda i Sverige.

19 procent av gruppen var uppvuxna i hushåll som mottagit socialbidrag under minst 3 år under uppväxten (5–15 års ålder), denna variabel benämns i rapporten som socioekonomisk bakgrund och gruppen ifråga betecknas som socioekonomiskt utsatt.

Föräldrarnas utbildningsnivå studeras i rapporten genom en variabel som visar om personen hade minst en förälder med eftergymnasial utbildning (3 år eller längre) eller om båda föräldrarna saknar eftergymnasial utbildning. 35 procent av målgruppen hade minst en förälder med eftergymnasial utbildning.

I rapporten belyses även skillnader utifrån svensk och utländsk bakgrund. I gruppen svensk bakgrund ingår individer som är inrikes födda med antingen en eller två inrikes födda föräldrar, medan de med utländsk bakgrund består av utrikes födda samt inrikes födda med två utrikes födda föräldrar. 87 procent av målgruppen var inrikes födda, vidare hade 26 procent av målgruppen utländsk bakgrund. Av de 13 procent som var utrikes födda hade knappt hälften invandrat senast vid året för grundskolestart i Sverige (7 års ålder).

Sammanfattningsvis kan nämnas att studiens målgrupp som utgörs av kvarboende skiljer sig relativt kraftigt från samtliga 85:or bosatta i Stockholms län vid studiens slutår. En viktig del är att invandringen till Sverige och Stockholms län har varit stor under perioden 2001–2016, vilket visar sig i att knappt 9 800 personer födda 1985 har invandrat under perioden och bosatt sig i länet. En ungefär lika stor grupp, 9 000 personer, utgörs av inflyttade från övriga riket. De inflyttade kännetecknas på en övergripande nivå av en hög utbildningsnivå och mycket hög grad av arbetsmarknads-inträde. De invandrade kännetecknas på en övergripande nivå av motsatsen, en låg utbildningsnivå och låg grad av arbetsmarknadsinträde, samtidigt som denna grupp är mycket heterogen och vars arbetsmarknadsetablering i praktiken kräver en rapport i sig. För ytterligare jämförelser, se delkapitel 2.10.

2.2 Utbildning

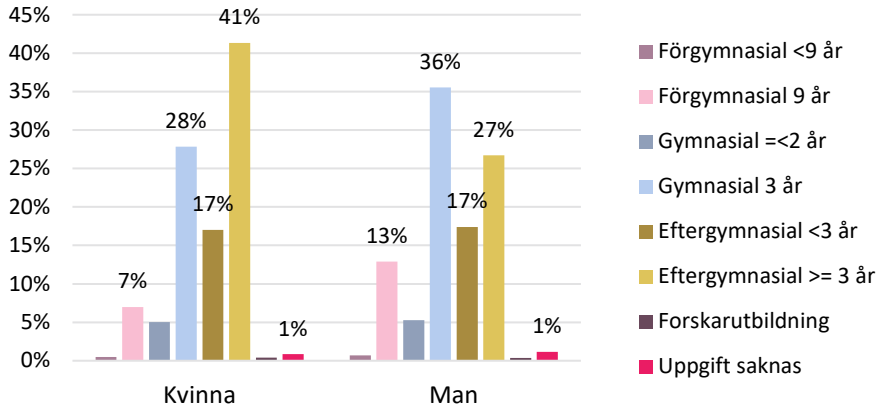
I detta delkapitel analyseras utbildningsnivån i studiens målgrupp, de kvarboende i länet. Först ges en överblick av hur utbildningsnivåerna fördelar sig per kön vid studiens slutår, år 2016. Sedan följer fördjupade analyser.

I det här delkapitlet analyseras andelen av målgruppen som har genomgått grundskola, gymnasieskola och eftergymnasial utbildning.

Utbildningsavgångarna kommer att studeras med avseende på ett antal bakgrundsvariabler som har bedömts vara intressanta för att belysa skillnader inom olika utbildningsnivåer. De bakgrundsvariabler som studeras är kön, svensk/utländsk bakgrund, föräldrarnas utbildningsnivå och socioekonomisk bakgrund.

För att ge en första överblick visas samtliga uppnådda utbildningsnivåer för studiens målgrupp vid slutåret, år 2016. Skillnaden i utbildningsnivå mellan kvinnor och män var mycket stor. 41 procent av kvinnorna och 27 procent av männen i målgruppen hade år 2016 uppnått en minst 3-årig eftergymnasial utbildning. Skillnaden förklaras inte av att männen i högre utsträckning skaffar en kortare eftergymnasial utbildning såsom en yrkesutbildning, utan förklaras av att männen i högre utsträckning vid 31 års ålder endast hade uppnått en gymnasial utbildning eller grundskoleutbildning.

Figur 5. Utbildningsnivå år 2016 för kvarboende i länet (målgruppen)

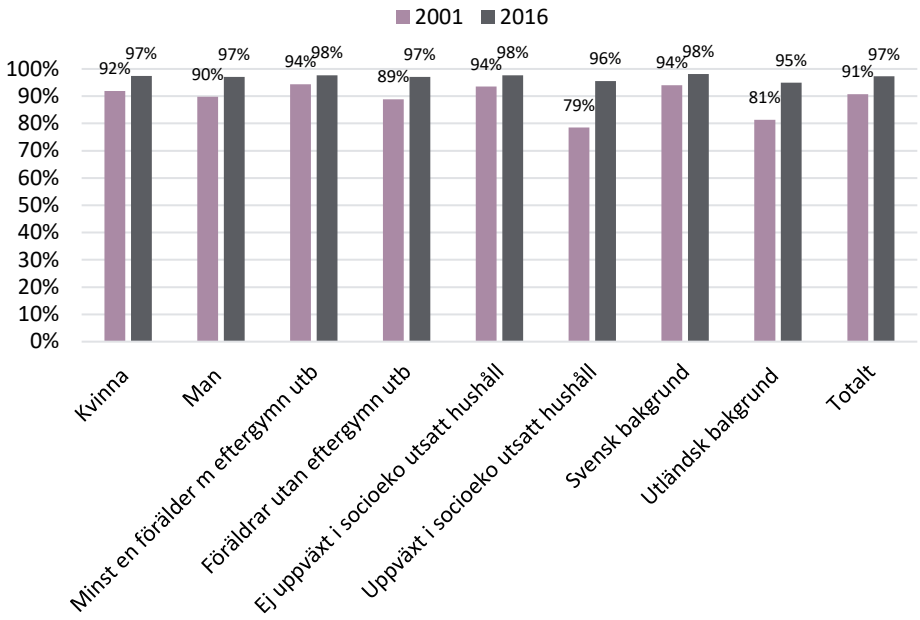

De flesta ur målgruppen har en grundskoleutbildning

För målgruppen inföll året för förväntat avslut från grundskolan år 2001, det vill säga året då gruppen fyllde 16 år. För att ge en första översikt över andelen avgångna inom grundskolan presenteras andelen som avslutar sin grundskoleutbildning år 2001, samt år 2016 i Figur 6. Diagrammet visar att

drygt 9 av 10 avslutade sin grundskoleutbildning året de fyllde 16. Samtidigt är andelen lägre för vissa grupper, framför allt de som växer upp i socioekonomiskt utsatta hushåll och de som har utländsk bakgrund, där 2 av 10 inte uppnått en grundskoleutbildning året de fyllde 16. Procentuellt sett kan skillnaderna inte betecknas som särskilt stora och år 2016 har skillnaderna i andelen som uppnått en grundskoleutbildning mer eller mindre jämnats ut mellan grupperna. Samtidigt kan konsekvenserna av att sakna grundskoleutbildning i praktiken förväntas bli mycket stora, varför skillnaderna är intressanta att belysa ytterligare.

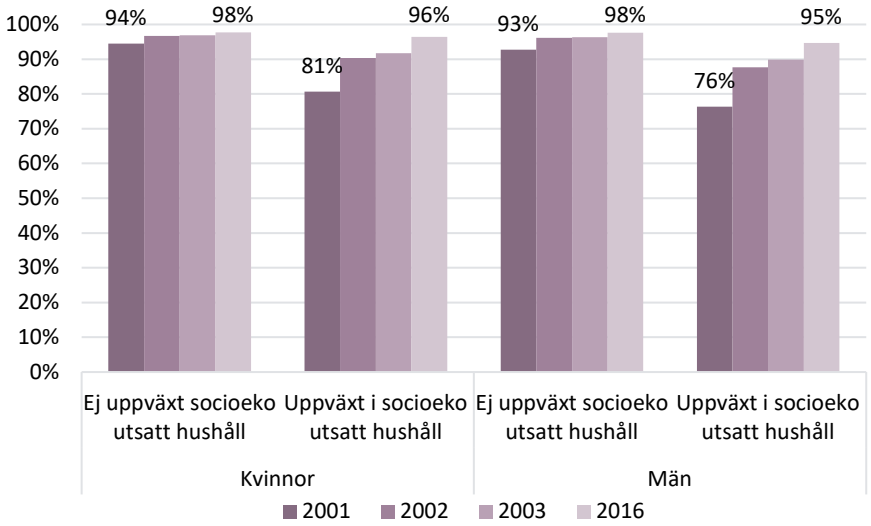
Figur 6. Andel som avslutat grundskolan vid 16 respektive 31 års ålder (år 2001 och år 2016)

Skillnaderna i andelen med grundskoleutbildning jämnar ut sig över tid

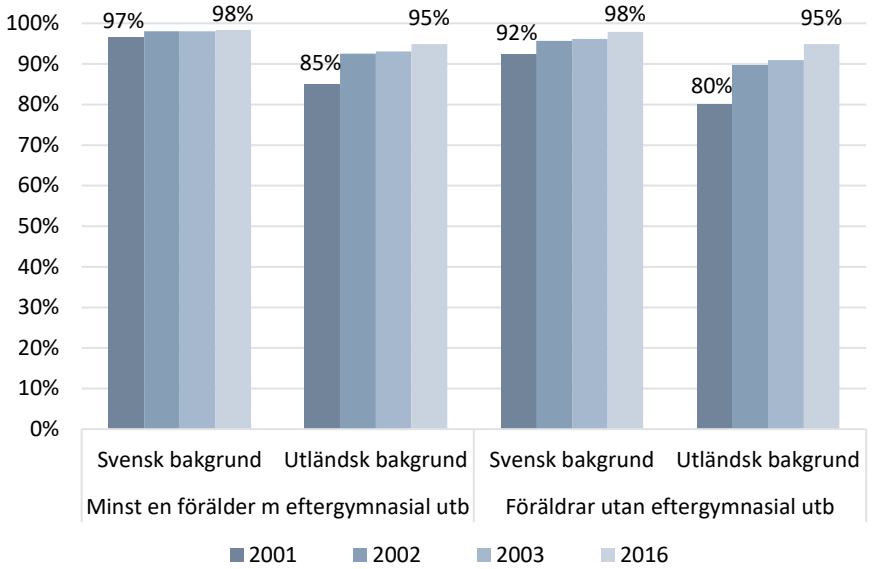
De grupper som i föregående diagram visade sig ha lägre andelar med avslutad grundskoleutbildning analyseras här vidare för att undersöka om olika kombinationer av dessa variabler kan belysa ytterligare skillnader. I Figur 7 nedan presenteras andelen som avslutat grundskolan uppdelat på socioekonomisk bakgrund och kön. Andelen med grundskoleutbildning är särskilt låg för män som växte upp i socioekonomiskt utsatta hushåll, 76 procent, vilket kan jämföras med 81 procent för kvinnorna inom samma grupp. Totalt var det 418 män och 343 kvinnor i denna grupp som inte avslutade grundskolan år 2001. Skillnaderna mellan könen inom denna grupp jämnar dock ut sig över tid och vid 31 års ålder var skillnaden mellan könen endast 1 procentenhet, då 54 män och 81 kvinnor utan avslutad grundskoleutbildning kvarstod bland de som växt upp i socioekonomiskt utsatta hushåll i studiens målgrupp.

Figur 7. Andel som avslutat grundskoleutbildning år 2001–2003 och 2016, uppdelat på socioekonomisk bakgrund och kön

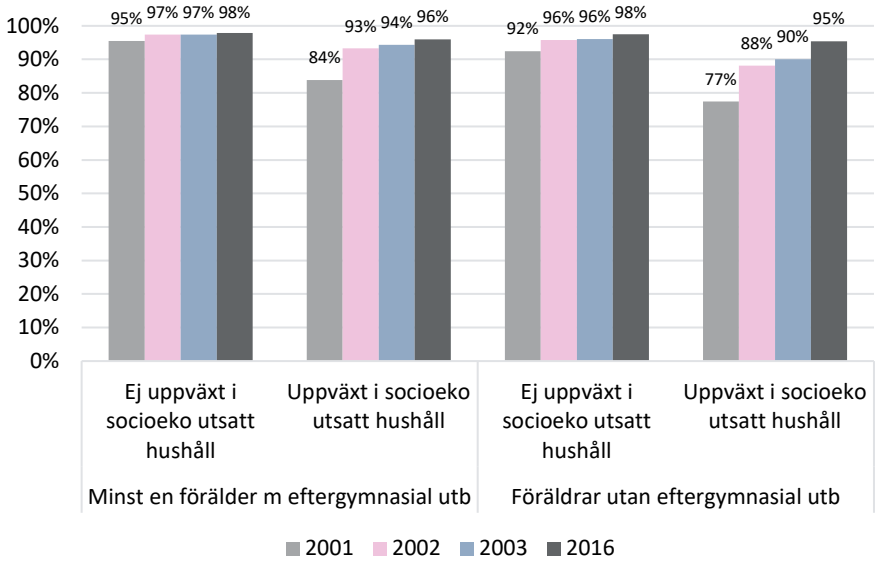
I Figur 8 nedan visas andelen med avslutad grundskoleutbildning för åren 2001–2003 och år 2016 uppdelat på föräldrarnas utbildningsnivå och svensk-utländsk bakgrund. Bland personer i målgruppen med utländsk bakgrund vars föräldrar saknar eftergymnasial utbildning avslutar 2 av 10 inte grundskolan vid förväntad ålder (cirka 700 av 3 600 personer), vilket är betydligt lägre än för personerna med svensk bakgrund inom samma grupp. Det efterföljande året har andelen utan avslutad grundskola minskat med 10 procentenheter för gruppen med utländsk bakgrund och år 2016 är skillnaden liten, 95 procent för de med utländsk bakgrund och 98 procent för de med svensk bakgrund.

Figur 8. Andelen som avslutat grundskoleutbildning år 2001–2003 och 2016, svensk-utländsk bakgrund och föräldrars utbildningsnivå

När andelen med avslutad grundskoleutbildning analyseras uppdelat på föräldrars utbildningsnivå och socioekonomisk bakgrund i Figur 9 framgår att gruppen som växte upp i ett socioekonomiskt utsatt hushåll där föräldrarna saknar eftergymnasial utbildning har särskilda svårigheter att uppnå grundskoleutbildning inom förväntad tid. Cirka 23 procent (660 av 2 900) i gruppen saknar avslutad grundskola. Andelen som avslutat grundskolan ökar dock förhållandevis kraftigt efterföljande år med 11 procentenheter och fram till år 2016 har andelen ökat till 95 procent.

Figur 9. Andel som avslutat grundskoleutbildning år 2001–2003 och 2016, föräldrars utbildningsnivå och socioekonomisk bakgrund

Resultatet i detta avsnitt visar att andelen som avslutar grundskolan generellt är hög för den studerade målgruppen. Inom vissa grupper märks en lägre andel avgångna, men skillnaderna är framför allt påtagliga när det förväntade avgångsåret från grundskolan, år 2001, studeras. De identifierade utsatta grupperna ökar samtliga sina andelar över tid och har på det stora hela kommit ”ifatt” övriga grupper i vuxen ålder.

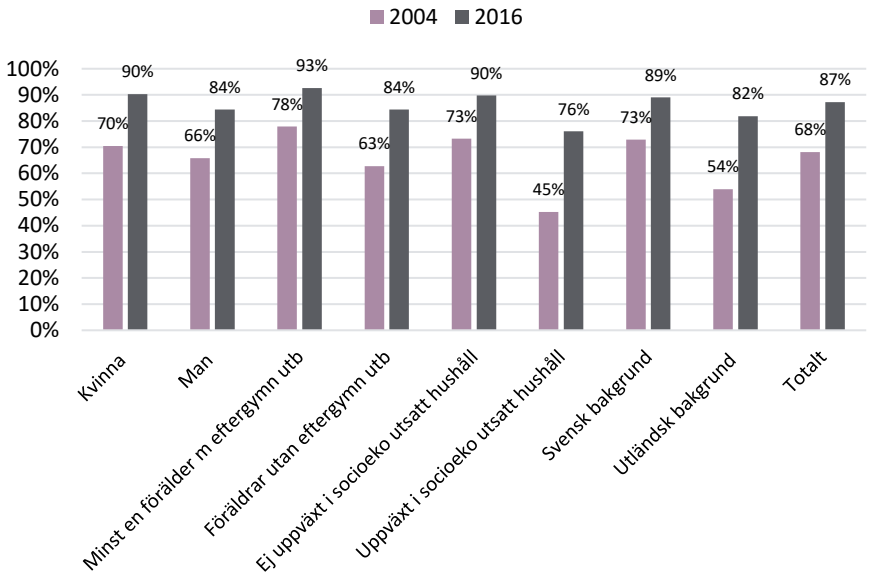
Det bör samtidigt betonas att även en senarelagd avgång på 1–3 år från grundskolan kan förväntas få följdeffekter för både vidareutbildning och inträdet på arbetsmarknaden.

Flera grupper avslutar inte gymnasiet inom utsatt tid

Det förväntade året för att uppnå gymnasial utbildningsnivå inföll år 2004, året då målgruppen fyllde 19 år. I Figur 10 visas andelen om avslutat sin gymnasieutbildning det förväntade året, samt motsvarande andel år 2016. De grupper som visade sig ha låga andelar grundskoleexamen vid 16 års ålder har även låga andelar med gymnasial utbildningsnivå det förväntade avgångsåret. I viss mån kan resultaten sägas vara förväntade eftersom den gymnasiala utbildningen i många fall senareläggs ett eller flera år då grundskoleutbildningen inte avslutats. Endast 45 procent inom gruppen som växte upp i socioekonomiskt utsatta hushåll och 54 procent av de som föddes i utlandet eller har utrikes födda föräldrar avslutade sin gymnasieutbildning vid det förväntade avgångsåret. Andelarna avgångna ökar dock över tid fram till 31 års ålder (år 2016), till 76 respektive 82 procent. Trots detta kvarstår relativt stora skillnader i andelen avgångna från gymnasiet vid 31 års ålder. Att 24 respektive 18 procent av individerna i de två ovan nämnda grupperna saknar gymnasieutbildning vid 31 års ålder kan antas få konsekvenser för deras ställning på arbetsmarknaden.

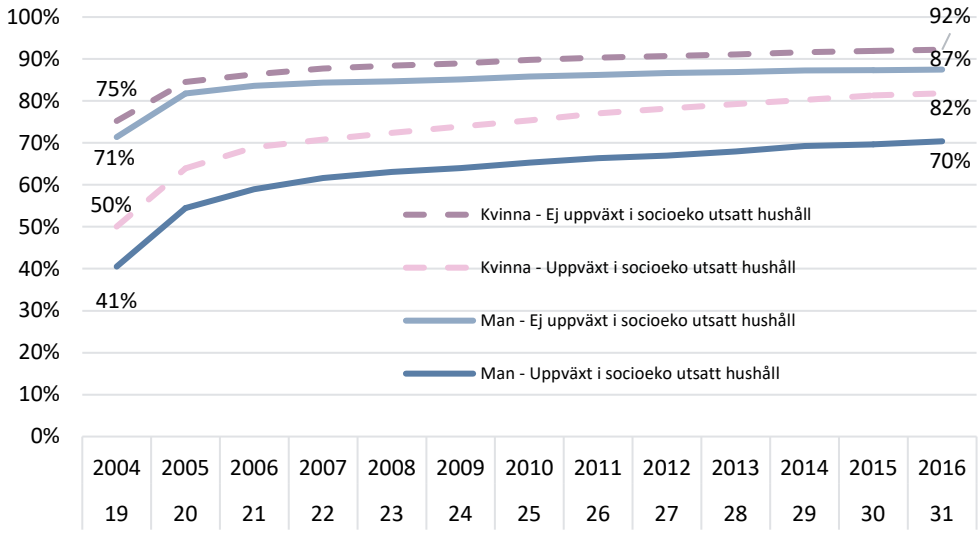
Även för gruppen med föräldrar som saknar eftergymnasial utbildning är andelen avgångna jämförelsevis låg det förväntade examensåret (63 procent), men ökar med 22 procentenheter fram till år 2016.

Figur 10. Andel avgångna i gymnasieskolan år 2004 och 2016

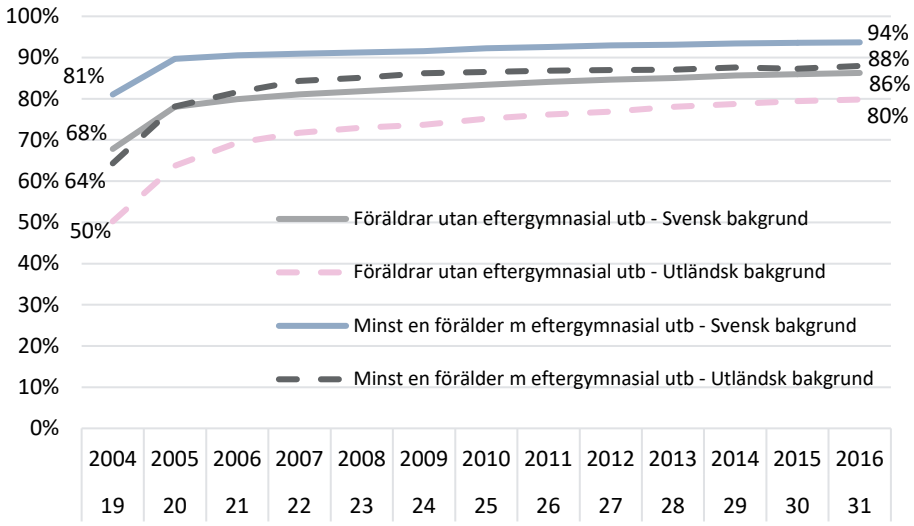
När andelen avgångna från gymnasiet delas upp på kön och socioekonomisk bakgrund i Figur 11 framgår att framförallt bland män uppvuxna i socioekonomiskt utsatta hushåll är andelen som avslutade sin gymnasieutbildning under det förväntade året låg, 41 procent, vilket även var fallet med grundskoleexamen. Cirka 1 000 av 1 700 män inom denna grupp hade inte avslutat sin gymnasieutbildning året de fyllde 19 år. Andelen med avslutad gymnasieutbildning ökade med tiden fram till 2016, men var 12 procentenheter lägre än för kvinnor som växte upp i socioekonomiskt utsatta hushåll.

Figur 11. Andelen avgångna i gymnasieskolan 2004–2016 uppdelat på kön och socioekonomisk bakgrund

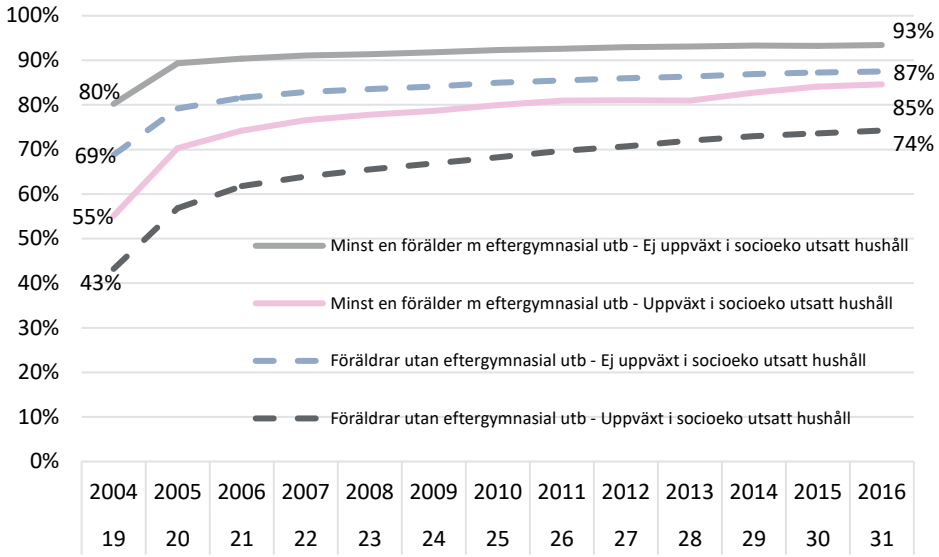
I Figur 12 visas andelen som avslutade gymnasieskolan under perioden 2004–2016 uppdelat på föräldrars utbildningsnivå och svensk-utländsk bakgrund. För gruppen vars föräldrar saknade eftergymnasial utbildning var andelen avgångna från gymnasieskolan betydligt lägre vid 19 års ålder för personerna med utländsk bakgrund än för de med svensk bakgrund. Föräldrarnas utbildningsnivå förefaller dock vara en viktigare faktor än svensk-utländsk bakgrund för sannolikheten att avsluta gymnasieskolan. Efter 21 års ålder hade personer med utländsk bakgrund och högutbildade föräldrar i högre uträckning avslutat gymnasiet, jämfört med personerna med svensk bakgrund vars föräldrar inte var högutbildade.

Figur 12. Andel avgångna i gymnasieskolan 2004–2016 uppdelat på föräldrars utbildningsnivå och svensk/utländsk bakgrund

På samma sätt som med andelen grundskoleavgångna är benägenheten att uppnå gymnasial utbildningsnivå särskilt låg för de som växte upp i socioekonomiskt utsatta hushåll med föräldrar som saknar eftergymnasial utbildning. Vid 19 års ålder avslutade 43 procent inom denna grupp sin gymnasieutbildning (1 200 av 2 800 personer). Fram till 2016 ökar andelen till 74 procent, vilket är betydligt lägre än för övriga studerade grupper.

Figur 13. Andel avgångna i gymnasieskolan 2004–2016 uppdelat på föräldrars utbildningsnivå och socioekonomiska bakgrund

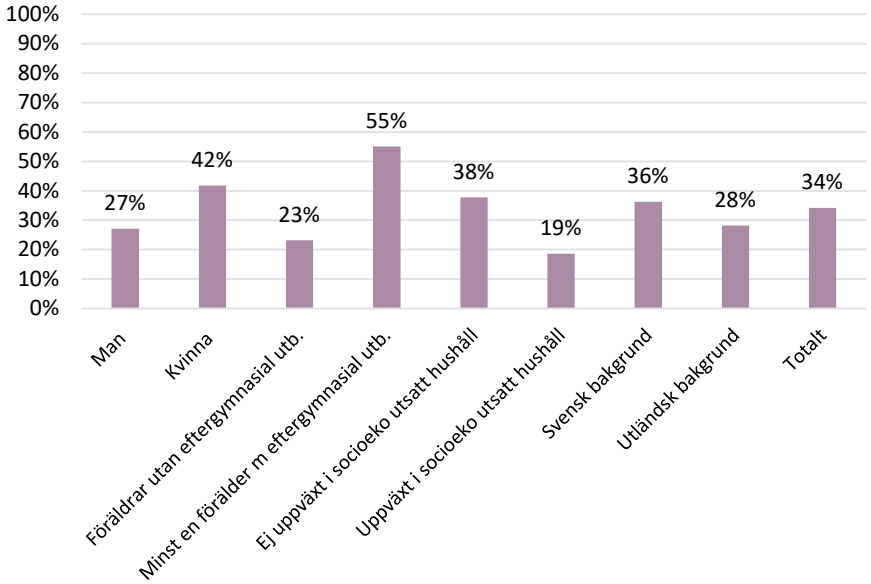
Sammanfattningsvis följer avslut av gymnasieutbildning i stora drag ett likartat mönster som för grundskolenivån sett till vilka grupper som senarelägger sin examen. Samtidigt kommer de utsatta grupperna inte ifatt på samma sätt som för grundskoleavgångna över tid vad gäller att uppnå gymnasial utbildning, vilket i viss mån kan ses som förväntat då gymnasieskolan inte är en del av skolplikten. Vidare får könsskillnaderna ses som stora där männen tydligt börjar halka efter kvinnorna vad gäller utbildningsnivå i samband med gymnasieskolan.

Fler kvinnor än män har en eftergymnasial utbildning

Slutligen görs en analys av andelen som har uppnått en minst treårig eftergymnasial utbildningsnivå, hädanefter även benämnt lång eftergymnasial utbildning.

Inledningsvis presenteras i Figur 14 andelen med lång eftergymnasial utbildning år 2016 uppdelat på bakgrundsvariablerna. Gruppen med den högsta andelen med lång eftergymnasial utbildning är de som har minst en förälder med eftergymnasial utbildning. De grupper där andelen eftergymnasialt utbildade var låg var framför allt de som har vuxit upp i socioekonomiskt utsatta hushåll, de som har föräldrar utan eftergymnasial utbildning, män och personer med utländsk bakgrund.

Figur 14. Andel som uppnått minst treårig eftergymnasial utbildning, 2007–2016

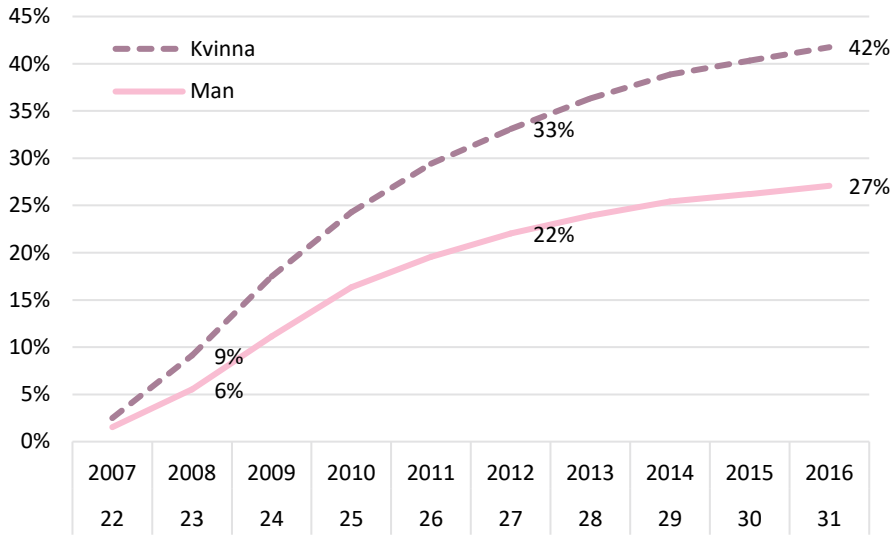

Skillnaderna mellan de som har svensk respektive utländsk bakgrund följer ett förväntat mönster, med lägre andelar eftergymnasialt utbildade för gruppen med utländsk bakgrund. Dock visar sig denna variabel ha mindre betydelse för benägenheten att skaffa sig en eftergymnasial utbildning än kön, föräldrarnas utbildningsnivå och socioekonomisk bakgrund. Med

anledning av detta ligger fokus på de tre sistnämnda variablerna i den fortsatta analysen.

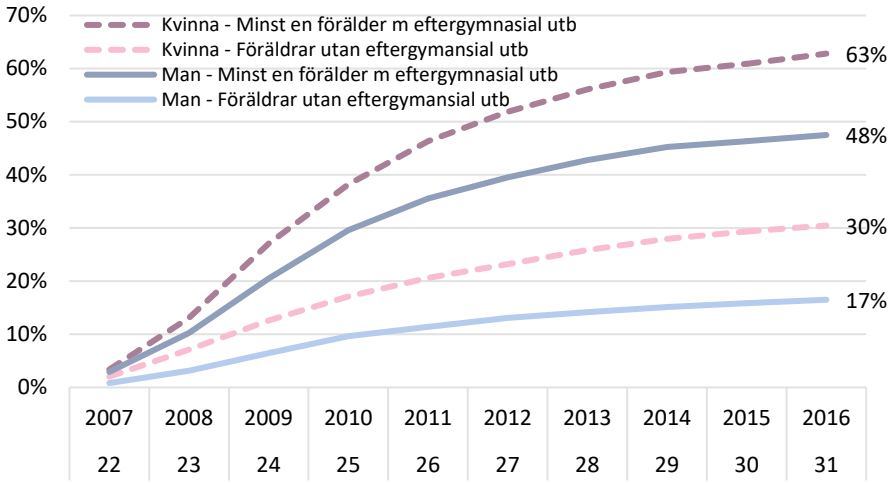
Från relativt små skillnader mellan könen avseende grundskole- och gymnasieexamen framkommer tydliga könsskillnader i andelen som uppnår en lång eftergymnasial utbildning. Vid 31 års ålder hade 27 procent (2 262 individer) av männen uppnått en eftergymnasial utbildningsnivå, medan motsvarande andel för kvinnor uppgick till 42 procent (3 282 individer). Skillnaderna mellan könen kan inte förklaras av att män i högre utsträckning skaffar en tvåårig eftergymnasial utbildning. Som Figur 5 visade skiljer sig andelen för kort eftergymnasial utbildning inte mellan män och kvinnor, utan skillnaden härstammar från att män i högre utsträckning än kvinnor endast avslutar en grundskole- samt gymnasial utbildning. Vid 31 års ålder ökar skillnaderna vilket tyder på att målgruppen och framförallt kvinnorna fortfarande studerar.

Figur 15. Andel som uppnått minst treårig eftergymnasial utbildning per kön, 2007–2016

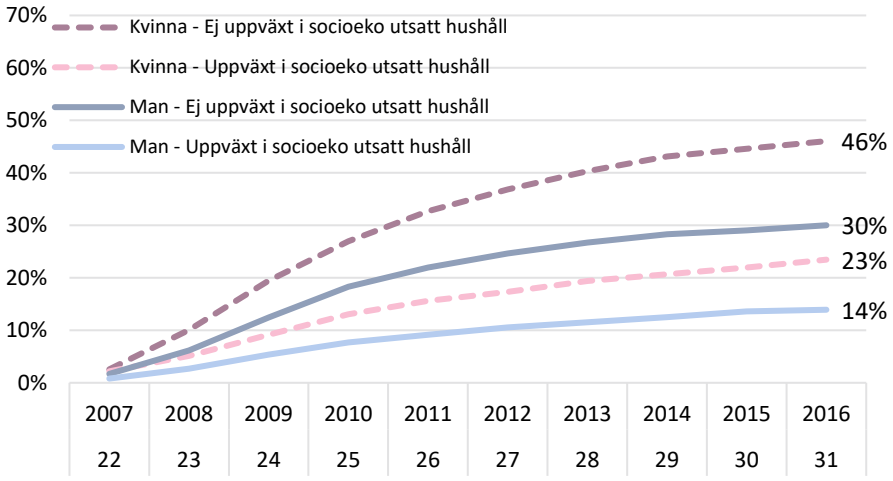
En annan viktig faktor för benägenheten att skaffa en lång eftergymnasial utbildning är i vilken utsträckning individens föräldrar är högutbildade. I Figur 16 nedan visas andelen med lång eftergymnasial utbildning med avseende på kön och föräldrarnas utbildningsnivå. Kvinnor med minst en högutbildad förälder skaffar sig en högre utbildning i störst utsträckning, medan män med föräldrar som saknar eftergymnasial utbildning har lägst andel med lång eftergymnasial utbildning. Skillnaden mellan dessa grupper uppgår till 46 procentenheter. Även om skillnaderna i viss utsträckning är förväntade får de beskrivas som påfallande stora. Endast 17 procent (cirka 900 av 5 500 individer) av männen med föräldrar som saknar högre utbildning har vid 31 års ålder själva skaffat sig en eftergymnasial utbildning.

Figur 16. Andel som uppnått minst treårig eftergymnasial utbildning per kön och föräldrarnas utbildningsnivå, 2007–2016

En annan faktor av ännu större betydelse för eftergymnasial utbildning är socioekonomisk bakgrund. Män uppvuxna i socioekonomiskt utsatta hushåll går vidare till eftergymnasial utbildning i mycket låg utsträckning. Endast 14 procent (cirka 200 av 1 500 individer) skaffade sig en lång eftergymnasial utbildning, medan motsvarande andel för kvinnor inom denna grupp är 23 procent (cirka 350 av 1 500 individer).

Figur 17. Andel som uppnått minst treårig eftergymnasial utbildning per kön och socioekonomisk bakgrund, 2007–2016

Sammanfattningsvis för analyserna av utbildningsnivå kan konstateras att kön är en viktig variabel att analysera i utbildningssammanhang och framförallt i kombination med uppväxtförhållanden, föräldrars

utbildningsnivå och i viss utsträckning svensk-utländsk bakgrund. En intressant aspekt att ta med sig till efterföljande analyser är vad den relativa nackdelen män har inom utbildningssystemet får för följdeffekter och genomslagskraft på arbetsmarknadsinträdet och inkomstnivåer.

Utbildning – några viktiga slutsatser

- Kvinnor uppnår en högre utbildningsnivå än män inom alla grupper som ingått i delstudien.
- Särskilt män som har haft en socioekonomiskt utsatt uppväxt och kommer från studieovana hem har en förhållandevis låg utbildningsnivå.
- Skillnaderna i lång eftergymnasial utbildning är stor mellan och inom grupperna. Kvinnor och personer med högutbildade föräldrar vidareutbildar sig i högst utsträckning. Utländsk-svensk bakgrund visar sig inte ha någon större påverkan på eftergymnasial utbildning.

2.3 Etableringen på arbetsmarknaden

I detta delkapitel analyseras vid vilken ålder som etableringen på arbetsmarknaden sker. Etableringen på arbetsmarknaden analyseras dels genom att studera när den första kontakten med arbetsmarknaden sker, dels när målgruppen träder in på arbetsmarknaden. Första kontakten definieras här som det första förvärvsarbetet och arbetsmarknadsinträdet definieras som det år då halva medianinkomsten för en 45-åring uppnås.

Målgruppens etablering på arbetsmarknaden analyseras genom att undersöka dels vid vilken ålder som den första kontakten med arbetsmarknaden sker, dels när individerna har gjort ett inträde på arbetsmarknaden under perioden 2001–2016. Analysen genomförs med hjälp av deskriptiv statistik med avseende på ett antal bakgrundsvariabler som har bedömts vara intressanta för att belysa skillnader på arbetsmarknaden. Bland bakgrundsvariablerna som behandlas i detta kapitel återfinns kön, svensk-utländsk bakgrund och socioekonomisk bakgrund, vilka även tillämpades i analyserna av målgruppens utbildningsnivå. Detta gör det möjligt att studera vad de utbildningsskillnader som noterades för dessa grupper får för påverkan på arbetsmarknaden. Som komplement till variabeln svensk-utländsk bakgrund har även en analys gjorts med avseende på de i målgruppen som invandrat senast vid 7 års ålder och de som har invandrat efter 7 års ålder. Denna variabel ämnar undersöka om vistelsetid och att genomgå hela sin grundskoleutbildning i Sverige påverkar anknytningen till arbetsmarknaden. Utöver nämnda variabler har arbetsmarknadsetableringen även analyserats uppdelat på utbildningsnivå, som här delas in i ej gymnasieutbildad, gymnasieutbildad, kort eftergymnasial utbildning (max 2 år) och lång eftergymnasial utbildning (minst 3 år).

Endast utvalda resultat från analyserna presenteras i denna rapport. Den deskriptiva analysen i detta kapitel kompletteras med sambandsanalyser i kapitel 2.9.

Första kontakten med arbetsmarknaden

Den första kontakten med arbetsmarknaden definieras som det året då individen är registrerad som förvärvsarbetande för första gången. Till detta används SCB:s variabel för sysselsättningsstatus i november månad (SyssStat), som följer den internationella definitionen av förvärvsarbete.

I Tabell 2 nedan visas medelåldern för den första kontakten med arbetsmarknaden uppdelat på de olika bakgrundsvariablerna. Eftersom beräkningarna av medelåldern är avgränsade till de individer som har haft en första kontakt med arbetsmarknaden kompletteras medelåldern med information om andelen som inte lyckas få kontakt med arbetsmarknaden under hela den studerade tidsperioden.

Sett till hela målgruppen är medelåldern för den första kontakten 20 år och totalt 3,8 procent (620 individer) hade vid 31 års ålder inte haft någon kontakt med arbetsmarknaden. När de olika bakgrundsvariablerna studeras framgår ett generellt mönster där högre utbildningsnivåer leder till en senareläggning av den första kontakten med arbetsmarknaden, kombinerat med en lägre andel utan kontakt vid 31 års ålder. Det indikerar att trots senareläggningen underlättar en högre utbildningsnivå när gruppen kommer ut på arbetsmarknaden.

Gruppen som saknar gymnasieutbildning visar sig i större utsträckning än andra grupper stå utanför arbetsmarknaden. De som inte har avklarat gymnasiet har en förhållandevis hög medelålder för första kontakten (20,2 år) trots att de inte studerar, samt den högsta andelen som inte har haft någon kontakt med arbetsmarknaden vid 31 års ålder, 12,4 procent, vilket motsvarar 213 individer.

För de andra delgrupperna, som inte rör utbildningsnivå, sker den första kontakten generellt sett sent och vid 31 års ålder står en förhållandevis hög andel utanför arbetsmarknaden. Det gäller framför allt individer i målgruppen som har invandrat till Sverige och personer med utländsk bakgrund. Även de som har vuxit upp i socioekonomiskt utsatta hushåll har i genomsnitt en sen första kontakt med arbetsmarknaden.

Tabell 2. Medelålder för första kontakten på arbetsmarknaden och andel som inte har fått kontakt med arbetsmarknaden under hela perioden 2001–2016

	Medelålder vid första kontakt med arbetsmarknaden	Andel utan kontakt med arbetsmarknaden perioden 2001–2016
Man	20,2	4,2%
Kvinna	19,8	3,5%
Uppväxt i socioekonomiskt utsatt hushåll	20,4	6,7%
Ej uppväxt i socioekonomiskt utsatt hushåll	19,9	3,2%
Svensk bakgrund	19,8	3,1%
Utländsk bakgrund	20,6	6,0%
Inrikes född	19,9	3,4%
Invandrad senast 7 års ålder	20,6	6,3%
Invandrad efter 7 års ålder	20,7	7,0%
Ej gymnasieutbildning	20,2	12,4%
Gymnasial utbildning (högsta)	19,8	3,1%
Yrkesförberedande gymnasium	19,7	2,5%
Studieförberedande gymnasium	19,9	4,4%
Eftergymnasial utb. <=2 år (högsta)	20,0	1,6%
Eftergymnasial utb.> 2år (högsta)	20,2	1,0%
Totalt	20,0	3,8%

Inträdet på arbetsmarknaden

I det här kapitlet presenteras en kartläggning av målgruppens inträde på arbetsmarknaden. Utgångspunkten har varit en definition som har tillämpats av Engdahl och Forslund (2016) och ursprungligen är framtagen av Eriksson, Nordström Skans, Sjögren och Åslund (2007). Enligt definitionen har en individ trätt in på arbetsmarknaden det första året då årsinkomsterna från förvärvsarbete överstiger halva medianinkomsten för en 45-åring[6]. Måttet baseras på individens samlade inkomster under ett år och kan komma från flera olika anställningar. Individen markeras som inträdd på arbetsmarknaden det första året då årsinkomsterna överskrider det angivna gränsvärdet, även om individen har en lägre årsinkomst året därpå. Det innebär att andelen som gjort inträde på arbetsmarknaden kommer att öka för varje år i grupperna som studeras.

Inledningsvis presenteras i Tabell 3 en översikt över medelåldern för arbetsmarknadsinträdet tillsammans med andelen som inte trätt in på arbetsmarknaden under hela den studerade tidsperioden. Generellt sker inträdet på arbetsmarknaden något senare än första kontakten som presenterades i föregående kapitel, vilket är naturligt eftersom det första jobbet inte nödvändigtvis är i sådan omfattning att det genererar inkomster i nivå med halva medianinkomsten för en 45-åring. För hela den studerade målgruppen var medelåldern för arbetsmarknadsinträdet 23,1 år och vid 31 års ålder hade 11 procent inte trätt in på arbetsmarknaden.

De som saknar gymnasial utbildning utmärker sig i sammanhanget då denna grupp visar sig ha särskilda svårigheter med etableringen på arbetsmarknaden, både vad gäller första kontakten (Tabell 2 i föregående delkapitel) och arbetsmarknadsinträdet som visas här. Drygt 24 procent (416 av 1 721 individer) av de som saknar gymnasial utbildning hade vid 31 års ålder inte uppnått de inkomstnivåer som krävs för att kunna anses ha trätt in på arbetsmarknaden. För de som inom denna grupp har gjort ett inträde på arbetsmarknaden sker dock inträdet i snitt relativt tidigt (22,6 år).

Med undantag för de som saknar gymnasial utbildning, ökar medelåldern för inträde ju högre utbildningsnivå som uppnås, samtidigt som andelen som inte gjort inträde på arbetsmarknaden vid 31 års ålder minskar. Som för den första kontakten indikerar det att en högre utbildningsnivå underlättar inträdet på arbetsmarknaden, trots senareläggningen. Utöver grupperingarna baserad på utbildningsnivå ser mönstret annorlunda ut; hög medelålder för inträde hänger ihop med hög andel som ej gjort ett inträde vid 31 års ålder.

De delgrupper med senare och svagare inträde på arbetsmarknaden är de som har invandrat till Sverige, de med utländsk bakgrund och de som växt upp i socioekonomiskt utsatta hushåll. Med andra ord samma grupper som även hade en senare första kontakt med arbetsmarknaden i föregående delkapitel.

[6] I Stockholms län år 2016 uppgick halva medianinkomsten för en 45-åring till cirka 204 000 kronor.

Kvinnor har en relativt tidig första kontakt med arbetsmarknaden (19,8 år) och en låg andel stod utanför arbetsmarknaden vid 31 års ålder (3,5 procent), vilket framgick av Tabell 2 i föregående avsnitt. Dock träder kvinnor in på arbetsmarknaden jämförelsevis sent (23,3 år) och har en hög andel som ej gjort inträde under tidsperiodens slut (11,2 procent). Det skulle kunna förklaras av att kvinnor i större utsträckning än andra grupper har svårt att komma upp i de inkomstnivåer som krävs för att kunna klassas som inträdd på arbetsmarknaden (halva medianinkomsten för en 45-åring).

Tabell 3. Medelålder för inträde på arbetsmarknaden och andelen som ej hade gjort inträde på arbetsmarknaden vid 31 års ålder (år 2016)

	Medelålder vid inträde på arbetsmarknaden	Andel ej inträdda på arbets-marknaden 2016
Man	22,9	9,7%
Kvinna	23,3	11,2%
Uppväxt i socioekonomiskt utsatt hushåll	23,1	16,8%
Ej uppväxt i socioekonomiskt utsatt hushåll	23,3	9,0%
Svensk bakgrund	22,9	9,0%
Utländsk bakgrund	23,8	14,7%
Inrikes född	23,0	9,6%
Invandrad senast 7 års ålder	23,9	15,5%
Invandrad efter 7 års ålder	23,9	16,8%
Ej gymnasieutbildning	22,6	24,2%
Gymnasial utbildning (högsta)	22,2	10,0%
Yrkesförberedande gymnasium	22,4	8,8%
Studieförberedande gymnasium	22,0	12,5%
Eftergymnasial utb. <=2 år (högsta)	22,9	8,2%
Eftergymnasial lång > 2år (högsta)	24,4	5,9%
Totalt	**23,1**	10,5%

Inträde på arbetsmarknaden efter utbildningsnivå

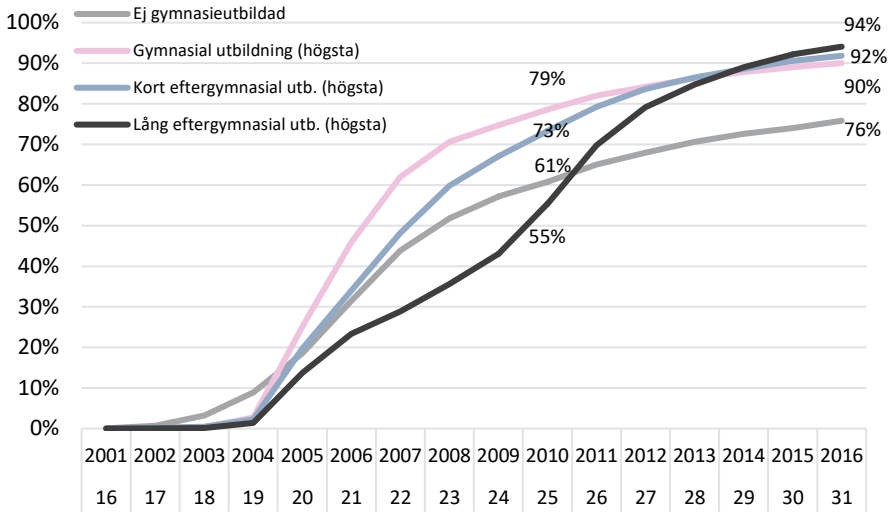
I Figur 18 nedan presenteras andelen inträdda på arbetsmarknaden uppdelat på högsta uppnådda utbildningsnivå. Här framgår tydligt att utbildningsnivå är en viktig faktor för arbetsmarknadsinträdet. De som skaffar sig en lång eftergymnasial utbildning gör ett senare inträde på arbetsmarknaden, men går mellan 25 och 31 års ålder från den lägsta till högsta inträdesandelen av samtliga utbildningsgrupper.

Gruppen med gymnasieutbildning som högsta utbildningsnivå träder in jämförelsevis tidigt på arbetsmarknaden och andelen som gjort inträde ökar kraftigt fram till cirka 23 års ålder, därefter mattas utvecklingen av något. Gruppen med kort eftergymnasial utbildning gör ett något senare inträde än de med gymnasial utbildning, men efter 25 års ålder är skillnaden mellan grupperna endast marginell. Det innebär att en kortare eftergymnasial utbildning inte får någon märkbar effekt vad gäller arbetsmarknadsinträdet. För de som saknar gymnasial utbildning är inträdesandelen inte särskilt

avvikande från övriga grupper fram till cirka 25 års ålder. Därefter avtar utvecklingen för denna grupp, medan de med eftergymnasial utbildning börjar komma ut på arbetsmarknaden och träder in i snabb takt. Nästan en fjärdedel av de som saknar gymnasieutbildning är vid 31 års ålder ännu inte inträdda på arbetsmarknaden.

Särskilt påtaglig är skillnaden vad gäller arbetsmarknadsinträde mellan de som saknar gymnasieutbildning och de som har gymnasieutbildning. För båda grupperna sker arbetsmarknadsinträde relativt tidigt, men andelen för de med gymnasieexamen är betydligt högre, särskilt från 22 års ålder och framåt.

Figur 18. Andel inträdda på arbetsmarknaden uppdelat på olika utbildningsnivåer perioden 2001–2016

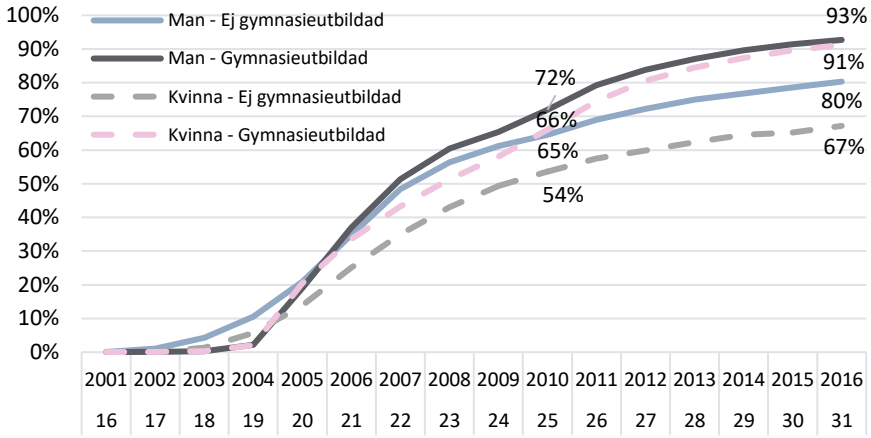

Det kan konstateras från tidigare diagram att utbildningsnivå har betydelse för om och när inträde sker på arbetsmarknaden. Framförallt vid högre åldrar går den tydliga skiljelinjen mellan att ha respektive sakna gymnasial utbildning. Som framgick av Tabell 3 visade sig kvinnor, personer med utländsk bakgrund och de i målgruppen som växte upp i socioekonomiskt utsatta hushåll i lägre utsträckning träda in på arbetsmarknaden. Med anledning av detta kommer dessa grupper att analyseras vidare tillsammans med utbildning för att utröna i vilken utsträckning gymnasieutbildning eller högre kan jämna ut skillnaderna för dessa grupper.

I Figur 19 nedan visas inträdesandelen för de som saknar respektive de som har uppnått gymnasieutbildning eller högre, uppdelat på kön. Det framgår att för de som har gymnasieutbildning eller högre har kön inte någon betydande påverkan på inträdesandelen, även om kvinnor gör ett något senare inträde än männen. Efter 30 års ålder är skillnaden mellan könen marginell, ett par procentenheter. Könsskillnaderna blir betydligt påtagligare när gruppen utan gymnasial utbildning studeras. Kvinnor utan gymnasieutbildning visar sig ha

svårast att göra inträde på arbetsmarknaden. Vid 31 års ålder har 33 procent (cirka 190 av 590 individer) fortfarande inte uppnått de inkomstnivåer som krävs för att kunna anses vara inträdd på arbetsmarknaden, medan motsvarande andel för män är 20 procent (cirka 220 av 1 130 individer).

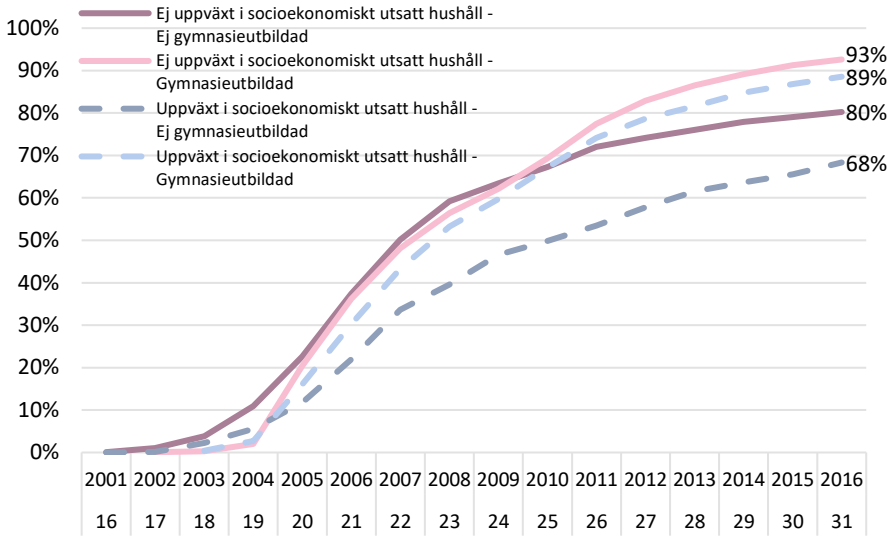
Figur 19. Andel inträdda på arbetsmarknaden per gymnasieutbildning och kön, 2001–2016

I Figur 20 nedan presenteras arbetsmarknadsinträdet för de som har respektive saknar gymnasieutbildning, uppdelat på socioekonomisk bakgrund. I linje med analyserna av kön och gymnasieutbildning visar sig skillnaderna vara större inom gruppen som saknar gymnasieexamen.

Gruppen som växte upp i socioekonomiskt utsatta hushåll och saknade gymnasieutbildning trädde in på arbetsmarknaden senare än övriga grupper. Vid 31 års ålder hade cirka en tredjedel, 32 procent (cirka 200 av 640 individer), ännu inte gjort inträde på arbetsmarknaden. För gruppen som växte upp i socioekonomiskt utsatta hushåll men hade en gymnasieutbildning eller högre var motsvarande andel 11 procent. Det innebär att inom gruppen som vuxit upp i socioekonomiskt utsatta hushåll förefaller avsaknaden av en gymnasieexamen få en större effekt på arbetsmarknadsinträdet jämfört med de som inte har vuxit upp i socioekonomiskt utsatta hushåll.

Figur 20. Andel inträdda på arbetsmarknaden per gymnasieutbildning och socioekonomisk bakgrund, 2001–2016

Inträde på arbetsmarknaden efter svensk och utländsk bakgrund

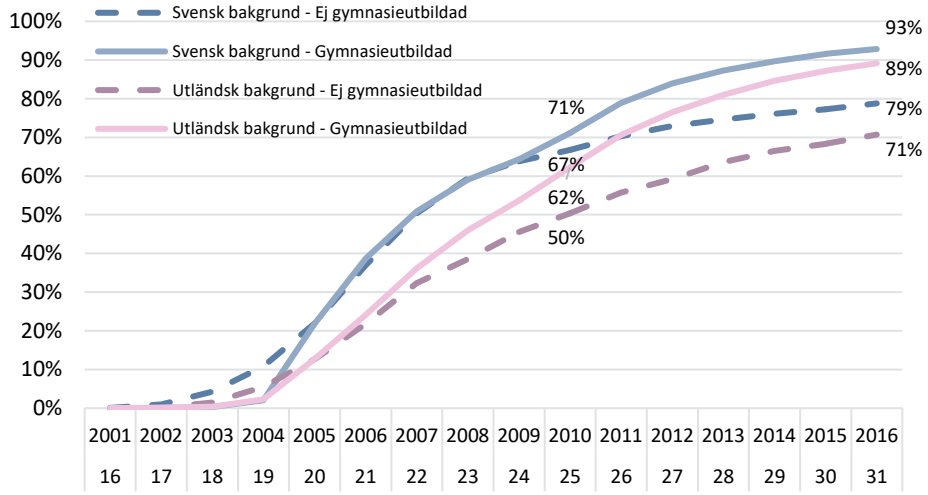
I Figur 21 nedan presenteras andelen som gjort inträde på arbetsmarknaden för de som saknar och de som har gymnasieutbildning eller högre, uppdelat på svensk och utländsk bakgrund. Även i detta fall är skillnaderna mellan grupperna större bland de som saknar gymnasieutbildning än de som har en gymnasieutbildning eller högre.

Vid 31 års ålder hade 29 procent (cirka 190 av 630 individer) av personerna i målgruppen med utländsk bakgrund som saknade en gymnasieutbildning inte trätt in på arbetsmarknaden, medan motsvarande andel för de med svensk bakgrund uppgick till 21 procent (cirka 230 av totalt 1090 individer).

Bland de som uppnår minst en gymnasieutbildning gjorde förvisso de med utländsk bakgrund ett senare inträde än de med svensk bakgrund, men vid 31 års ålder är skillnaden i inträdesgrad marginell, 4 procentenheter.

Att skaffa sig en gymnasial utbildning eller högre förefaller sammantaget ha en utjämnande effekt sett till arbetsmarknadsinträde och därmed minskar skillnaderna mellan de som har svensk respektive utländsk bakgrund.

Figur 21. Andel inträdda på arbetsmarknaden per gymnasieutbildning och svensk/utländsk bakgrund åren 2001–2016

I det här avsnittet har det visats att utbildningsnivå har en stor påverkan på när och om inträde sker på arbetsmarknaden. I avsnitt 2.9 redovisas en regressionsanalys som kompletterar den deskriptiva analysen och i nästföljande delkapitel fördjupas analyserna genom att studera inkomstutvecklingen inom målgruppen.

Inträde på arbetsmarknaden – några viktiga slutsatser

- Utbildningsnivå har stor betydelse för när inträde på arbetsmarknaden sker. Kvinnor, personer med utländsk bakgrund och de som har vuxit upp i socioekonomiskt utsatta hushåll har svagare inträdesandel än övriga grupper. Inträde definieras som när en individs årsinkomst från förvärvsarbete överstiger halva medianinkomsten för en 45-åring.
- En gymnasieutbildning eller högre har en viss utjämnande effekt på skillnaderna. Avsaknad av gymnasieutbildning förefaller ge motsatt effekt, det vill säga leda till ökade skillnader mellan utsatta grupper.
- Kvinnor drabbas i högre utsträckning än män av att sakna en gymnasieutbildning.

2.4 Inkomster på arbetsmarknaden

I detta delkapitel analyseras hur förvärvsinkomster på arbetsmarknaden utvecklas i målgruppen.

I detta kapitel studeras inkomstutvecklingen för studiens målgrupp under perioden 2001–2016. Det inkomstmått som används här är förvärvsinkomst[7], vilket är summan av *Kontant bruttolön*[8] och *Inkomst av aktiv närings-verksamhet*[9]. För att jämföra inkomstutvecklingen mellan olika delgrupper används medianinkomsten, vilket minskar det stora inflytande på resultaten som ett fåtal mycket höga inkomster kan få vid beräkningar av medelvärden.

Inledningsvis beskrivs i Figur 22 nedan medianinkomsten (i tusentals kronor) för samtliga delgrupper vid studiens slutår, år 2016, då målgruppen var 31 år. Syftet är att ge en överblick över vilka skillnader som finns mellan och inom grupperna.

Analysen visar att grupper med förhållandevis hög medianinkomst vid slutåret främst är personer med lång eftergymnasial utbildning (minst 3 år), män, personer ej uppvuxna i socioekonomiskt utsatt hushåll och personer med svensk bakgrund.

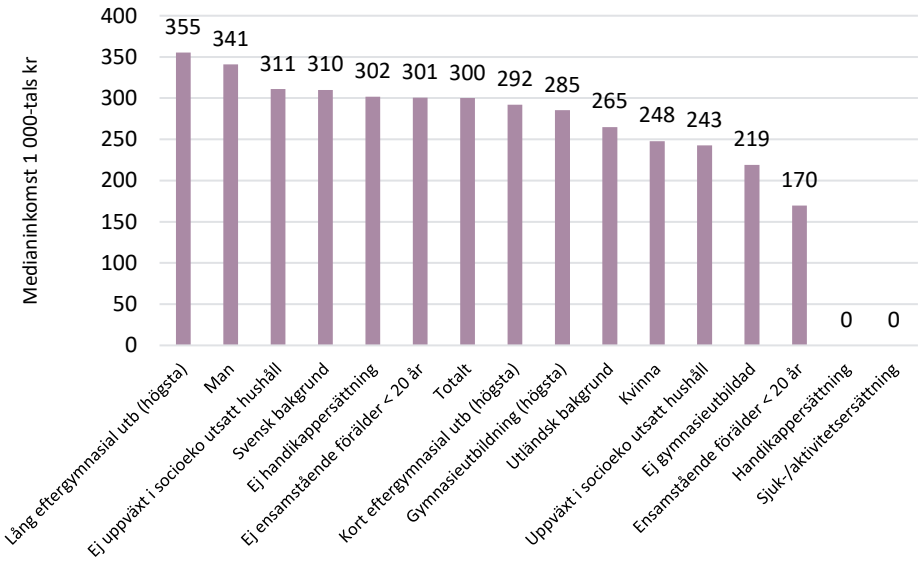
När grupperna med låga inkomster från arbete studeras är ett slående resultat framförallt inkomsten för personerna som har handikappersättning samt sjuk- eller aktivitetsersättning. Vid 31 års ålder var medianinkomsten noll i båda dessa grupper, vilket innebär att mer än hälften av personerna i målgruppen med handikapp- samt sjuk- eller aktivitetsersättning saknade en inkomst från arbete vid 31 års ålder. Andra grupper med förhållandevis låga medianinkomster var personer som blev ensamstående föräldrar före 20 års ålder, personer som saknar gymnasieexamen, individer med utländsk bakgrund, samt de som har vuxit upp i socioekonomiskt utsatta hushåll.

[7] Variabeln 'ForvInk' ur SCB:s databas LISA. Detta inkomstmått räknar inte in inkomster från transfereringar med mera utan endast från förvärvsarbete och företagande. Detta leder till större skillnader mellan grupper som i varierande grad förvärvsarbetar såsom kvinnor och män, än andra inkomstmått som exempelvis disponibel inkomst.

[8] I *kontant bruttolön* ingår i huvudsak bruttoersättning som arbetsgivaren/utbetalaren är skyldig att betala arbetsgivaravgift för.

[9] Inkomsten av aktiv näringsverksamhet redovisas om den är positiv, annars redovisas enbart *Kontant bruttolön.*

Figur 22. Medianinkomst (tusen kronor) år 2016

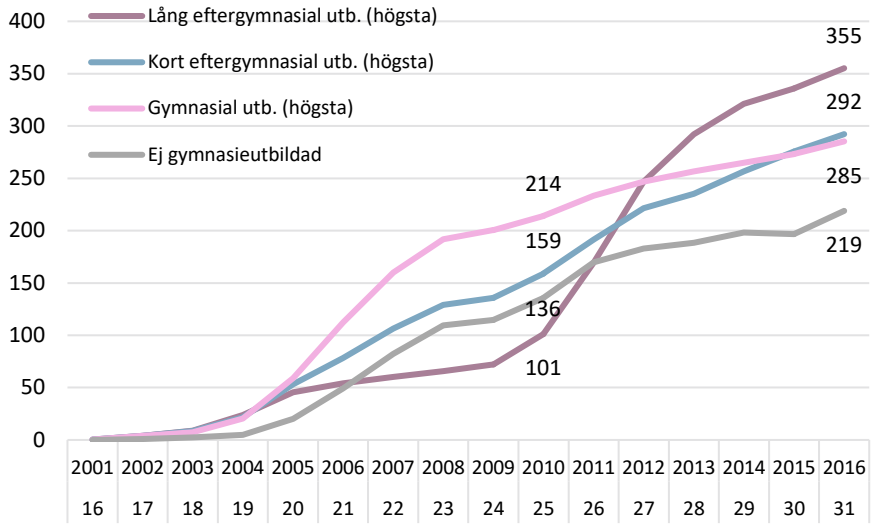
Samband mellan utbildningsnivå och inkomstutveckling

Sett över tid finns ett tydligt samband mellan utbildningsnivå och inkomstutveckling, vilket visas i Figur 23. För gruppen med en lång eftergymnasial utbildning (minst 3 år) sker en brant inkomststegring. Gruppen går från att ha lägst medianinkomst fram till 25 års ålder till att ha den högsta medianinkomsten vid 31 års ålder.

Gruppen med gymnasieutbildning som högsta utbildningsnivå etablerar sig tidigare på arbetsmarknaden, vilket återspeglar sig i gruppens inkomstutveckling från 19 till 23 års ålder. Inkomstutvecklingen mattas sedan av för de gymnasieutbildade. Vid 31 års ålder har personerna med gymnasial utbildning och eftergymnasial utbildning kortare än 3 år i princip likvärdiga medianinkomster.

En större skillnad finns istället gentemot gruppen som saknar gymnasieutbildning. Denna grupp har den klart lägsta medianinkomsten från 26 års ålder, i samband med att grupperna med högre utbildning börjar komma ut på arbetsmarknaden.

Figur 23. Medianinkomst (tusen kronor) perioden 2001–2016 uppdelat på olika utbildningsnivåer

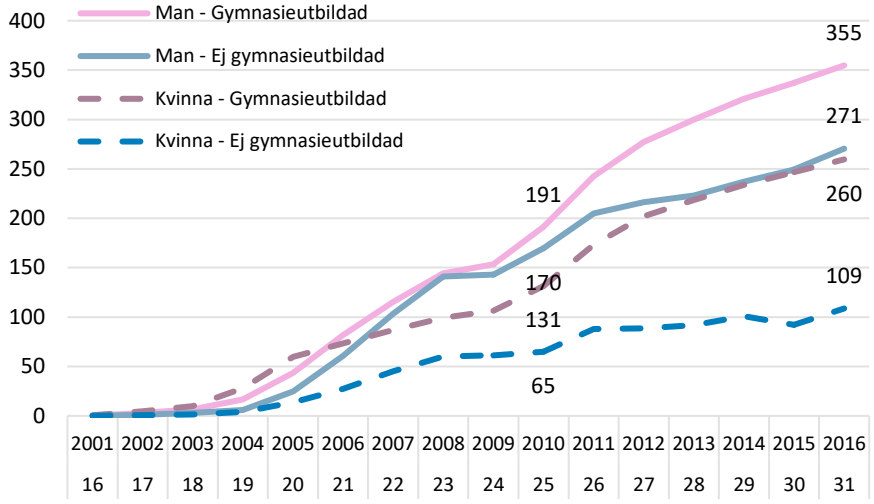
Svaga inkomstgrupper och gymnasieutbildning

Sett till utbildningsnivå kan alltså den stora skiljelinjen för att träda in på arbetsmarknaden och uppnå en god inkomstutveckling främst sägas gå vid att uppnå en gymnasial utbildning eller inte. Av denna anledning är det intressant att studera olika grupper bland de som saknar en gymnasial utbildning och kartlägga i vilken utsträckning dessa grupper drabbas av att sakna en gymnasial utbildning.

Utöver utbildningsnivå visade översikten av medianinkomst i delgrupperna (Figur 22 ovan) att kön är en viktig faktor för inkomstnivå. I Figur 24 nedan visas därför inkomstnivåer för intersektionen mellan kön och gymnasieutbildning. Av figuren framgår att framförallt kvinnors inkomstutveckling påverkas kraftigt av att inte uppnå gymnasial utbildningsnivå. Vid 31 års ålder var medianinkomsten från arbete för kvinnor som saknade en gymnasial utbildning 109 000 kronor. Detta kan jämföras med medianinkomsten för män utan gymnasieutbildning som vid samma ålder var mer än dubbelt så hög, 271 000 kronor. Vid studiens sista år hade männen utan en gymnasieutbildning marginellt högre medianinkomst än kvinnorna med en gymnasieutbildning.

Även bland personer med gymnasieutbildning fanns en tydlig könsskillnad, där kvinnorna genomgående hade en lägre medianinkomst än männen. Samtidigt var könsskillnaden betydligt mindre än bland personerna som saknade en gymnasial utbildning, både sett till kronor och procentuellt.

Figur 24. Medianinkomst (tusen kronor) över tid per gymnasieutbildad och kön

Könsskillnaden i medianinkomst från förvärvsarbete framträder även vid högre utbildningsnivåer även om den på ett tydligt sätt minskar med högre utbildning, vilket visas i nästföljande tabell för år 2016.

Det finns ett flertal möjliga förklaringar till de stora könsskillnaderna i inkomst vid samma utbildningsnivå. Förväntan på och organisering av kvinnor och mäns föräldraskap liksom sjukfrånvaro, könssegregerade branscher och deltidsarbete är förklaringar till könsskillnader i inkomst vid samma utbildningsnivå som forskningen lyfter fram[10]. Samtidigt är ett faktum utifrån analyserna att könsskillnaden i inkomstutveckling för framförallt personer med kort utbildning är mycket stor och att kvinnorna med kort utbildning på ett tydligt sätt halkar efter övriga grupper vad gäller inkomstutveckling.

Tabell 4. Medianinkomst (tusen kronor) år 2016 per utbildningsnivå och kön

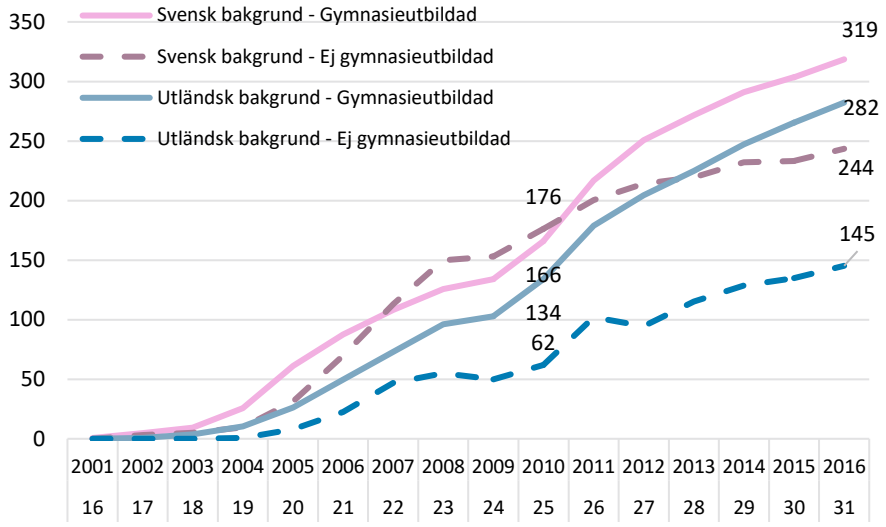
Kön	Förgymnasial	Gymnasial	Eftergymnasial < 3 år	Eftergymnasial >= 3 år
Kvinnor	109	220	229	312
Män	271	328	346	409
Kvot medianinkomst (män/kvinnor)	*2,5*	*1,5*	*1,5*	*1,3*

En annan intressant intersektion att analysera är hur inkomstutvecklingen för personer med svensk respektive utländsk bakgrund skiljer sig beroende på gymnasial utbildning respektive avsaknad av gymnasial utbildning.

[10] Forskning om kvinnor och män på arbetsmarknaden
https://www.ifau.se/sv/Press/Forskningssammanfattningar/kvinnor-och-man-pa-arbetsmarknaden/

Som visas i Figur 25 får avsaknad av gymnasieutbildning en mycket stor påverkan på inkomstutvecklingen för de som har utländsk bakgrund; betydligt större än för personer med svensk bakgrund. Samtidigt får inkomstskillnaden mellan personer med svensk respektive utländsk bakgrund som har en gymnasieutbildning anses som liten. Det är alltså tydligt att gruppen med utländsk bakgrund som saknar en gymnasieutbildning har en förhållandevis svag inkomstutveckling. För att relatera till analysen av könsskillnader ovan är dock kön en viktigare faktor för inkomstutvecklingen än svensk-utländsk bakgrund.

Figur 25. Medianinkomst (tusen kronor) per gymnasieutbildad och svensk-utländsk bakgrund

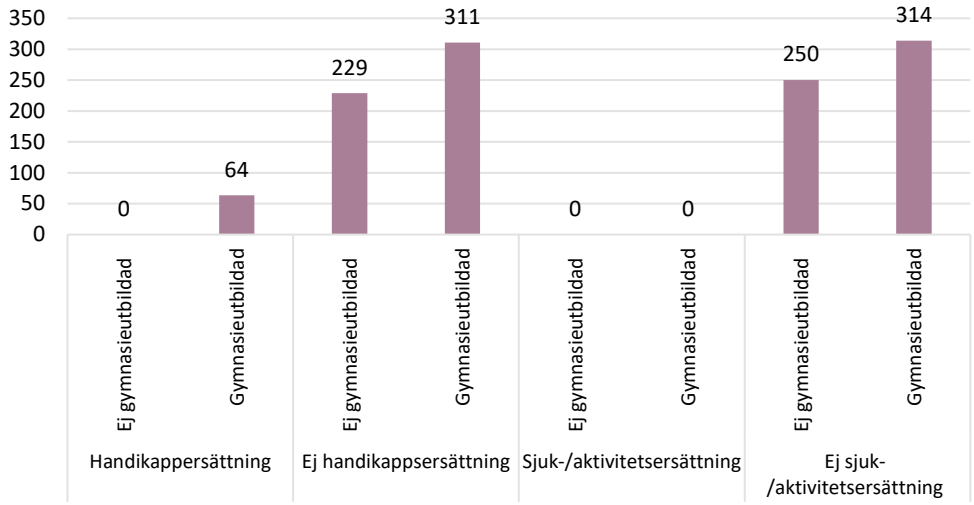

De grupper som i Figur 22 belystes som svaga inkomstgrupper[11] analyseras nedan vidare med avseende på att ha respektive sakna gymnasieutbildning. Syftet med en sådan analys är att utröna hur utbildningsnivån kan försvaga eller förstärka inkomstsituationen för dessa grupper.

I Figur 26 och Figur 27 nedan visas medianinkomsten vid 31 års ålder för de svaga inkomstgrupperna uppdelat på de som saknar gymnasieutbildning och de som har gymnasieutbildning. Av de individer som erhållit handikapp-ersättning hade 81 individer gymnasieutbildning eller högre, medan 64 individer saknade gymnasieutbildning. En högre utbildning visar sig dock inte generera några större inkomster, då medianinkomsten för de som har gymnasieutbildning eller högre uppgick till 64 000 kronor. För gruppen som erhåller sjuk- eller aktivitetsersättning noteras ingen skillnad avseende medianinkomst för de 210 individer som saknar gymnasieutbildning jämfört med de 306 individer som har gymnasieutbildning eller högre.

[11] De som erhåller sjuk/-aktivitets- respektive handikappersättning, de som blev ensamstående föräldrar innan 20 års ålder och de som växte upp i ett socioekonomiskt utsatta hushåll.

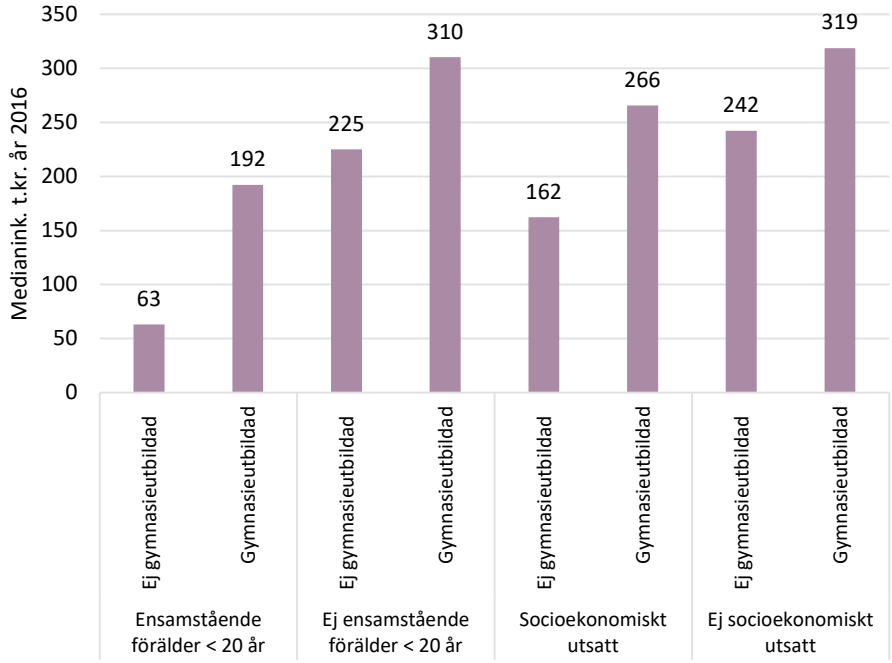
Figur 26. Medianinkomst (tusen kronor) för svaga inkomstgrupper per gymnasieutbildade eller ej, år 2016

I Figur 27 nedan är det istället tydligt att gruppen som blev ensamstående föräldrar under tonåren samt de som växte upp i socioekonomiskt utsatta hushåll är särskilt sårbara om gymnasieutbildning saknas. För de som blev ensamstående föräldrar under tonåren och saknar gymnasieutbildning uppgick medianårsinkomsten vid 31 års ålder till 63 000 kronor, vilket är nästan fyra gånger lägre än den medianinkomsten som de med gymnasieutbildning har inom samma grupp. Även om gymnasieutbildning genererar högre inkomster för denna grupp ligger medianinkomsten en bra bit under medianinkomsten för hela målgruppen (300 tusen kronor). Det bör tilläggas att gruppen ensamstående föräldrar före 20 års ålder är liten, år 2016 hade 45 individer gymnasieutbildning och 41 individer saknade gymnasieutbildning.

Även de som växte upp i socioekonomiskt utsatta hushåll och saknar gymnasieutbildning har noterbart lägre inkomstnivåer än övriga grupper. Vid 31 års ålder uppgick medianårsinkomsten till 162 000 kronor för de 638 individer som saknade gymnasieutbildning, vilket är betydligt lägre än för de 2 333 individer som är gymnasieutbildade inom samma grupp (266 tusen kronor).

Figur 27. Medianinkomst (tusen kronor) för svaga inkomstgrupper, per gymnasieutbildade eller ej, år 2016

Inkomster på arbetsmarknaden – några viktiga slutsatser

- Gymnasieutbildning är en avgörande faktor för inkomstutvecklingen. Avsaknaden av en gymnasial utbildning försvagar ytterligare inkomsterna för grupper som redan har låga eller obefintliga inkomster.
- Personer med låg utbildning, personer som blivit ensamstående föräldrar innan 20 årsåldern och personer med nedsatt funktionalitet har mycket låg eller obefintlig inkomstutveckling jämfört med andra grupper.
- Kvinnor och speciellt kvinnor med kort utbildning har en mycket svag inkomstutveckling i relation till män inom samma grupp. Kvinnor med gymnasieutbildning har år 2016 något lägre inkomst, som män utan gymnasieutbildning.

2.5 Företagande

I detta delkapitel analyseras vilka i målgruppen som har varit verksamma som företagare och kombinatörer.

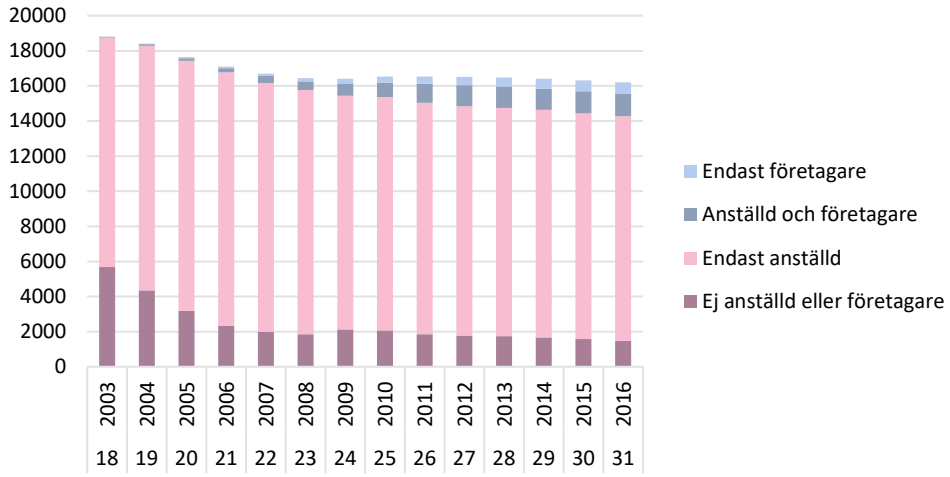
Företagande har studerats utifrån SCB:s variabel för kombinatörer[12], vilken visar om en person är anställd, företagare, både anställd och företagare (kombinatör), eller ingetdera. Variabeln finns tillgänglig från år 2003; det år då målgruppen fyllde 18 år. Fördelen med denna variabel är att även personer som inte har företagandet som sin huvudsakliga sysselsättning kan kartläggas[13]. Variabeln har förenklats något till följande kategorier:

1. Endast anställd (eller sjöman)
2. Endast företagare (i eget AB eller egenföretagare)
3. Anställd (eller sjöman) och företagare (i eget AB eller som egenföretagare), det vill säga kombinatör
4. Ej anställd eller egenföretagare.

I Figur 28 nedan visas antal personer i målgruppen per år uppdelat på de fyra kategorierna som beskrivits ovan. Eftersom målgruppen utgörs av kvarboende i Stockholms län minskar antalet individer över tid. Gruppen som i detta fall är av intresse utgörs av ’Endast företagare’ samt ’Anställd och företagare’; gruppens storlek ökar med stigande ålder. Utifrån figuren kan konstateras att majoriteten av företagarna även hade en anställning (kombinatörer); cirka 1 300 personer år 2016. Cirka 650 personer i målgruppen var renodlade företagare år 2016. Sammantaget utgjorde de 12 procent av målgruppen år 2016.

[12] Variabeln benämns av SCB ’YrkStallnKomb’, se dokumentationen för SCB:s databas LISA.
[13] Variabeln för kombinatörer är vidare mer tillåtande än den vedertagna definitionen av ’sysselsatt’, eftersom samtliga personer med kontrolluppgift från arbetsgivare i november eller deklarerad inkomst av aktiv näringsverksamhet ingår. För att räknas som sysselsatt krävs ett visst antal arbetade timmar per vecka i november månad.

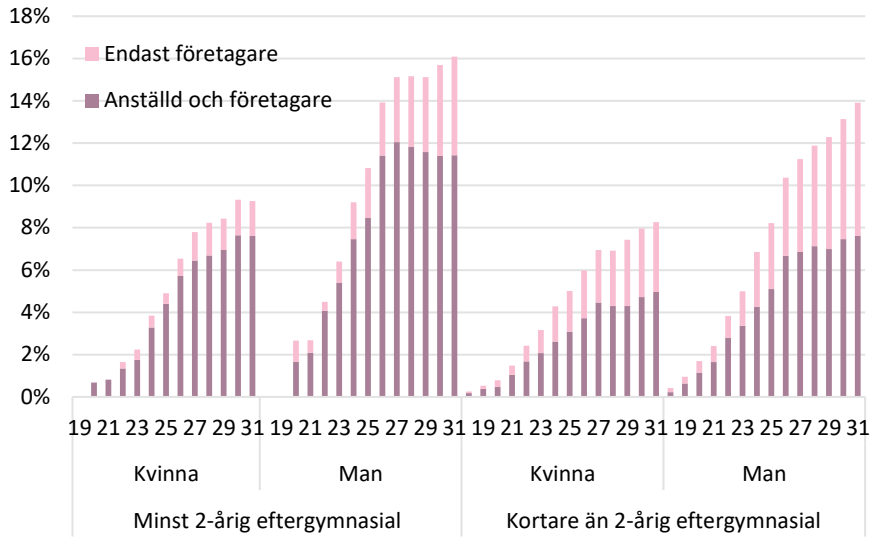
Figur 28. Antal personer i målgruppen efter yrkesställning (företagare, anställd, kombinatör)

I nästföljande figur visas andelen som är företagare och kombinatörer per grupperna kön och minst tvåårig eftergymnasial utbildning. Könsskillnaden är påfallande stor; män är överlag mer benägna att vara företagare och kombinatörer än kvinnor. Eftergymnasialt utbildade män är mest benägna att vara företagare och kombinatörer, vilka utgjorde 16 procent av samtliga personer i denna grupp år 2016.

Bland kvinnor skiljer sig inte andelen företagare och kombinatörer i någon stor utsträckning beroende på utbildningsnivå. Kvinnor utan eftergymnasial utbildning är dock förhållandevis mer benägna att vara renodlade företagare än eftergymnasialt utbildade kvinnor.

Figur 29. Andel företagare och kombinatörer, kön och utbildningsnivå

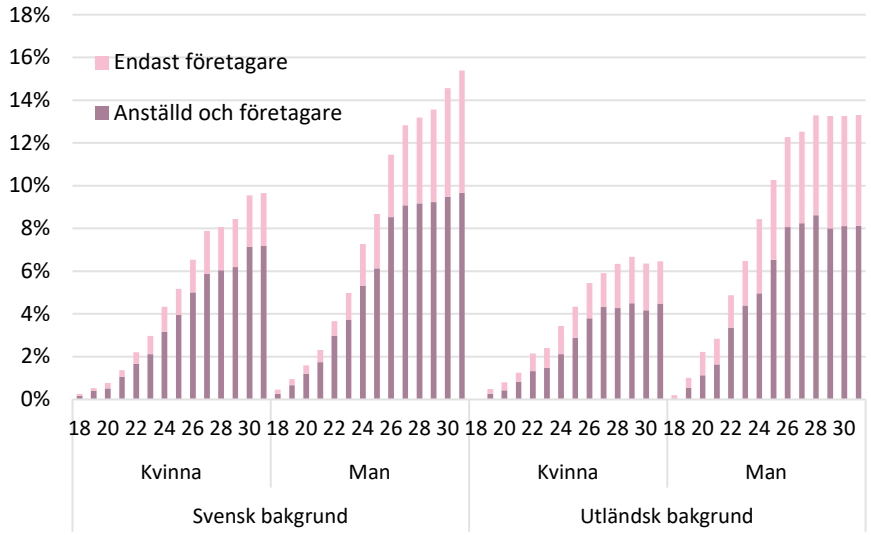

Skillnaderna i benägenheten att vara företagare har även analyserats uppdelat per kön och svensk-utländsk bakgrund, vilket visas i Figur 30. Av figuren

framgår att kvinnor med utländsk bakgrund i studiens målgrupp är minst benägna att bli företagare och kombinatörer, de utgjorde cirka 6 procent (130 personer) av gruppen år 2016.

För personer med svensk bakgrund och framförallt män med svensk bakgrund fortsätter andelen företagare och kombinationer öka över tid – för personer med utländsk bakgrund förefaller andelen stagnera vid cirka 27 års ålder.

Figur 30. Andel företagare och kombinatörer, kön och svensk-utländsk bakgrund

Företagande – några viktiga slutsatser

- Män är i betydligt högre grad verksamma som företagare och kombinatörer än kvinnor.
- Eftergymnasialt utbildade män är mest benägna att vara företagare och kombinatörer, bland kvinnor är det vanligare med företagande för dem utan eftergymnasial utbildning.
- Män med utländsk och svensk bakgrund har ungefär samma benägenhet för företagande, kvinnor med utländsk bakgrund har lägst grad av företagande jämfört med andra kvinnor och män med utländsk bakgrund.

2.6 Utanförskap

I detta delkapitel analyseras utanförskap i målgruppen. Vilka grupper hamnar i ett varaktigt utanförskap och vilka tar sig ur ett utanförskap? Analyserna har skett utifrån andelen Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS).

För att kartlägga utanförskap har unga som varken arbetar eller studerar (UVAS) analyserats. Kortfattat[14] klassificeras en individ som UVAS om hen under kalenderåret inte haft inkomster över ett prisbasbelopp, inte varit registrerad för studier och inte mottagit studiemedel. Vidare ska personen inte ha arbetspendlat till Norge eller Danmark[15].

Inledningsvis kan nämnas att UVAS generellt ses som ett jämförelsevis bra mått för att beskriva inaktivitet och utanförskap[16]. Samtidigt är en känd brist i SCB:s registerdata att det inte går att helt exkludera unga som saknar inkomst men inte befinner sig i en utsatt ställning (studerar/arbetar utomlands utan att anmäla flytt, reser utomlands, försörjs av föräldrar etcetera). Att studera andelen UVAS bland exempelvis eftergymnasialt utbildade bör därför inte anses vara så relevant på en övergripande nivå. Av denna anledning ligger fokus i analyserna på att belysa grupper som kan antas befinna sig i en utsatt ställning och i liten utsträckning frivilligt kan antas befinna sig i ett utanförskap.

Analyserna går därför direkt till att beskriva hur andelen UVAS skiljer sig för kvinnor och män med respektive utan en gymnasieutbildning och hur denna andel utvecklas över tid (Figur 31).

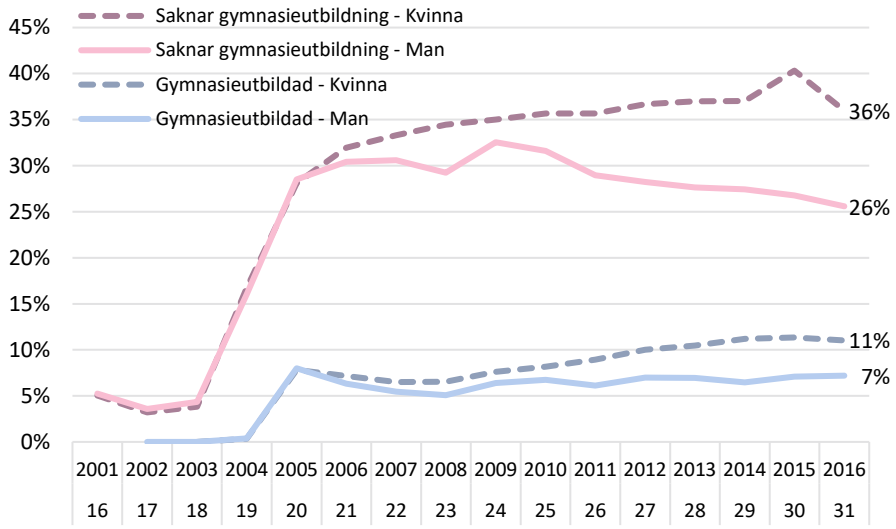
Bland gruppen som saknar en gymnasieutbildning befinner sig cirka en tredjedel varken i arbete eller studier år 2016, vilket kan jämföras med knappt 9 procent för de med en gymnasieutbildning. Antalet UVAS i gruppen som saknar gymnasieutbildning minskar över tid (3 000 personer år 2007, 2 100 personer år 2016), men antalet personer totalt som saknar en gymnasieutbildning minskar i samma takt. Andelen UVAS i gruppen är därför i stort sett konstant över tid. Skillnaderna uppdelat per kön är dock påtaglig för de som saknar en gymnasieutbildning; för de kortutbildade kvinnorna ökar andelen UVAS med stigande ålder samtidigt som den minskar för de kortutbildade männen och år 2016 var skillnaden drygt 10 procentenheter. Bland de kortutbildade männen framträder en tydlig känslighet för konjunktursvängningar i samband med finanskrisen år 2009.

[14] För en exakt definition av UVAS, se Appendix.
[15] För åren 2015–2016 har arbetspendlare till Norge och Danmark inte kunnat rensas bort av SCB. Betydelsen av detta bedöms vara liten för bosatta i Stockholms län.
[16] Se exempelvis Engdahl & Forslund (2016) för en jämförelse av olika mått på utanförskap.

För kvinnorna framträder istället en tydlig topp år 2015, där en faktor kan vara föräldraskap[17] [18].

Bland personer med en gymnasieutbildning ökar även andelen som varken arbetar eller studerar något med stigande ålder, framför allt bland kvinnorna. I detta fall kan i någon utsträckning utlandsstudier, sabbatsår för att resa samt föräldraskap vara förklarande faktorer.

Figur 31. Andel UVAS, gymnasieutbildning och kön

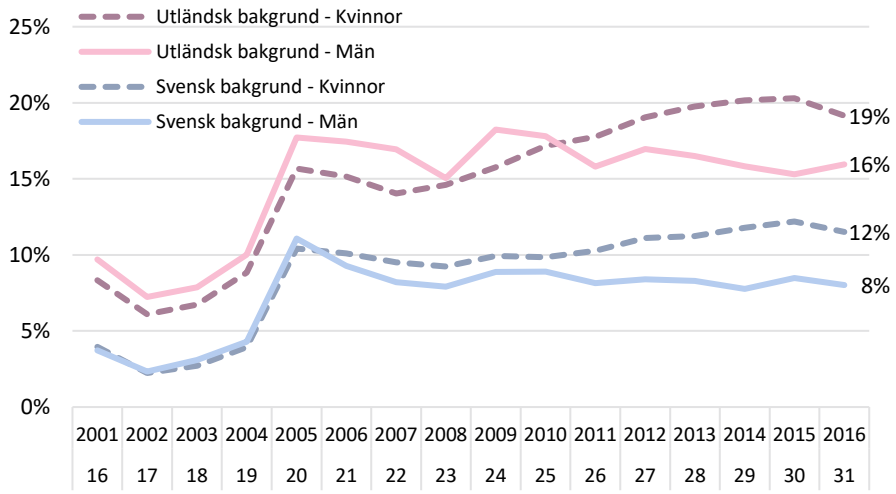

Personer i målgruppen med utländsk bakgrund är genomgående i högre utsträckning varken i arbete eller studier än de med svensk bakgrund, vilket visas i Figur 32. Att uppnå en gymnasieutbildning är dock en betydligt viktigare faktor än personens bakgrund sett till risken att befinna sig i utanförskap för studiens målgrupp.

För kvinnor och män med svensk respektive utländsk bakgrund återkommer vidare mönstret från ovan; andelen som varken arbetar eller studerar ökar med stigande ålder för kvinnorna, samtidigt som den minskar eller är konstant för männen. Bland män med utländsk bakgrund märks vidare tydligt effekterna av lågkonjunkturen år 2009.

[17] Genomsnittlig ålder för förstagångsmödrar i Stockholms län var år 2016 30,7 år. För kvinnor med kort utbildning var den genomsnittliga åldern lägre.
[18] Föräldralediga som inte uppnått sjukpenninggrundande inkomstnivå räknas i många fall som UVAS.

Figur 32. Andel UVAS, svensk-utländsk bakgrund och kön

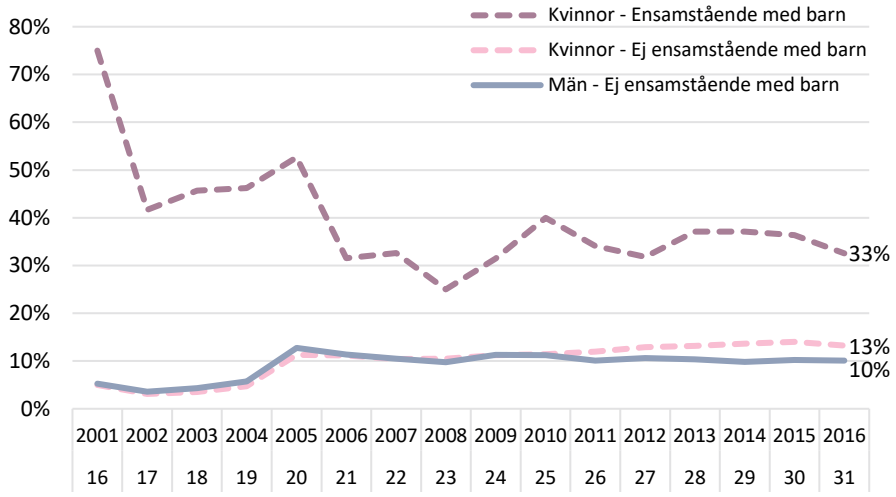

Två mindre grupper i studiens målgrupp utmärker sig tydligt i analyserna sett till risken för att varken arbeta eller studera. Andelen UVAS för personer i målgruppen som blivit ensamstående med barn före 20 års ålder samt för personer som under perioden 2000–2016 någon gång mottagit handikappersättning visas nedan i Figur 33 respektive Figur 34. Grupperna är relativt små, cirka 100 respektive cirka 160 individer, men figurerna visar på en stor grad av utsatthet.

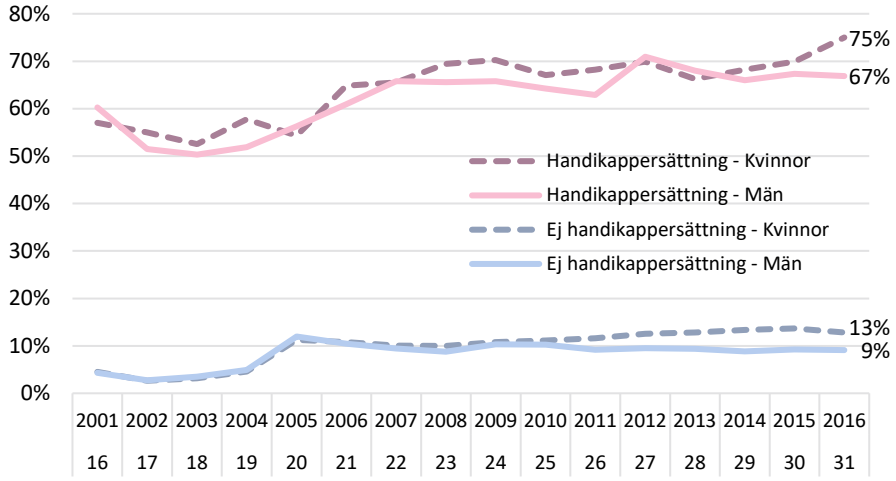
För kvinnor som blivit ensamstående föräldrar i tonåren är andelen som varken arbetar eller studerar hög, samtidigt minskar andelen över tid och är vid 31 års ålder i nivå med gruppen som saknar en gymnasieutbildning; cirka en tredjedel av gruppen.

För personer som mottagit handikappersättning är trenden den omvända; vid 20 års ålder är drygt hälften av gruppen varken i arbete eller studier. 11 år senare, vid 31 års ålder, står över 70 procent av gruppen utanför arbetsmarknad och studier. Det är därmed tydligt utifrån analyserna att denna grupp saknar rätt förutsättningar att bryta sitt utanförskap och ta sig in på arbetsmarknaden.

Figur 33. Andel UVAS, ensamstående med barn och kön

Figur 34. Andel UVAS, mottagit handikappersättning någon gång 2000–2016 och kön

Utanförskap – några viktiga slutsatser

- Personer som saknar gymnasieutbildning löper stor risk att hamna i ett utanförskap. Här är skillnaderna mellan könen påtagliga, andelen kvinnor som varken arbetar eller studerar ökar under tidsperioden medan den minskar för männen.
- Under finanskrisen år 2009 ökade andelen UVAS bland män utan gymnasieutbildning och bland ensamstående kvinnor med barn.
- Två tredjedelar av både männen och kvinnorna som har nedsatt funktionalitet (har mottagit handikappersättning) befann sig varken i arbete eller studier under perioden och andelen ökade något över tid.

2.7 Kompetensutnyttjande och matchning

I detta delkapitel analyseras kompetensutnyttjande och matchning för samtliga 31-åringar i Stockholms län år 2016 (inklusive inflyttade och invandrade). Analyserna beskriver hur segregerade yrkesvalen i länet är samt hur väl de högutbildades kompetens tillvaratas.

Den horisontella segregeringen på arbetsmarknaden är hög för målgruppen

Horisontell segregering innebär att olika grupper återfinns inom olika branscher och sektorer på arbetsmarknaden. Vanligast är att man pratar om könssegregering utifrån kvinno- och mansdominerade yrken. Kvinno- respektive mansdominerade yrken har här definierats som en andel kvinnor/män i yrket som överstiger 60 procent. 25 800 förvärvsarbetande 31-åringar var år 2016 bosatta i Stockholms län och hade ett känt yrke. Av dessa förvärvsarbetade en fjärdedel (knappt 6 100 personer) i yrken som inte var kvinno- eller mansdominerade. 75 procent av 31-åringarna förvärvsarbetade därmed i ett yrke som var kvinno- eller mansdominerat. På individ- och organisationsnivå kan könssegregerade arbetsplatser leda till problem då de lätt ger upphov till vissa beteendemönster och föreställningar som har en negativ effekt på minoritetsgruppens arbetsmiljö. På samhällsnivå har könssegregering en negativ effekt på kompetensförsörjningen då den anställningsbara gruppen minskar (SOU 2014:30).

I Appendix visas de fem vanligaste yrkena per kön, svensk-utländsk bakgrund och utbildningsnivå för 31-åringarna bosatta i Stockholms län år 2016. Syftet är dels att ge en bild av vilka de vanligast förekommande yrkena för olika grupper är, dels att översiktligt visa i vilken utsträckning yrkesvalen är segregerade. Yrkena har färgkodats efter om de räknas som kvinno- eller mansdominerade yrken. Kortfattat framgår att både kvinnor och män med en kort utbildning och högutbildade i regel väljer yrken utifrån traditionella könsmönster. Möjligen kan ett mönster skönjas att kvinnor med utländsk bakgrund i högre utsträckning än övriga förvärvsarbetar inom kvinnodominerade yrken, även om en fördjupad analys skulle krävas för att dra säkra slutsatser.

Vidare framgår att personer med utländsk bakgrund i högre utsträckning förvärvsarbetar inom lägre kvalificerade yrken, trots en relativt hög utbildningsnivå. Städare är exempelvis det vanligaste yrket bland de 31-åriga kvinnorna med utländsk bakgrund som uppnått en eftergymnasial utbildning som är två år eller kortare. Bland männen med utländsk bakgrund och en eftergymnasial utbildning på minst tre år är ’Restaurang och köksbiträde med flera’ det fjärde vanligast förekommande yrket. Denna analys fördjupas i nästföljande delkapitel där fokus ligger på kompentensutnyttjandet för de eftergymnasialt utbildade.

Högutbildade kvinnors kompetens tillvaratas i lägre grad än männens

En viktig aspekt av arbetsmarknadens funktionssätt är hur väl de högutbildades kompetens utnyttjas. I detta delkapitel fördjupas analysen av denna aspekt genom att undersöka i vilken utsträckning länets högutbildades kompetens tillvaratas i deras yrke. Högutbildad har här definierats som att ha uppnått en eftergymnasial utbildning på minst 3 år. Analysen avgränsas till slutåret 2016, då högst andel i datamaterialet är färdiga med sin utbildning och är i arbete.

SCB:s yrkesklassificering (SSYK2012) delar in samtliga yrken i fyra kvalifikationsnivåer[19] [20]:

1. Yrken med låga eller inga formella utbildningskrav.
2. Yrken som kräver kompetens motsvarande gymnasial nivå, samt eftergymnasial utbildning kortare än 2 år (existerar knappt i Sverige).
3. Yrken som kräver kompetens motsvarande praktisk utbildning eller yrkesutbildning, eftergymnasial utbildning om 2–3 år.
4. Yrken som kräver kompetens motsvarande teoretisk utbildning eller forskarförberedande eftergymnasial utbildning om minst 3 år, normalt 4 år eller längre.

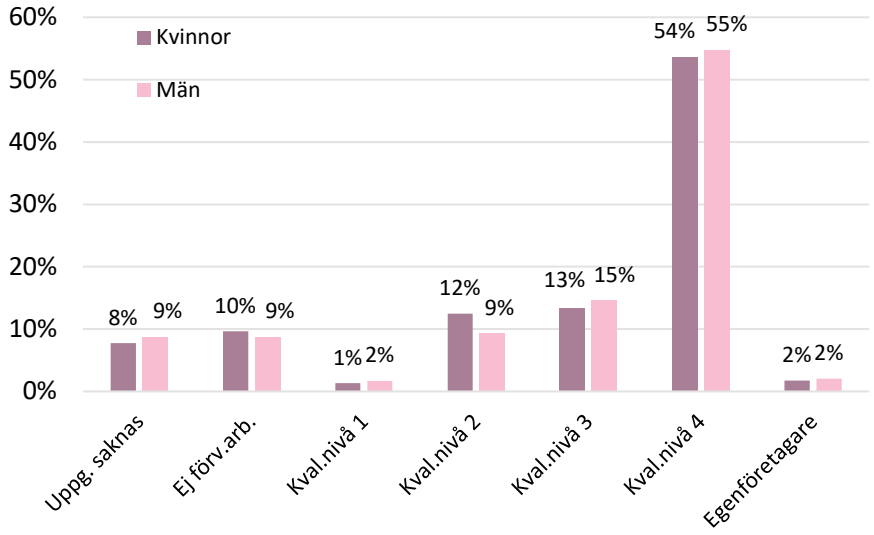
Utifrån yrkets kvalifikationsnivå har delgrupper av de högutbildades förvärvsarbete analyserats. En bedömning har gjorts att högutbildades kompetens tillvaratas förhållandevis väl vid förvärvsarbete i yrken med kvalifikationsnivå 3 och 4. Yrkesklassificering för egenföretagare är ofta bristfällig, varför denna grupp hålls separat.

Som beskrivits tidigare i rapporten skiljer sig andel och antal högutbildade kraftigt mellan könen, cirka 8 000 kvinnor och 6 000 män av 31-åringarna i länet var år 2016 eftergymnasialt utbildade i 3 år eller mer. Samtidigt visar analyserna att de högutbildade kvinnornas kompetens i lägre utsträckning tillvaratas på arbetsmarknaden, vilket framgår i Figur 35 nedan. Staplarna i figuren summerar till 100 procent av de högutbildade för respektive kön. Andelen högutbildade kvinnor som arbetade i högkvalificerade yrken, kvalifikationsnivå 3 och 4, var en respektive två procentenheter lägre än för de högutbildade männen. Vidare var andelen högutbildade kvinnor som arbetade i de lägre kvalificerade yrkena, kvalifikationsnivå 2, tre procentenheter högre än för männen. För de allra enklaste yrkena som endast kräver en enkel introduktion var andelen något högre bland de högutbildade männen. De högutbildade kvinnorna var i något högre utsträckning ej förvärvsarbetande vilket bland annat kan bero på föräldraledighet, fortsatta

[19] SCB betonar att trots att formella utbildningsnivåer används som riktmärke för att bestämma ett visst yrkes kvalifikationsnivå behöver de kunskaper och färdigheter som krävs inte ha inhämtats genom formell utbildning. De kan lika väl ha inhämtats genom arbetserfarenhet. Kvalifikationsnivåerna beskriver de kvalifikationer som arbetet i fråga fordrar, inte de kvalifikationer som arbetstagaren som utför arbetet besitter.
[20] Se Appendix för ytterligare beskrivning av kvalifikationsnivåerna och exempel på specifika yrken.

studier eller arbetslöshet, könsskillnaden är dock liten och förklarar således inte varför de högutbildade kvinnornas kompetens i något lägre utsträckning tillvaratas i jämförelse med de högutbildade männens.

Figur 35. Yrkets kvalifikationsnivå för högutbildade, kvinnor och män

En relaterad analys är vilka skillnader som finns i förvärvsinkomst mellan de högutbildade kvinnorna och männen vilket visas i nästföljande tabell. I kapitel 2.4 analyserades målgruppens inkomster mer detaljerat och som beskrivits är en viktig faktor till kvinnornas lägre inkomster att de i högre utsträckning arbetar deltid. Likväl framgår tydligt att de högutbildade kvinnorna genomgående har lägre inkomster än männen, även vid förvärvsarbete inom yrken med samma kvalifikationsnivå.

Tabell 5. Medianinkomst (tusen kronor) för högutbildade per kön och yrkets kvalifikationsnivå

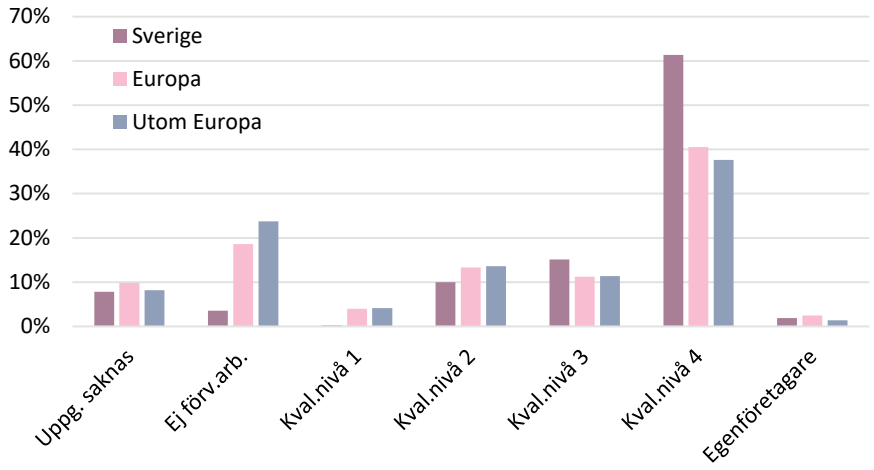
Kön	Uppg. saknas	Ej förv.arb.	Kval. nivå 1	Kval. nivå 2	Kval. nivå 3	Kval. nivå 4	Egen-företagare
Kvinnor	263,7	0	159,1	238,4	342,8	360,5	116,3
Män	381,4	0	228,3	303,5	422,3	448,3	186,1
Kvot medianinkomst (män/kvinnor)	*1,45*	-	*1,43*	*1,27*	*1,23*	*1,24*	*1,60*

Högutbildade utrikes föddas kompetens tillvaratas inte på arbetsmarknaden

En annan viktig aspekt av kompetensutnyttjande är hur väl de högutbildade utrikes födda integreras på arbetsmarknaden och hur deras kompetens

tillvaratas. I Figur 36 framgår att andelen som arbetar i högkvalificerade yrken (kvalifikationsnivå 3–4) är högst för högutbildade födda i Sverige. I viss utsträckning förklaras det av att utrikes födda högutbildade i högre utsträckning arbetar i lägre kvalificerade yrken (nivå 1–2), men en betydligt viktigare faktor är att de högutbildade utrikes födda inte i samma utsträckning är förvärvsarbetande som inrikes födda. Vad gäller skillnaden mellan kvinnor och män är den större för utrikes födda än inrikes födda.

Figur 36. Yrkes- kvalifikationsnivå för högutbildade, födelseregion

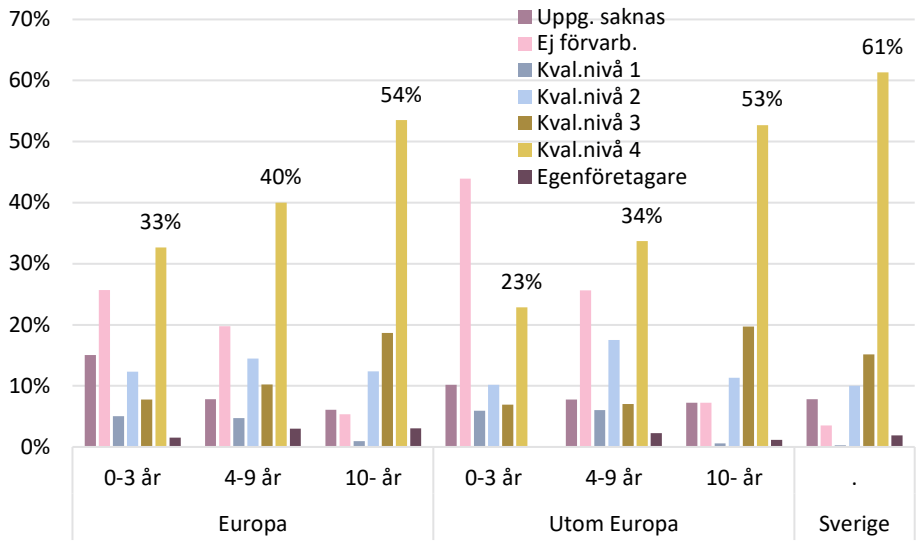
För att ytterligare fördjupa analysen av utrikes föddas integration och inträde på arbetsmarknaden visas i Figur 37 hur yrkets kvalifikationsnivå fördelar sig för de högutbildade uppdelat på födelseregion och vistelsetid i Sverige. Inom varje vistelsetid-födelseland-grupp summerar staplarna till 100 procent. Etiketter i diagrammet visar andelen i de högst kvalificerade yrkena inom respektive grupp.

Vid vistelsetider i Sverige på upp till tre år är andelen som ej förvärvsarbetar hög, framförallt är skillnaden stor mellan högutbildade födda i Europa och utom Europa. I den sistnämnda gruppen är det 44 procent av de högutbildade som inte förvärvsarbetar.

Vid vistelsetider på 4–9 år har andelarna som ej förvärvsarbetar minskat, tydligast så för högutbildade födda utanför Europa. För både högutbildade födda i ett europeiskt och utomeuropeiskt land har andelarna som arbetar i de högst kvalificerade yrkena ökat, men även förvärvsarbete i de lägre kvalificerade yrkena (kvalifikationsnivå 2) har ökat, framförallt för utomeuropeiska högutbildade. Det antyder att vägen till ett högkvalificerat yrke i många fall går via ett lägre kvalificerat yrke, framförallt för de utomeuropeiskt födda högutbildade. Fortfarande kvarstår dock tydliga skillnader gentemot högutbildade födda i Sverige vad gäller andel som är förvärvsarbetande och hur kvalificerat individens yrke är.

Vid vistelsetider på 10 år eller mer är fördelningarna över yrkets kvalifikationsnivå relativt likartad mellan de två grupperna av utrikes födda högutbildade och de inrikes födda högutbildade, även om andelen som arbetar i de högst kvalificerade yrkena är lägre och andelen ej förvärvsarbetande är högre för de utrikes födda än inrikes födda högutbildade.

Figur 37. Yrkets- kvalifikationsnivå för högutbildade, födelseregion och vistelsetid i Sverige

Kompetensutnyttjande och matchning – några viktiga slutsatser

- Även om kvinnor skaffar en eftergymnasial utbildning i betydligt högre utsträckning än män så tillvaratas de högutbildade kvinnornas kompetens överlag något sämre än männens – en skillnad som inte kan förklaras av att de högutbildade kvinnorna förvärvsarbetar i något lägre utsträckning än männen.
- Skillnaden är betydligt större mellan utrikes och inrikes födda högutbildade än per kön. Analyserna visar att stora skillnader kvarstår sett till förvärvsarbete och yrkets kvalifikationsnivå även efter 4–9 års vistelsetid i Stockholms län, i jämförelse med inrikes födda högutbildade. Även efter mer än 9 års vistelsetid kvarstår skillnader mellan utrikes och inrikes födda högutbildade, även om de har minskat kraftigt.
- Analyserna visar på en potential att bättre nyttja de högutbildades kompetens på arbetsmarknaden, framförallt vad gäller snabbare integration av utrikes födda akademiker.

2.8 Geografiska utvecklingsområden

I detta avsnitt analyseras arbetsmarknadsetablering och flyttmönster i olika delar av länet. Syftet är att belysa boendesegregation, ojämlikhet och hur dessa faktorer samvarierar med flyttmönster.

Definition av geografiska utvecklingsområden

Med geografiska utvecklingsområden avses här LUA-områden och URBAN 15-områden. LUA avser 17 stadsdelar i 6 kommuner i länet som hade lokala utvecklingsavtal med staten fram till och med år 2012. URBAN 15-områdena avser 4 stadsdelar i länet som för närvarande omfattas av regeringens urbana utvecklingsarbete. Följande stadsdelar analyseras särskilt i detta kapitel (URBAN 15-områden markeras inom parantes):

- Stockholm: Rinkeby (URB15), Tensta (URB15), Husby, Rågsved, Skärholmen
- Södertälje: Ronna (URB15), Hovsjö (URB15), Fornhöjden, Geneta
- Huddinge: Flemingsberg, Vårby, Västra Skogås
- Haninge: Jordbro
- Botkyrka: Alby, Fittja, Hallunda-Norsborg
- Nacka: Fisksätra

För att förenkla presentationen förkortas geografiska utvecklingsområden med ”GU-områden” i rapportens figurer.

Definition av flytt och kvarboende

För att förenkla presentation och analys har kvarboende och flyttningar definieras på följande vis:

- **Kvarboende i ett utvecklingsområde** avser personer som bodde i ett utvecklingsområde i länet år 2000 och år 2016. I enstaka fall kan personerna ha flyttat in och ut under perioden, och flyttat från en stadsdel till en annan stadsdel inom länet som är definierad som ett utvecklingsområde.
- **Utflyttare från utvecklingsområden** avser personer som bodde i ett utvecklingsområde i länet år 2000, men inte år 2016. Flytten kan ha skett någon gång mellan åren 2001–2016. I vissa fall analyseras/ presenteras olika år för utflytt, och i dessa fall avses det första registrerade utflyttsåret (om det skett flera flyttningar). Personer som flyttat till utlandet under perioden, och inte bodde i Sverige år 2016, ingår inte i analysen eftersom information saknas om deras status. Avlidna personer har också exkluderats i analysen.

- **Kvarboende i länet (antingen exklusive eller inklusive utvecklingsområden)** är definierat på samma sätt som kvarboende i utvecklingsområden. Kvarboende i övriga länet avser personer som bodde i övriga länet, exklusive utvecklingsområden, både år 2000 och år 2016.

- **Nya invånare** avser personer som inte bodde i länet (eller i ett utvecklingsområde) år 2000, men bodde i länet (utvecklingsområdet) år 2016. Personerna kan ha flyttat in någon gång (i enstaka fall flera gånger) under perioden 2001–2016. Här görs en uppdelning mellan personer som ej bodde i Sverige år 2000 (invandrat under perioden), och personer som inte invandrat under perioden (förenklat benämnt som nya invånare från övriga Sverige).

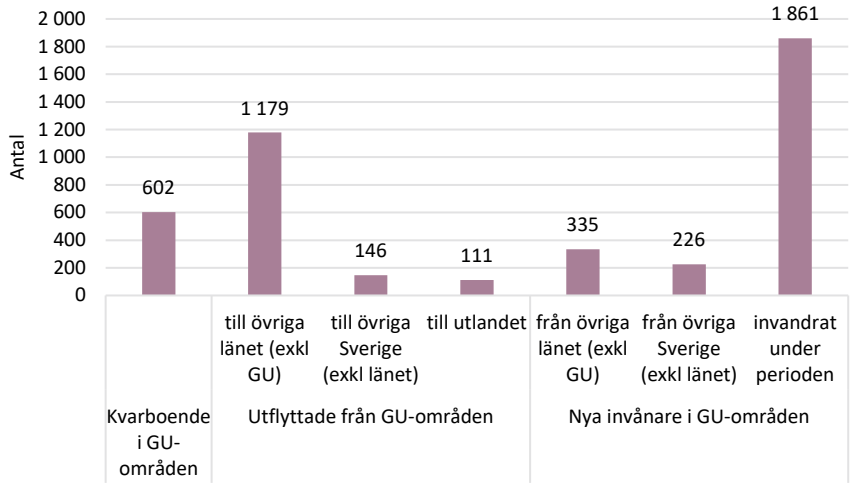
Beskrivning av gruppen

Det var cirka 600 personer, födda 1985, som bodde i ett geografiskt utvecklingsområde i länet både år 2000 och år 2016. Dessa är i analysen benämnda som *kvarboende*. Det var cirka 1 180 personer som bodde i ett utvecklingsområde år 2000 och som år 2016 bodde i övriga länet. Dessa är i analysen benämnda som *utflyttade till övriga länet*. Det är i huvudsak dessa två grupper som är av intresse för analysen.

År 2016 bestod en fjärdedel (25 procent) av invånarna i utvecklingsområden födda 1985 av personer som även bodde i områdena år 2000. Hela 77 procent av invånarna födda 1985 i utvecklingsområdena år 2016 avsåg personer som hade invandrat under perioden 2001–2016.

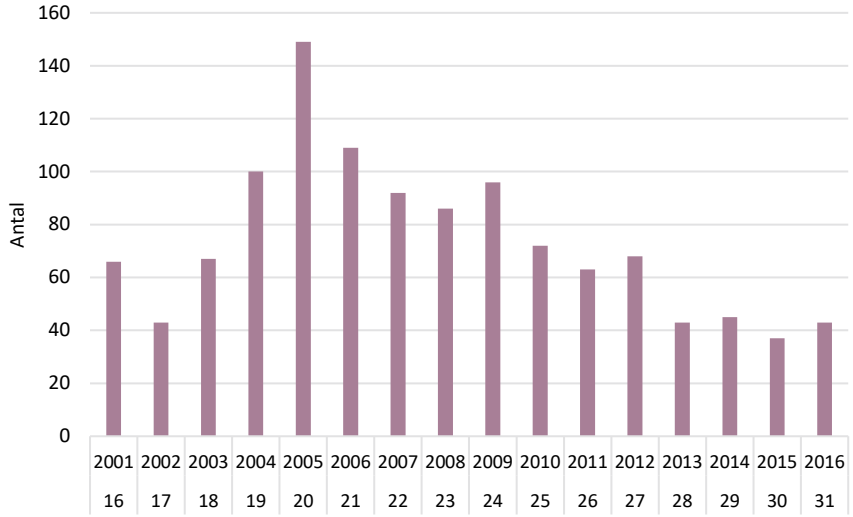
Av naturliga skäl är kvarboendet större i övriga länet än i utvecklingsområdena, eftersom övriga länet avser en betydligt större geografi. Närmare hälften av invånarna födda 1985 i övriga länet (exklusive utvecklingsområdena) var personer som även bodde i övriga länet år 2000. Resterande två fjärdedelar avsåg i nästan samma utsträckning nya invånare från övriga Sverige eller invånare som invandrat under perioden 2001–2016. Att jämföra kvarboendet är svårt att göra mellan utvecklingsområden och övriga länet, men det är i alla fall möjligt att konstatera att utvecklingsområdena har en betydligt större andel nya invånare som invandrat under perioden jämfört med övriga länet.

Figur 36. Antalet invånare födda 1985 som bodde i GU-områden år 2016 uppdelat på kvarboende och inflyttare, samt utflyttade från GU-områden till övriga länet, övriga Sverige och utlandet

Figur 37 nedan avser vilket år som gruppen *utflyttare från utvecklingsområden till övriga länet* flyttade ut. En majoritet av utflyttarna flyttade ut från utvecklingsområdena i samband med, eller strax efter, att de avslutat sin gymnasieutbildning. Därefter har antalet utflyttningar minskat successivt.

Figur 37. Antal utflyttade från GU-områden till övriga länet under perioden 2001–2016

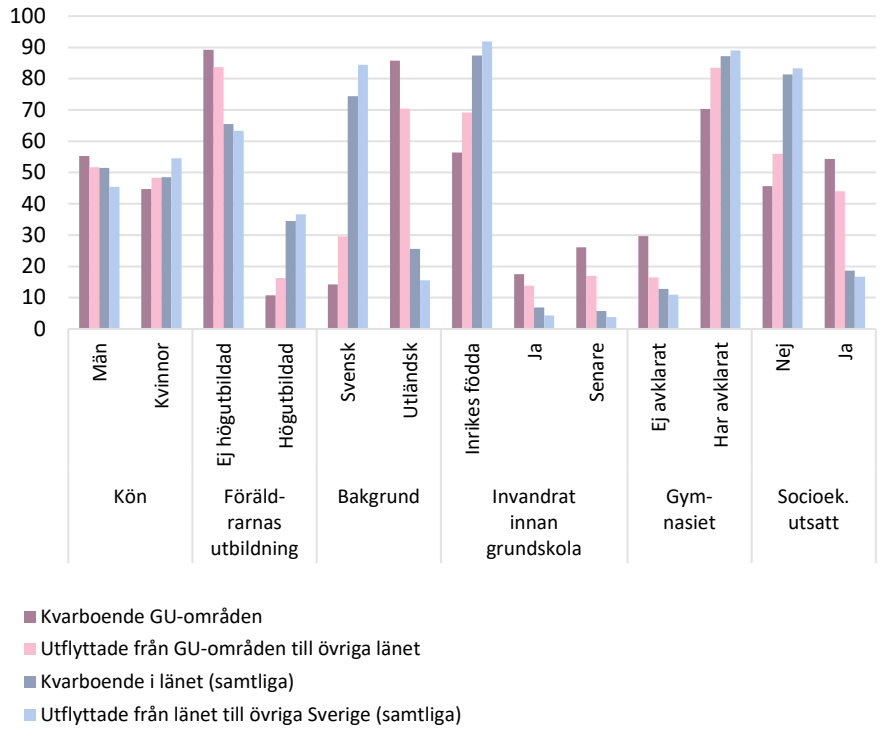

Det finns varierande skillnader i bakgrundsfaktorer mellan kvarboende och utflyttare, både vad gäller utvecklingsområdena och länet som helhet. Det är en något högre andel män än kvinnor som är kvarboende, framförallt i utvecklingsområdena (55 jämfört med 45 procent). Det är överlag färre i utvecklingsområdena som har föräldrar som saknar eftergymnasial

utbildningsnivå, både bland kvarboende och utflyttare, jämfört med länet som helhet. Det är betydligt större andel av invånarna i utvecklingsområdena som har utländsk bakgrund (utlandsfödd och/eller två utlandsfödda föräldrar). Det är även vanligare att personer med utländsk bakgrund bor kvar i utvecklingsområdena medan personer med svensk bakgrund flyttar ut i högre utsträckning.

Det är en större andel av utflyttarna jämfört med de kvarboende, framförallt utflyttare från utvecklingsområdena jämfört med kvarboende i utvecklingsområdena, som har erhållit slutbetyg från gymnasiet. Fler personer har varit socioekonomiskt utsatta (familjen har mottagit ekonomiskt bistånd) under uppväxten i utvecklingsområden jämfört med länet som helhet. De som varit socioekonomiskt utsatta flyttar även ut i lägre utsträckning.

Figur 38. Bakgrundsfaktorer för kvarboende i GU-områden, utflyttade från GU-områden till övriga länet, kvarboende i länet som helhet, och utflyttade från länet till övriga Sverige. Avser år 2016 för de som bodde i länet/GU-områden år 2000

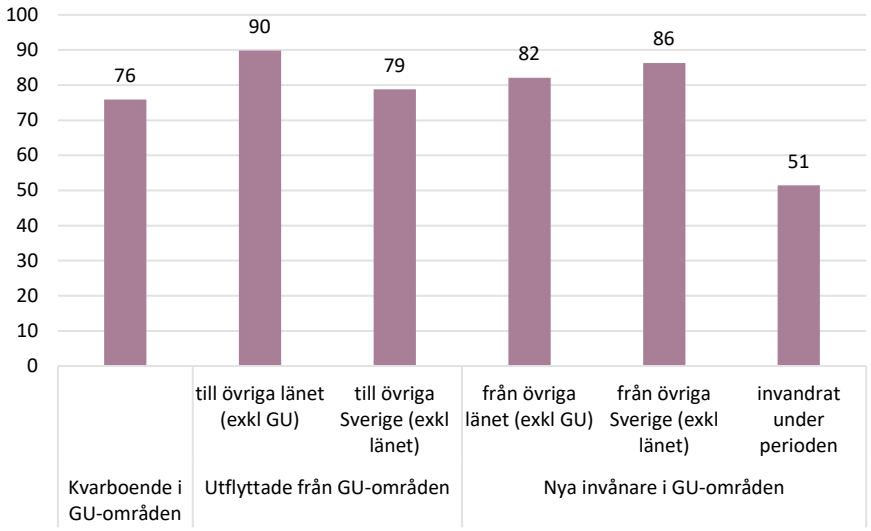
Låg inträdesgrad på arbetsmarknaden i utvecklingsområden

Att har gjort inträde på arbetsmarknaden är här definierat som att man haft en registrerad arbetsinkomst som överstiger halva medianinkomsten för en 45-åring något år under perioden 2001–2016 (Eriksson et al., 2007). De som bodde i ett utvecklingsområde i länet år 2000 och 2016, benämnt som kvarboende, har gjort inträde på arbetsmarknaden i lägre utsträckning

jämfört med personer som flyttat ut från ett utvecklingsområde till övriga länet – 76 procent jämfört med 90 procent. Andelen som gjort inträde bland de kvarboende i länet som helhet motsvarade också 90 procent år 2016. Utflyttare från utvecklingsområden till övriga länet har således gjort inträde på arbetsmarknaden i samma utsträckning som övriga kvarboende i länet.

De som flyttat in till ett utvecklingsområde under perioden hade trätt in på arbetsmarknaden i lägre grad, framförallt nya invånare som invandrat under perioden 2001–2016. Totalt sett var andelen inträdda bland de nya invånarna födda 1985 i utvecklingsområdena 59 procent. Inflyttare från övriga länet och övriga Sverige hade dock gjort inträde på arbetsmarknaden i högre utsträckning jämfört med de som bott i utvecklingsområdena år 2000 och bodde kvar år 2016.

Figur 39. Andel som gjort inträde på arbetsmarknaden år 2016 uppdelat på kvarboende, utflyttare och inflyttare

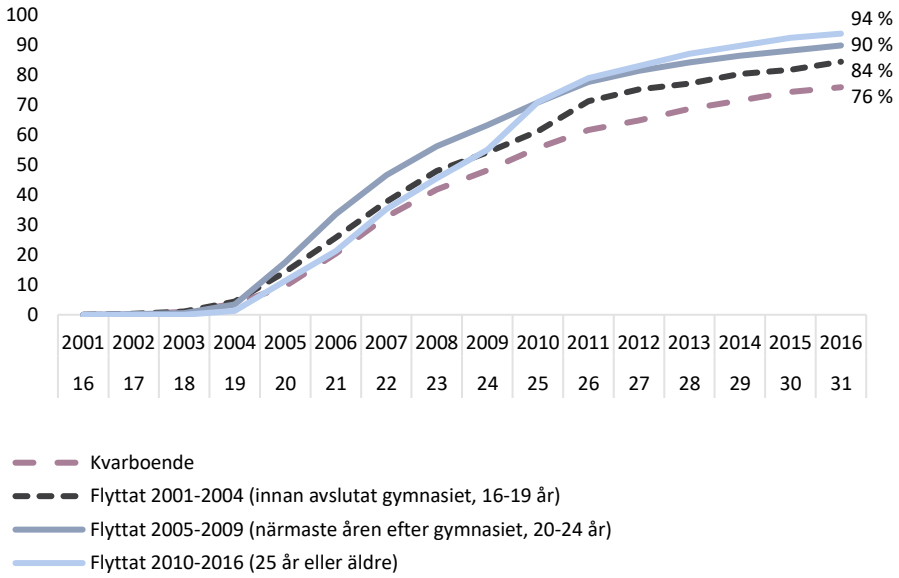

I Figur 40 nedan visas hur andelen inträdda förändras under perioden 2001–2016 för gruppen kvarboende i länet jämfört med utflyttare under olika tidpunkter. De kvarboende har gjort inträde på arbetsmarknaden i lägst utsträckning och generellt i en lägre takt jämfört med personer som flyttat ut från utvecklingsområdena. Utvecklingen varierar dock för de olika grupperna av utflyttare. De som flyttade ut till övriga länet under gymnasieåren (16–19 år) har en lägre inträdesgrad jämfört med personer som flyttade ut åren efter gymnasiet. De som flyttade ut till övriga länet de närmaste åren efter gymnasiet trädde in snabbare på arbetsmarknaden i genomsnitt.

Det går utifrån figuren nedan inte att se något mönster som tyder på att man flyttar i samband med ett förändrat inträde på arbetsmarknaden, förutom vad gäller de som flyttade senare under perioden. Gruppen som flyttade ut från utvecklingsområdena när de var 25 år eller äldre gjorde det relativt ofta i

samband med ett förändrat positivt arbetsmarknadsinträde. Denna grupp hade överlag en låg inträdestakt i början av perioden, men inträdesgraden ökade i gruppen som helhet i samband med åren de flyttade ut från utvecklingsområdena till övriga länet. Detta går dock inte att säga om de som flyttade ut innan 25 års ålder.

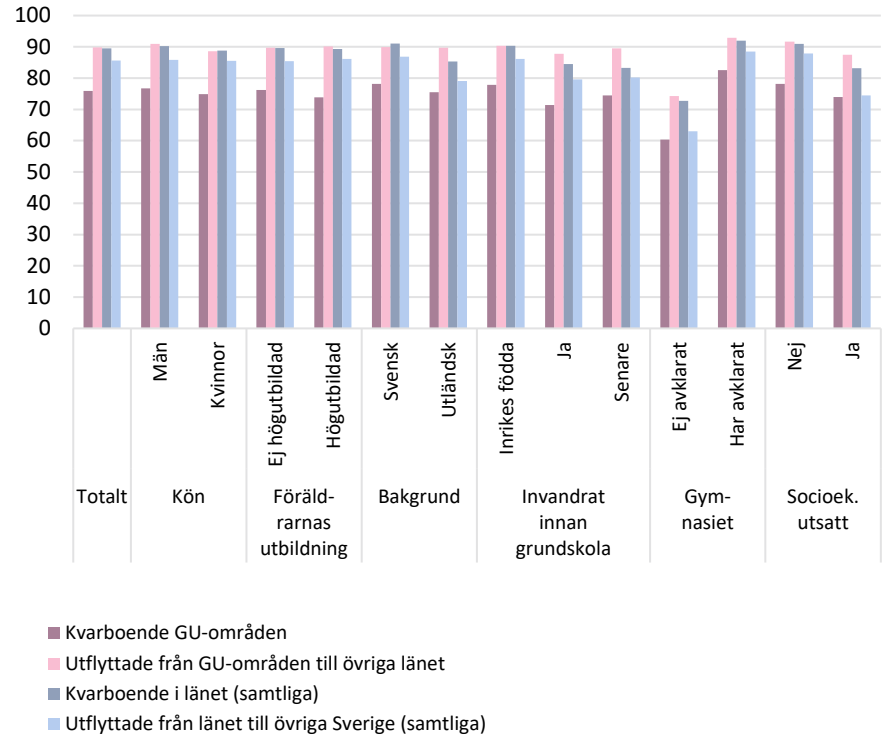
Figur 40. Andel etablerade bland kvarboende och utflyttade till övriga länet under olika tidsintervall, år 2001–2016

De största skillnaderna i de kvarboendes inträde på arbetsmarknaden förklaras av om slutbetyg från gymnasiet har erhållits eller inte. Detta gäller även för utflyttare från utvecklingsområden till övriga länet, kvarboende i länet som helhet och utflyttare från länet till övriga Sverige. Utlandsfödda har också en något lägre andel som gjort inträde på arbetsmarknaden år 2016.

Utflyttade från länet till övriga Sverige har oftast gjort inträde på arbetsmarknaden i lägre grad jämfört med kvarboende. Tidigare kunde det konstateras att andelen inträdda bland utflyttare från utvecklingsområden till övriga länet var ungefär den samma. När de olika gruppernas inträde studeras kan det konstateras att utflyttare från utvecklingsområden till övriga länet har gjort inträde på arbetsmarknaden i högre grad jämfört med de kvarboende i länet som helhet. Detta gäller framförallt för dem med utländsk bakgrund samt de som växte upp i socioekonomiskt utsatta hushåll. Bland dessa grupper är andelen inträdda på arbetsmarknaden klart högre bland utflyttare från utvecklingsområden till övriga länet jämfört med de övriga kvarboende i länet.

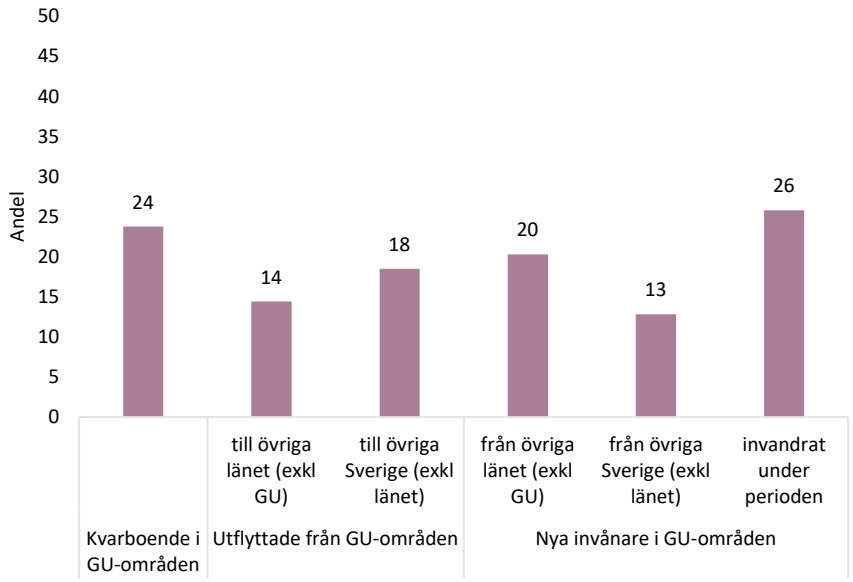
Figur 41. Andelen inträdda på arbetsmarknaden år 2016 uppdelat på kvarboende och utflyttare från utvecklingsområden och länet som helhet, samt uppdelat på olika bakgrundsvariabler

Hög grad som varken arbetar eller studerar

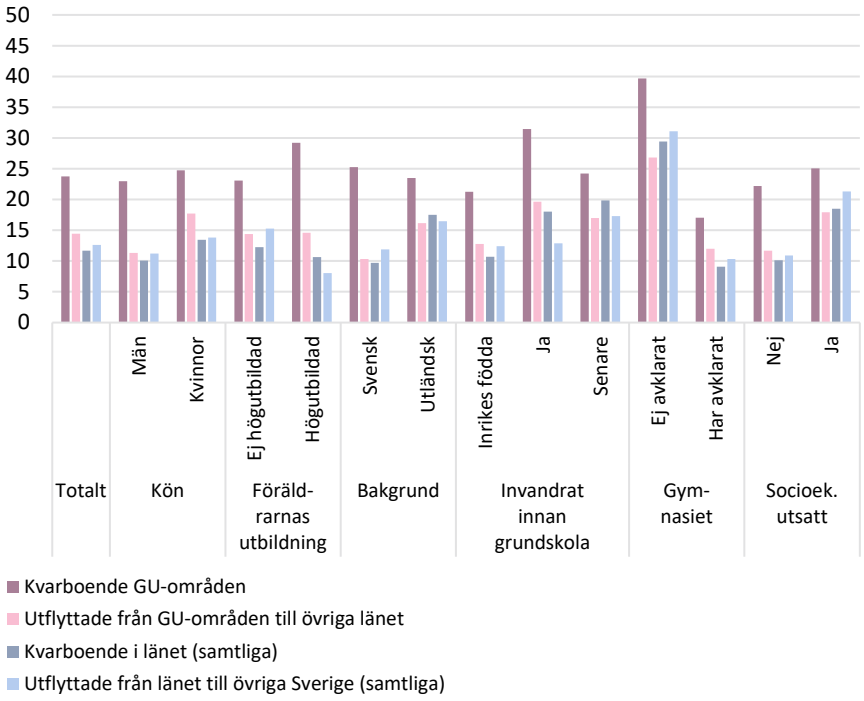
Bland de kvarboende i utvecklingsområdena, som bodde i ett utvecklingsområde i länet både år 2000 och år 2016, var det 24 procent som varken arbetade eller studerade år 2016. Detta kan exempelvis jämföras med kvarboende i övriga länet där motsvarande andel var 10 procent. De som flyttade ut från ett utvecklingsområde till övriga länet under perioden 2001–2016 varken arbetade eller studerade i 14 procent av fallen år 2016. Bland de nya invånarna i utvecklingsområdena som invandrat under perioden var andelen som varken arbetade eller studerade något högre, 26 procent, jämfört med de kvarboende.

Figur 42. Andelen som varken arbetar eller studerar år 2016 uppdelat på kvarboende, utflyttare och inflyttare

Liksom för inträdesgraden är det framförallt individer som saknar slutbetyg från gymnasiet som i lägst utsträckning arbetar och/eller studerar. Det är 40 procent bland de som ej erhållit slutbetyg i gymnasiet som varken arbetar eller studerar bland de kvarboende i utvecklingsområdena. Motsvarande andel är 29 procent i länet som helhet bland de som ej erhållit slutbetyg. De kvarboende i utvecklingsområdena varken arbetar eller studerar i högre utsträckning för samtliga grupper jämfört med övriga länet.

Figur 43. Andelen som varken arbetade eller studerade år 2016 uppdelat på kvarboende och utflyttare från utvecklingsområden och länet som helhet, samt uppdelat på olika bakgrundsvariabler

Geografiska utvecklingsområden – några viktiga slutsatser

- Personer som bor i geografiska utvecklingsområden har i lägre grad trätt in på arbetsmarknaden, och varken arbetar eller studerar i högre utsträckning än personer i andra områden. Detta gäller för samtliga grupper. Bäst går det dock för de som har erhållit slutbetyg från gymnasiet.
- De som flyttar ut från utvecklingsområden är i högre grad grupper som har bättre förutsättningar att göra ett inträde på arbetsmarknaden. De som flyttar ut har en hög inträdesgrad på arbetsmarknaden, oftast högre än för övriga kvarboende i länet när olika grupper studeras.
- De nya invånarna som flyttar in till utvecklingsområdena har ofta invandrat under den studerade perioden och har i lägre utsträckning gjort inträde på arbetsmarknaden jämfört med de som bott i utvecklingsområdena under hela perioden.
- Skillnaderna ökar mellan utvecklingsområdena och övriga länet på grund av att de som bor kvar i lägre utsträckning har trätt in på arbetsmarknaden jämfört med de som flyttar ut, men framförallt för att arbetsmarknadsinträdet är lägre för de som flyttar in till utvecklingsområdena.

2.9 Sambandsanalyser

I detta delkapitel fördjupas analyserna av samband mellan bakgrundsvariabler och arbetsmarknadsutfall genom regressionsanalyser. Syftet är att jämföra och beskriva vilka variabler som har relativt sett stor betydelse för individen på arbetsmarknaden.

I detta delkapitel kommer utfallet av olika regressionsanalyser att presenteras. Utfallet av regressionerna mer i detalj presenteras i tabeller i Appendix. Regressionsanalyserna avser i huvudsak de som är kvarboende i länet under den analyserade perioden, alltså bodde i länet år 2000 och år 2016. Regressioner har även genomförts för hela målgruppen som bodde i länet år 2000 och som antingen är kvarboende i länet eller utflyttade till övriga Sverige. I detta avsnitt är fokus på de kvarboende, och utfallet inklusive utflyttare finns att studera i Appendix. Det är följande beroendevariabler som har analyserats:

- Erhållit slutbetyg från gymnasiet vid 19 års ålder (år 2004)
- Gjort inträde på arbetsmarknaden år 2016 (sannolikheten att ha en registrerad arbetsinkomst som överstiger halva medianinkomsten för en 45-åring)
- Varken arbetade eller studerade (UVAS) år 2016
- Antalet arbetslöshetsdagar under perioden 2001–2016
- Förvärvsinkomst (inkomst av förvärv och av aktiv näringsverksamhet, exklusive underskott) år 2016

Syftet med regressionsanalyserna är att analysera effekten av olika bakgrundsfaktorers påverkan på fullföljd gymnasieutbildning och arbetsmarknadsetablering när effekten av övriga faktorer hålls konstanta. På detta sätt kan vi exempelvis besvara frågeställningar såsom om fullföljd gymnasieutbildning har betydelse för arbetsmarknadsetablering när hänsyn även tas till exempelvis kön, utländsk bakgrund, socioekonomi och föräldrarnas utbildningsnivå.

Om målgruppen erhållit sjuk- eller aktivitetsersättning ingår som en bakgrundsvariabel (förklarande variabel) i regressionsanalyserna.[21]

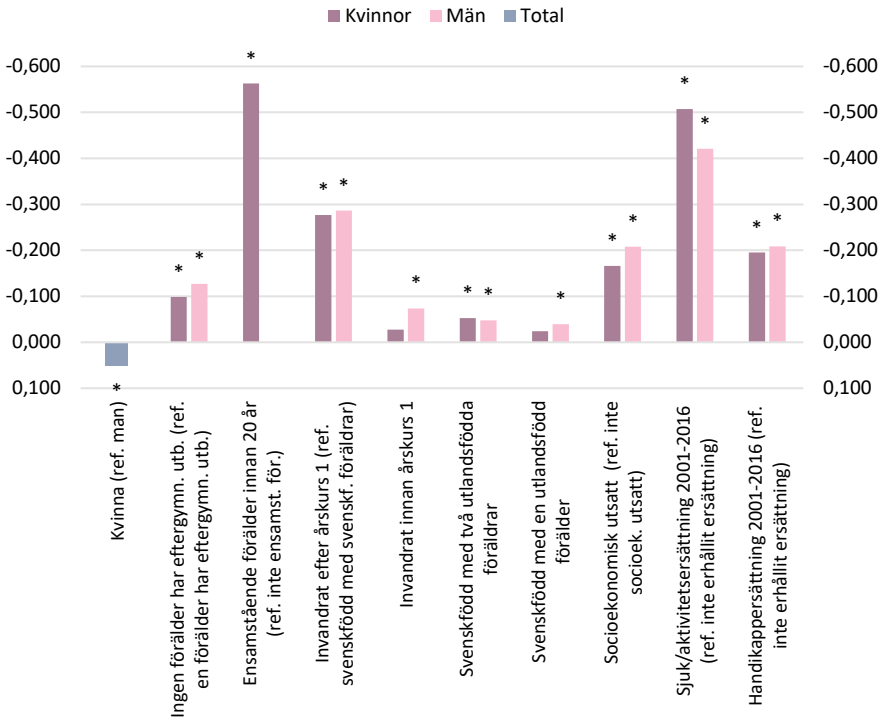
Ensamstående föräldrar avslutar gymnasiet i lägst grad

År 2004, året målgruppen fyller 19 år, hade 68 procent avslutat gymnasieskolan. Kvinnor avslutar gymnasieskolan i högre utsträckning än män, även när hänsyn samtidigt tas till andra bakgrundsfaktorer. En ensamstående

[21] Enligt tidigare lagstiftning, innan år 2003, var det även möjligt att ha aktivitetsersättning (och handikappersättning) från 16 års ålder. Idag är åldersgränsen 19 år för både aktivitetsersättning och handikappersättning.

kvinna har 56 procents lägre sannolikhet att vid 19 års ålder ha avslutat sin gymnasieutbildning. Det är i huvudsak av betydelse att ha invandrat efter att grundskolan påbörjats för männens sannolikhet att uppnå gymnasieutbildning vid 19 års ålder, medan det exempelvis för kvinnor inte är någon signifikant skillnad i sannolikhet mellan inrikes födda med inrikes födda föräldrar och utlandsfödda som invandrat innan årskurs 1. Att ha varit socioekonomiskt utsatt har också stor betydelse för sannolikheten att erhålla slutbetyg från gymnasiet.

Figur 44. Utfall av linjära regressionsmodeller (sannolikhetsmodeller) med avseende på sannolikheten att ha erhållit slutbetyg i gymnasiet år 2004 (vid 19 års ålder) uppdelat på kön (totalt 16 181 individer som bodde i länet år 2000 och 2004). Signifikanta skillnader på 5-procentsnivå är markerat med ""*

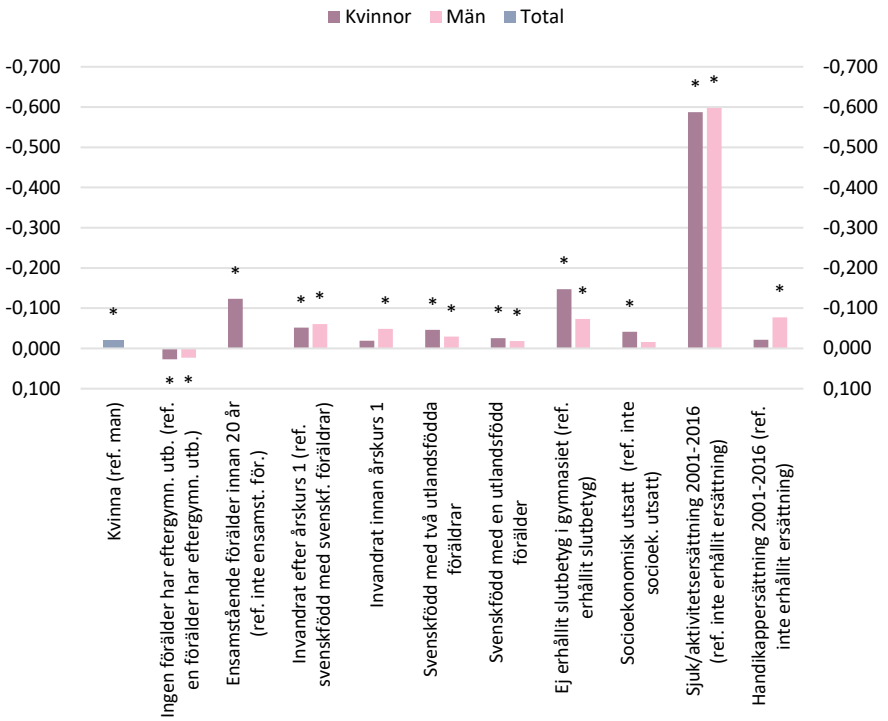

Staplarna i figuren ovan visar skillnaden i sannolikhet att ha avslutat sin gymnasieutbildning år 2004 för respektive variabel när sambandet samtidigt rensas för effekten av de andra variablerna i modellen. Som exempel har män som invandrat efter årskurs 1 en 29 procent lägre sannolikhet att år 2004 ha avslutat sin gymnasieutbildning i jämförelse med män födda i Sverige med svenskfödda föräldrar, när hänsyn även är tagen till de andra bakgrundsfaktorerna.

Kvinnor utan slutbetyg från gymnasiet har lägst inträde på arbetsmarknaden

Under perioden 2001–2016 var det 89,5 procent av populationen som trätt in på arbetsmarknaden, 90 procent bland männen och 89 procent bland kvinnorna. Sannolikheten att göra inträde på arbetsmarknaden är lägst för personer som haft sjuk- eller aktivitetsersättning under perioden – dessa har i den skattade modellen nästan 60 procents lägre sannolikhet att ha gjort inträde när hänsyn även tas till andra bakgrundsfaktorer. Kvinnor har oftare slutbetyg från gymnasiet jämfört med män, men att *inte* ha slutbetyg från gymnasiet påverkar kvinnor i högre grad för deras inträde på arbetsmarknaden – 15 procents lägre sannolikhet för kvinnorna jämfört med 7 procent för männen, när hänsyn samtidigt tagits till andra bakgrundsfaktorer. Sannolikheten att ha gjort inträde vid 31 års ålder är *högre* för individer som inte har föräldrar med eftergymnasial utbildning när hänsyn samtidigt tas till andra faktorer i modellen. Denna analys förtydligas i en fördjupning när hänsyn även tas till tiden fram till inträdet, då personer med högutbildade föräldrar gör senare inträde under perioden.[22]

Figur 45. Utfall av linjära regressionsmodeller (sannolikhetsmodeller) med avseende på sannolikheten att ha en registrerad arbetsinkomst som överstiger halva medianinkomsten för en 45-åring (etablerad) någon gång år 2001–2016 för kvarboende i länet uppdelat på kön (totalt 16 214 individer som bodde i länt 2000 och 2016). Signifikanta skillnader på 5-procentsnivå är markerat med ””*

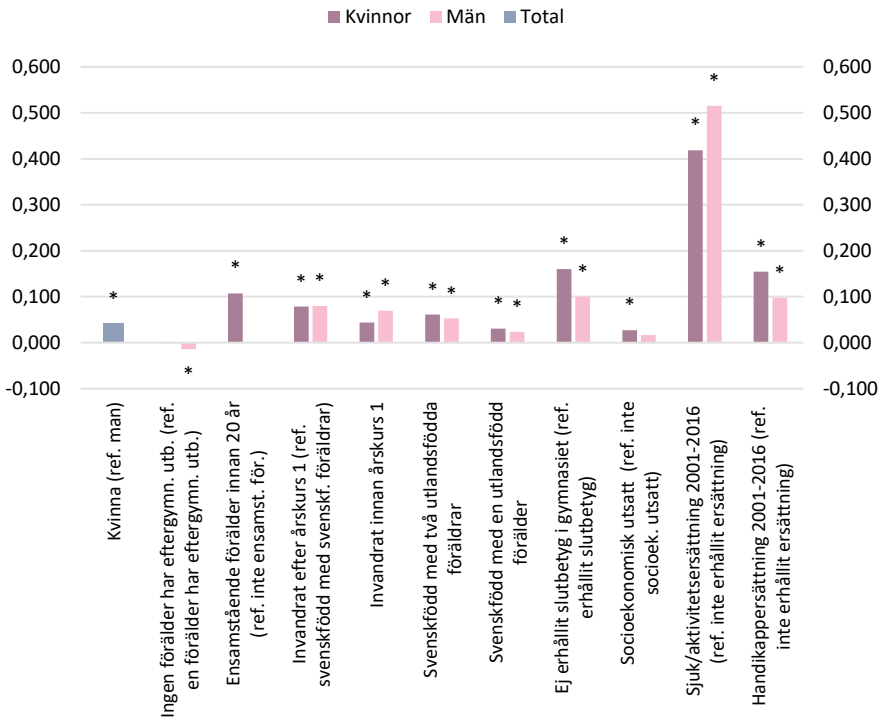

[22] Se Appendix med utfall för Cox regression med avseende på antal år fram till arbetsmarknadsinträdet för de kvarboende i länet 2000–2016.

Andelen som varken arbetar eller studerar är hög bland kvinnor som saknar slutbetyg från gymnasiet

År 2016 var det 11,7 procent av populationen som varken arbetade eller studerade, 10 procent bland männen och 13,5 procent bland kvinnorna. Sannolikheten att varken arbeta eller studera är högst för personer som haft aktivitetsersättning under perioden – dessa har 47 procents högre sannolikhet att varken arbeta eller studera när hänsyn även tas till andra bakgrunds-faktorer såsom huruvida slutbetyg från gymnasiet har erhållits eller ej. Bland män som haft aktivitetsersättning är sannolikheten att varken arbeta eller studera ännu högre, över 50 procent. Kvinnor har oftare slutbetyg från gymnasiet jämfört med män, men att *inte* ha slutbetyg från gymnasiet påverkar kvinnors utanförskap i högre grad – 16 procents högre sannolikhet att varken arbeta eller studera för kvinnorna jämfört med 10 procent för män när hänsyn även tagits till andra bakgrundsfaktorer.

Figur 46. Utfall av linjära regressionsmodeller (sannolikhetsmodeller) med avseende på sannolikheten att varken arbeta eller studera år 2016 för kvarboende i länet uppdelat på kön (totalt 16 214 individer som bodde i länt 2000 och 2016). Signifikanta skillnader på 5-procentsnivå är markerat med ""*

Kvinnor har betydligt lägre inkomster än män även när hänsyn tas till andra bakgrundsfaktorer

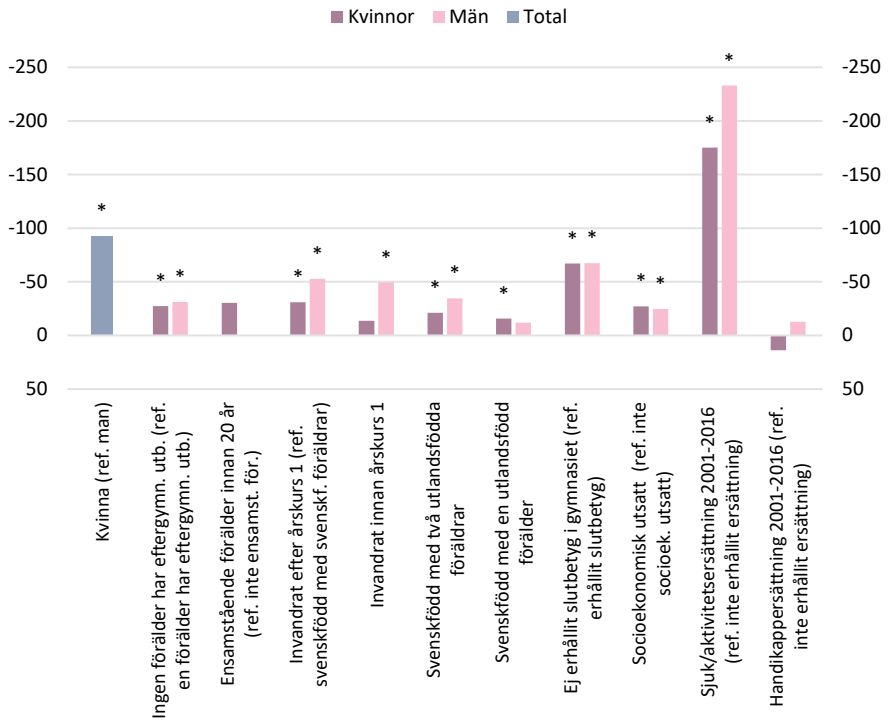
Regressionsmodeller har slutligen anpassats för att beskriva skillnader i medianförvärvsinkomsten år 2016. Medianvärdet för förvärvsinkomsten var

300 tusen kronor för hela populationen år 2016, 341 tusen kronor för män och 248 tusen kronor för kvinnor. Den 99-percentilen hade en förvärvsinkomst på över 868 tusen kronor år 2016.

Kvinnor har lägre inkomst än män, i genomsnitt cirka 90 tusen kronor lägre, även när hänsyn tas till andra bakgrundsfaktorer såsom utbildningsnivå, socioekonomisk bakgrund samt sjuk- och aktivitetsersättning. Att ha haft sjuk- eller aktivitetsersättning någon gång under perioden har störst påverkan på inkomsten – dessa personer hade en inkomst år 2016 som var i genomsnitt ungefär 200 tusen kronor lägre. Det finns inget signifikant samband för förvärvsinkomsten för variabeln ensamstående förälder innan 20 års ålder, och för personer som haft handikappersättning under perioden. Att inte ha erhållit slutbetyg efter gymnasiet är, efter aktivitetsersättning och kön, den variabel som har störst betydelse för inkomsten år 2016.

Eftersom männen överlag har högre inkomst än kvinnorna blir jämförelsen mellan parameterestimaten mellan kvinnor och män svår att jämföra. I Appendix finns en sammanställning av regressionsmodeller där inkomstnivåerna bland män och kvinnor har standardiserats så att medelvärde och variation är samma. Baserat på de standardiserade regressionsmodellerna påverkas fortfarande kvinnors inkomst i högre grad än männens av att inte ha erhållit slutbetyg från gymnasiet.

Figur 47. Utfall av linjära regressionsmodeller med avseende på förvärvsinkomsten år 2016 för kvarboende i länet uppdelat på kön (totalt 16 214 individer som bodde i länet 2000 och 2016). Signifikanta skillnader på 5-procentsnivå är markerat med ””*

Sambandsanalyser – några viktiga slutsatser

Nedan ges en sammanfattning av hur de olika bakgrundsfaktorerna påverkar sannolikheten att fullfölja sin gymnasieutbildning och utfallet på arbetsmarknaden fram till år 2016.

Kön: Kvinnor har framförallt lägre förvärvsinkomst än män. I övrigt är skillnaderna mellan kvinnor och män inte så stora jämfört med övriga bakgrundsfaktorer. Kvinnor har något lägre sannolikhet att vara etablerade på arbetsmarknaden, och varken arbetar eller studerar i något högre utsträckning jämfört med män. Däremot så är kvinnorna i lägre grad registrerade som arbetslösa, och har i högre grad erhållit betyg från gymnasiet. I huvudsak påverkas både kvinnor och män på liknande sätt av de olika bakgrundsfaktorerna. Kvinnor som inte erhållit slutbetyg från gymnasiet avviker dock.

Kvinnor och gymnasieutbildning: Att inte ha erhållit slutbetyg från gymnasiet har större påverkan på kvinnorna än männen – vilket här avser sannolikheten att varken arbeta eller studera, sannolikheten att etableras på arbetsmarknaden samt förvärvsinkomsten.

Föräldrarnas utbildningsnivå: Utfallet för denna bakgrundsvariabel varierar. Störst betydelse har variabeln för etableringen på arbetsmarknaden, framförallt om hänsyn även tas till hur lång tid det tar för att bli etablerad. Personer med föräldrar som saknar eftergymnasial utbildning etableras snabbare och i något högre grad under perioden. Föräldrarnas utbildningsnivå verkar inte ha någon betydelse för sannolikheten att varken arbeta eller studera. Däremot har personer med föräldrar utan eftergymnasial utbildning lägre sannolikhet att fullfölja sin gymnasieutbildning samt lägre inkomstnivå år 2016.

Ensamstående innan 20 års ålder: Ensamstående kvinnor med barn innan 20 års ålder är en förhållandevis liten grupp i populationen som helhet, endast 0,5 procent var ensamstående innan 20 års ålder. Att vara ensamstående innan 20 års ålder påverkar i huvudsak sannolikheten att fullfölja sin gymnasieutbildning fram till och med 19 års ålder. Generellt sett är dessa kvinnor även etablerade på arbetsmarknaden i lägre grad samt oftare varken i arbete eller studier. De har även fler registrerade arbetslöshetsdagar. Att vara ensamstående innan 20 års ålder har dock ingen signifikant påverkan på förvärvsinkomsten år 2016.

Vistelsetid i landet och utländsk bakgrund: Utländsk bakgrund har ofta en förhållandevis stor betydelse för de olika beroendevariablerna. Personer som invandrat efter att grundskolan påbörjats har betydligt lägre sannolikhet att erhålla slutbetyg vid 19 års ålder, och är betydligt oftare arbetslösa.

Socioekonomisk bakgrund: Att ha varit uppväxt i en familj som haft socialbidrag (minst tre år från och med 1990 fram till år 2000) har ofta stor betydelse för de analyserade utfallen. Exempelvis har socioekonomisk utsatthet stor betydelse för sannolikheten att erhålla slutbetyg från gymnasiet. Socioekonomisk utsatthet har också relativt stor betydelse för sannolikheten att varken arbeta eller studera samt antalet arbetslöshetsdagar.

Sjuk- och aktivitetsersättning: Som beskrivits i inledningen av detta avsnitt är sjuk- eller aktivitetsersättning i huvudsak inkluderad som en kontrollvariabel. Variabeln har ofta störst påverkan på de olika beroendevariablerna.

Handikappersättning: Det är förhållandevis få i målgruppen som haft handikappersättning, ungefär 1,4 procent. Många av de som haft handikappersättning har även haft sjuk- eller aktivitetsersättning. Med hänsyn tagen till detta, och de andra bakgrundsfaktorerna, är personer med handikappersättning i lägre grad registrerade som arbetslösa, men har dock högre sannolikhet att varken arbeta eller studera samt lägre sannolikhet att erhålla slutbetyg från gymnasiet. I flera fall är dock resultaten statistiskt ej signifikanta för denna grupp.

Kvarboende och utflyttare: I Appendix visas även regressionsanalyser för populationen som bodde i länet år 2000, och som antingen var kvarboende i länet eller flyttat ut till övriga Sverige år 2016. Överlag är resultaten för de olika bakgrundsfaktorerna samma för populationen

2.10 Jämförelser – studiens målgrupp (kvarboende i länet), inflyttade, invandrade och utflyttade

I detta delkapitel sker övergripande jämförelser av studiens huvudsakliga målgrupp; de kvarboende i länet kontra utflyttarna, inflyttarna samt de som invandrat under den studerade tidsperioden 2001–2016. Syftet är att beskriva hur grupperna skiljer sig sett till bakgrundsfaktorer, utbildningsnivå och andel inträdda på arbetsmarknaden samt medianinkomst.

Studiens huvudsakliga syfte är att beskriva arbetsmarknadsinträdet i Stockholms län för en kohort över en längre tidsperiod. Samtidigt utgjorde studiens huvudsakliga målgrupp[23] färre än hälften av samtliga personer vid samma ålder (födda år 1985) i Stockholms län vid studiens slutår 2016. För att komplettera bilden ges i detta delkapitel en övergripande jämförelse av hur de kvarboende 85:orna skiljer sig från de utflyttade, inflyttade och invandrade 85:orna sett till bakgrundsfaktorer, utbildningsnivå och andel inträdda på arbetsmarknaden samt medianinkomst.

För en översikt av studiens målgrupp i relation till samtliga med födelseår 1985, bosatta i Stockholms län år 2016, se kapitel 2.1. Kortfattat redovisas resultaten per följande grupper:

- de kvarboende som var bosatta i Stockholms län år 2000 (studiens huvudsakliga målgrupp)
- inflyttade till länet från övriga riket efter år 2000
- invandrade från annat land efter år 2000, bosatta i Stockholms län år 2016
- gruppen som var bosatta i länet år 2000 men flyttat ut år 2016

De tre förstnämnda summerar till samtliga i åldersgruppen som var bosatta i länet år 2016. I samtliga fall är populationen avgränsad till personer med födelseår 1985.

Utbildningsnivån är högre hos inflyttare från övriga landet, och lägre för invandrare

Inledningsvis ges i Tabell 6 nedan en bild av andel kvinnor och män för de fyra grupperna. I tabellen framgår att de kvarboende i något högre utsträckning var män. Framförallt bland de utflyttade var andelen kvinnor hög. Bland 85:orna som invandrat efter år 2000 och var bosatta i länet år 2016 var 52 procent män.

[23] Bosatta i Stockholms län år 2000 med födelseår 1985 som är kvarboende i länet.

Tabell 6. Kön för kvarboende, inflyttade, invandrade, utflyttade

Kön	Kvarboende i länet	Inflyttade till länet	Invandrade till länet	Samtliga 85:or bosatta i länet	Utflyttade från länet
Kvinnor	48%	51%	48%	49%	55%
Män	52%	49%	52%	51%	45%
Totalsumma	**100% (16 214 pers)**	**100% (9 067 pers)**	**100% (9 757 pers)**	**100% (35 038 pers)**	**100% (2 139 pers)**

I nästföljande tabell visas utbildningsnivå år 2016 för de fyra grupperna. I tabellen framgår att utbildningsnivån är klart högst för gruppen inflyttade till Stockholms län, där 56 procent hade uppnått en minst treårig eftergymnasial utbildning eller forskarutbildning. Även bland gruppen utflyttade till övriga riket var utbildningsnivån högre än för de kvarboende.

För 85:orna som invandrat efter år 2000 och bosatt sig i länet var andelen som uppnått en minst treårig eftergymnasial utbildning eller forskarutbildning något högre än för de kvarboende. Samtidigt är andelen som inte uppnått en treårig gymnasial utbildning högst bland de invandrade. En hög andel saknar uppgift om utbildningsnivå, vilket är vanligt för personer med kort vistelsetid.

Tabell 7. Utbildningsnivå år 2016 för kvarboende, inflyttade, invandrade, utflyttade

Utbildningsnivå	Kvarboende i länet	Inflyttade till länet	Invandrade till länet	Samtliga 85:or bosatta i länet	Utflyttade från länet
Förgymnasial <9 år	1%	0%	7%	2%	1%
Förgymnasial 9 år	10%	3%	6%	7%	8%
Gymnasial ≤2 år	5%	3%	13%	7%	6%
Gymnasial 3 år	32%	20%	7%	22%	24%
Eftergymnasial <3 år	17%	19%	16%	17%	16%
Eftergymnasial ≥ 3 år	34%	55%	33%	39%	42%
Forskarutbildning	0%	1%	3%	1%	1%
Uppgift saknas	1%	0%	16%	5%	1%
Totalsumma	**100% (16 214 pers)**	**100% (9 067 pers)**	**100% (9 757 pers)**	**100% (35 038 pers)**	**100% (2 139 pers)**

Invandrade kvinnor har betydligt lägre inträdesgrad på arbetsmarknaden än övriga grupper

I Tabell 8 nedan visas andelen som gjort inträde på arbetsmarknaden år 2016. Skillnaderna är förhållandevis stora mellan grupperna. De inflyttade från övriga riket har i klart högst utsträckning gjort inträde på arbetsmarknaden, vilket är i linje med den höga andelen inom denna grupp som vid 31 års ålder uppnått en minst eftergymnasial treårig utbildning. Bland de utflyttade från länet var en något lägre andel inträdda på arbetsmarknaden än

för gruppen kvarboende. För personer som invandrat under tidsperioden hade en betydligt lägre andel gjort inträde på arbetsmarknaden och vidare framträder en stor skillnad mellan könen, där kvinnorna i lägre utsträckning trätt in på arbetsmarknaden.

Tabell 8. Andel inträdda på arbetsmarknaden år 2016 för kvarboende, inflyttade, invandrade, utflyttade per kön

Kön	Kvarboende i länet	Inflyttade till länet	Invandrade till länet	Samtliga 85:or bosatta i länet	Utflyttade från länet
Kvinnor	89%	94%	46%	78%	86%
Män	90%	95%	67%	85%	86%
Båda könen	**90%**	**95%**	**57%**	**82%**	**86%**

Sett till medianinkomst från förvärvsarbete år 2016 framträder ett likartat mönster mellan de fyra grupperna som för andelen som gjort inträde, där medianinkomsten var högst för de inflyttade och lägst för de som invandrat under perioden. Vad som skiljer sig från redovisningen av andelen inträdda är könsskillnaderna. Bland personerna som invandrat under perioden och bosatt sig i länet hade männen nästan en tre gånger så hög medianinkomst som kvinnorna. Lägst var könsskillnaden bland de inflyttade där männen hade 25 procent högre medianinkomst än kvinnorna. En viktig förklarande faktor är att kvinnor i lägre utsträckning förvärvsarbetar heltid, framförallt då 31 års ålder är en vanligt förekommande ålder för att föda sitt första barn.

Tabell 9. Medianinkomst (tusen kronor) år 2016 för kvarboende, inflyttade, invandrade, utflyttade per kön

Kön	Kvarboende i länet	Inflyttade till länet	Invandrade till länet	Samtliga 85:or bosatta i länet	Utflyttade från länet
Kvinnor	247,9	314,4	82,1	231,8	204,6
Män	341,0	393,1	234,6	329,1	311,7
Båda könen	**300,1**	**354,7**	**154,9**	**285,8**	**243,5**
Kvot medianinkomst (män/kvinnor)	*1,38*	*1,25*	*2,86*	*1,42*	*1,52*

Slutligen visas i nästföljande tabell hur andel och antal förvärvsarbetande[24] skiljer sig mellan grupperna och per kön år 2016. Skillnaderna mellan grupperna är mycket stora och bland inflyttarna var hela 92 procent förvärvsarbetande. Män var genomgående i något högre utsträckning förvärvsarbetande än kvinnor, undantaget gruppen utflyttade från länet, där kvinnorna i

[24] Förvärvsarbetande (sysselsatt) som definierat av SCB (november månad aktuellt år), vilket är i linje med ILO:s internationella definition. Andelen förvärvsarbetande benämns även förvärvsfrekvens, förvärvsintensitet eller sysselsättningsgrad.

högre utsträckning förvärvsarbetade. Bland personerna som invandrat till länet var könsskillnaden i andel förvärvsarbetande mycket stor, vilket återspeglar de stora skillnaderna i medianinkomst i föregående tabell.

Tabell 10. Andel (antal) förvärvsarbetande år 2016 för kvarboende, inflyttade, invandrade, utflyttade per kön

Kön	Kvarboende i länet	Inflyttade till länet	Invandrade till länet	Samtliga 85:or bosatta i länet	Utflyttade från länet
Kvinnor	85% (6 672 pers)	91% (4 263 pers)	55% (2 597 pers)	78% (13 532 pers)	83% (966 pers)
Män	86% (7 188 pers)	93% (4 106 pers)	69% (3 476 pers)	83% (14 770 pers)	80% (777 pers)
Båda könen	**85% (13 860 pers)**	**92% (8 369 pers)**	**62% (6 073 pers)**	**81% (28 302 pers)**	**81% (1 743 pers)**

Jämförelser – studiens målgrupp (kvarboende i länet), utflyttare, inflyttare och invandrade.

- Inflyttade till Stockholms län från övriga delar av landet utgör ett viktigt tillskott till arbetskraften. Gruppen är högutbildad, är i hög grad förvärvsarbetande och har höga förvärvsinkomster.
- Av de som invandrat till Sverige från andra länder har jämförelsevis många inte gjort ett inträde på arbetsmarknaden. Här är skillnaden mellan män och kvinnor stor, där kvinnor missgynnas.
- Gruppen som invandrat är heterogen; en hög andel saknar treårig gymnasial utbildning. Samtidigt är en jämförelsevis hög andel forskarutbildade.

3. Avslutande kommentar

Den här studien har sökt belysa hur ojämlikhet och ojämställdhet uppkommer på arbetsmarknaden genom att studera utbildningen och arbetsmarknadsetablering över tid med ett intersektionellt perspektiv. Studiens resultat visar tydligt att både det intersektionella och longitudinella perspektiven är viktiga för att förstå utfallen på arbetsmarknaden för olika grupper. I studien har vi sett att det finns stora skillnader både mellan och inom grupper utifrån kön, utbildningsnivå, utländsk/svensk bakgrund etcetera. Framförallt när det gäller utbildning har det longitudinella perspektivet tydligt visat att många ur de grupper som först missgynnats efter några år kommer ikapp majoritetsgruppen. Nedan sammanfattas de resultat som delstudierna visat kopplat till studiens frågeställningar.

Studien visar tydligt att utbildning är mycket viktigt för när och hur etablering på arbetsmarknaden sker för olika grupper. Sammanfattningsvis för analyserna av utbildningsnivå kan konstateras att kön är en viktig variabel att analysera i utbildningssammanhang och framförallt i kombination med uppväxtförhållanden, föräldrars utbildningsnivå och i viss utsträckning svensk-utländsk bakgrund.

Män är särskilt missgynnade utbildningsmässigt i kombination med andra faktorer såsom socioekonomiskt utsatt uppväxt och studieovana hem, medan kvinnor i något högre utsträckning utbildar sig längre, trots uppväxtförhållanden som får betecknas som ogynnsamma.

Mäns relativa nackdel i utbildningssystemet får inte någon större negativ genomslagskraft på arbetsmarknadsinträdet och framtida inkomstnivåer, jämfört med kvinnor.

Utbildningsnivå är en viktig faktor för etablering på arbetsmarknaden, både vad gäller den första kontakten med arbetsmarknaden och själva inträdet på arbetsmarknaden. Det kan konstateras att en viktig skiljelinje för att etablera sig på arbetsmarknaden går vid att uppnå en gymnasial utbildning eller inte. De som saknar gymnasial utbildning visar sig ha särskilda svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden, eftersom 12,4 procent av gruppen vid 31 års ålder inte hade haft någon kontakt med arbetsmarknaden och en femtedel inte hade trätt in på arbetsmarknaden.

Därtill förefaller en gymnasial utbildning eller högre ha en utjämnande effekt för grupper med generellt svagare anknytning på arbetsmarknaden, såsom de som växt upp i socioekonomiskt utsatta hushåll, de med utländsk bakgrund och kvinnor. För nämnda grupper visar sig avsaknad av gymnasieutbildning ge motsatt effekt, det vill säga leda till ökade skillnader.

Könsskillnaden för framförallt personer i målgruppen som saknar gymnasial utbildning är mycket stor vad gäller inkomstutvecklingen upp till 31 års

ålder. Samtidigt är det ett faktum att könsskillnaden i inkomstutveckling för framförallt personer med kort utbildning är mycket stor.

När de svagaste inkomstgrupperna studeras är ett slående resultat framförallt det för personerna som har haft handikappersättning samt sjuk- eller aktivitetsersättning. Under hela tidsperioden 2000–2016 mottog 271 personer i målgruppen vid något tillfälle handikappersättning. Vid 31 års ålder var medianinkomsten noll i båda dessa grupper, vilket innebär att mer än hälften av personerna i målgruppen med handikapp-, samt sjuk- eller aktivitetsersättning saknade en inkomst från arbete vid 31 års ålder. I någon utsträckning kan det ses som ett förväntat resultat att höga andelar av grupperna endast förvärvsarbetar i begränsad utsträckning eftersom personer med sjuk- eller aktivitetsersättningar har bedömts ha en nedsatt arbetsförmåga. Samtidigt visar det tydligt på grupper som i hög utsträckning står helt utanför arbetsmarknaden.

Det finns en stor skillnad mellan grupperna gällande vilka som varit verksamma som företagare, både vad gäller kön och svensk-utländsk bakgrund. Framförallt är andelen som väljer att bli företagare låg bland kvinnor och kvinnor med utländsk bakgrund. Unga kvinnor med utländsk bakgrund kan i högre utsträckning behöva stöd, nätverk och strukturer för att underlätta steget att bli företagare. Detta gäller även studiens huvudsakliga målgrupp som varit bosatta i Sverige och Stockholms län under många år.

Avsaknad av gymnasieutbildning är en viktig faktor för att befinna sig i utanförskap och där är kvinnorna mer utsatta än männen som saknar gymnasieutbildning. Detta kan inte enbart förklaras av att kvinnor pluggar vidare och därmed i högre utsträckning befinner sig utomlands och felaktigt räknas som UVAS, utan kvinnorna utgör en mer utsatt grupp både bland dem som saknar gymnasieutbildning och bland dem med längre utbildning.

Två andra faktorer som har stor inverkan på risken att hamna i ett utanförskap och ta sig ur utanförskapet är att tidigt bli ensamstående förälder och att ha en nedsatt funktionalitet (motta handikappersättning). Framförallt inom den sistnämnda gruppen är genomgående två tredjedelar av både männen och kvinnorna varken i arbete eller studier. Vidare har andelen som varken arbetar eller studerar inom denna grupp kraftigt ökat snarare än minskat över åren, ända upp till 31 år, då över 70 procent står utanför arbete och studier. Det är därmed tydligt att denna grupp saknat rätt förutsättningar för att ta sig in på arbetsmarknaden.

Analyserna visar att de 31-åriga kvinnorna och männen i Stockholms län år 2016 i hög utsträckning hade gjort traditionella yrkesval utifrån vilka yrken som är kvinno- och mansdominerade. 75 procent av 31-åringarna förvärvsarbetade i ett yrke som var kvinno- eller mansdominerat.

Vidare har hur väl de högutbildades kompetens utnyttjas analyserats. Sammantaget visar analyserna på en potential att bättre nyttja de

högutbildades kompetens på arbetsmarknaden, framförallt vad gäller snabbare integration av utrikes födda akademiker.

Personer som bor i utpekade utvecklingsområden i länet har i lägre grad trätt in på arbetsmarknaden, och befinner sig i större grad i utanförskap. Skillnaderna ökar mellan utvecklingsområdena och övriga länet på grund av att de som bor kvar i lägre utsträckning har trätt in på arbetsmarknaden jämfört med dem som flyttar ut, men framförallt för att arbetsmarknadsinträdet är lägre för dem som flyttar in till utvecklingsområdena.

Källförteckning

Afrofobi – en kunskapsöversikt över afrosvenskars situation i dagens Sverige (2014). Tumba: Mångkulturellt centrum. (Mångkulturellt centrum 2014:1).

Aldén, L. & Hammarstedt, M. (2015). Utrikes födda på 2000-talets arbetsmarknad – en översikt och förklaringar till situationen. *Ekonomisk debatt 2015:3, vol. 43, s. 77–89.*

Carlsson, M. & Rooth, D-O. (2007). Etnisk diskriminering på svensk arbetsmarknad – resultat från ett fältexperiment. *Ekonomisk debatt 2007:3, vol. 35, s. 55–68.*

Engdahl, M. & Forslund, A. (2016). *En förlorad generation? Om ungas inträde på arbetsmarknaden.* Uppsala: Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU). (IFAU rapport 2016:1).

Eriksson R., Nordström Skans, O., Sjögren, A. & Åslund, O. (2007). *Ungdomars och invandrades inträde på arbetsmarknaden 1985–2003.* Uppsala: Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU). (IFAU rapport 2007:18).

Eriksson, S., Hensvik, L. & Nordström Skans, O. (2017). *Den svenska arbetsmarknaden och dess utmaningar*. Uppsala: Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU). (IFAU rapport 2017:5).

Försäkringskassan (2009). *Ensamstående föräldrars ekonomiska situation.* Stockholm. (Socialförsäkringsrapport 2009:4).

Lundin, M. & Thelander, J. (2012). *Ner och upp – decentralisering och centralisering inom svensk arbetsmarknadspolitik 1995–2010.* Uppsala: Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU). (IFAU rapport 2012:1).

Länsstyrelsen i Stockholms län (2016). *Stockholm 2025 – en utbildnings- och arbetsmarknadsprognos.* Stockholm. (Länsstyrelsen i Stockholms län rapport 2016:16).

Nulägesanalys av Stockholms arbetsmarknad – en statistisk rapport om utbud och efterfrågan av arbetskraft i Stockholms stadsdelsområden 2008–2016 (2017). Stockholm: Sweco.

SOU 2011:11. *Långtidsutredningen 2011*. Stockholm: Finansdepartementet.

SOU 2014:30. *Jämställt arbete? – organisatoriska ramar och villkor i arbetslivet.* Forskningsrapport till Delegationen för jämställdhet i arbetslivet. Stockholm: Arbetsmarknadsdepartementet.

SOU 2015:104. *Långtidsutredningen 2015 - huvudbetänkande*. Stockholm: Finansdepartementet.

Statistiska centralbyrån (SCB) (2018). *Situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2017.* Stockholm. (Information om utbildning och arbetsmarknad 2018:2).

Stenberg, L. (2015). *Working poor - om arbetande fattigdom och klass i Sverige*. Stockholm: Tankesmedjan Tiden. (Tiden rapport 2015:1).

Ungdomsstyrelsen (2011). 2011 års uppföljning av unga som varken arbetar eller studerar – i spåren av den ekonomiska krisen. Stockholm. (Skrifter från Temagruppen Unga i arbetslivet 2011:4).

Webbplatser och sidor

Forskning om kvinnor och män på arbetsmarknaden
https://www.ifau.se/sv/Press/Forskningssammanfattningar/kvinnor-och-man-pa-arbetsmarknaden/
[2019-01-11]

Statistiska centralbyråns databas LISA
https://www.scb.se/vara-tjanster/bestalla-mikrodata/vilka-mikrodata-finns/longitudinella-register/longitudinell-integrationsdatabas-for-sjukforsakrings--och-arbetsmarknadsstudier-lisa/

Appendix

1. Definitioner

Unga som varken arbetar eller studerar

Definitionen av Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS) har tagits fram av Temagruppen unga i arbetslivet (http://temaunga.se/) som tillhör Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. För att klassificeras som UVAS ska en individ under kalenderåret:

- inte haft inkomster över ett prisbasbelopp (44 300 kronor år 2016) under kalenderåret
- inte mottagit studiemedel, varit utbildningsregistrerad eller studerat vid SFI mer än 60 timmar under kalenderåret
- inte arbetspendlat till Norge eller Danmark under kalenderåret.

Vidare så:

- Föräldrar som är lediga för omvårdnad av barn ingår i gruppen UVAS om de har föräldrapenning på garantinivå. Däremot ingår inte de som har föräldrapenning på SGI-nivå (sjukpenninggrundande inkomst), eftersom de antas vara etablerade på arbetsmarknaden.
- Individer med aktivitetsersättning på grund av förlängd skolgång eller förlängt barnbidrag antas studera vid särskola och exkluderas ur gruppen UVAS.
- Vanligtvis avgränsas målgruppen till 16–29-åringar, men i detta fall följs UVAS-status till 31 års ålder (år 2016). För åren 2015–2016 har SCB inte kunnat rensa bort arbetspendlare till Norge och Danmark. Betydelsen av detta för bosatta i Stockholms län bedöms vara liten.

Yrkesklassificering och yrkets kvalifikationsnivå

I syfte att beskriva hur väl de eftergymnasialt utbildades kompetens nyttjas på arbetsmarknaden har Sweco analyserat yrkets kvalifikationsnivå. Även om det finns många potentiella anledningar till att en person arbetar i ett förhållandevis lågkvalificerat yrke trots en akademisk utbildning, utgör det på en övergripande nivå för samhället en uppenbar kostnad med kompetens som skulle kunna utnyttjas bättre. I den utsträckning den högutbildade inte själv aktivt valt ett yrke under sin kvalifikationsnivå utgör det även en kostnad på det personliga planet.

SCB:s yrkesklassificering (SSYK2012) delar in samtliga yrken i fyra kvalifikationsnivåer:

1. Yrken med låga eller inga formella utbildningskrav.
2. Yrken som kräver kompetens motsvarande gymnasial nivå, samt eftergymnasial utbildning kortare än 2 år (existerar knappt i Sverige).
3. Yrken som kräver kompetens motsvarande praktisk utbildning eller yrkesutbildning, eftergymnasial utbildning om 2–3 år.
4. Yrken som kräver kompetens motsvarande teoretisk utbildning eller forskarförberedande eftergymnasial utbildning om minst 3 år, normalt 4 år eller längre.

SCB betonar att trots att formella utbildningsnivåer används som riktmärke för att bestämma ett visst yrkes kvalifikationsnivå behöver de kunskaper och färdigheter som krävs inte ha inhämtats genom formell utbildning. De kan lika väl ha inhämtats genom arbetserfarenhet. Kvalifikationsnivåerna beskriver de kvalifikationer som arbetet i fråga fordrar, inte de kvalifikationer som arbetstagaren som utför arbetet besitter.

Den grövsta nivån av yrkeskoderna (Yrkesområde) samt vilken kvalifikationsnivå de tillhör visas i Tabell 11 nedan.

Tabell 11. Yrkeskoder och kvalifikationsnivåer, SSYK 2012. Källa: SCB

Yrkesområde[25]		**Kvalifikationsnivå**
1	Chefsyrken	3, 4
2	Yrken med krav på fördjupad högskolekompetens	4
3	Yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande	3
4	Yrken inom administration och kundtjänst	2
5	Service-, omsorgs- och försäljningsarbete	2
6	Yrken inom lantbruk, trädgård, skogsbruk och fiske	2
7	Yrken inom byggverksamhet och tillverkning	2
8	Yrken inom maskinell tillverkning och transport med mera	2
9	Yrken med krav på kortare utbildning eller introduktion	1
0	Militärt arbete	2, 3, 4

[25] Som exempel på yrken på mer detaljerad nivå som ingår i kvalifikationsnivå 1 finns bland annat städare, bärplockare, köksbiträden torgförsäljare, tidningsdistributörer och hamnarbetare. Inom kvalifikationsnivå 2 ingår yrken inom kontors- o kundservice, vårdbiträden, byggarbetare, snickare, målare, elektriker, montörer och maskinförare. Kvalifikationsnivå 3 inkluderar yrken som ingenjörer och tekniker, arbetsledare inom bygg- och tillverkning, piloter, tandhygienister, banktjänstemän, poliser och fotografer. Kvalifikationsnivå 4 utgörs bland annat av yrkena fysiker, matematiker, civilingenjörer, läkare och sjuksköterskor, lärare, jurister, journalister, socialsekreterare, konstnärer. För en utförlig nedbrytning av yrkeskoderna, se SCB:s webbplats.

2. Tabeller och diagram

Målgruppens sammansättning

19 299 personer födda år 1985, bosatta i Stockholms län år 2000. Nedan beskrivs utvalda bakgrundskaraktäristika och uppväxtförhållanden.

Kön	Andel
Kvinnor	49 %
Män	51 %

Eftergymnasialt utbildade föräldrar	Andel
Ja	35 %
Nej/uppgift saknas	65 %

Folkbokföringslän år 1990 (5 års ålder)	Andel
Stockholms län	87 %
Övriga län	5 %
Ej folkbokförd i Sverige	8 %

Familjesammansättning år 1990 (5 års ålder)	Andel
Gift/partnerskap med minst ett barn under 18 år	63 %
Sambos med minst ett barn under 18 år	12 %
Ensamstående far med minst ett barn under 18 år	1 %
Ensamstående mor med minst ett barn under 18 år	15 %
Barn 15 år och yngre folkbokförda som ensamstående	<1%
Saknas (ej folkbokförd i Sverige)	8 %

Vistelsetid* i Sverige	Andel
1–3 år	2 %
4–6 år	2 %
7–9 år	3 %
10–19 år	6 %
Inrikes födda	87 %
** Vistelsetid från första invandringstillfället till år 2001*	

Ursprung grov	Ursprung fin	Andel
Utländsk bakgrund	Utrikesfödd	13 %
	Inrikesfödd med två utrikesfödda föräldrar	13 %
Svensk bakgrund	Inrikesfödd med en inrikesfödd och en utrikesfödd förälder	13 %
	Inrikesfödd med två inrikesfödda föräldrar	61 %

Invandrat senast årskurs 1 grundskola (7 års ålder)	Andel
Ja	7 %
Invandrat senare	6 %
Inrikesfödda	87 %

Invandrat senast årskurs 1 grundskola (7 års ålder)	Andel
Sverige	87%
EU28	2%
Mellanöstern	4%
Nordafrika	<1%
Nordamerika	<1%
Oceanien och Antarktis	<1%
Syd- och Centralamerika	2%
Västafrika	<1%
Övriga Afrika	2%
Övriga Asien	2%
Övriga Europa	2%

Förekomst av socialbidrag i familjen under minst 3 år, 1990–2000	Andel
Ja	19 %
Nej/uppgift saknas	81 %

Förekomst av socialbidrag i familjen under minst 5 år, 1990–2000	Andel
Ja	12 %
Nej/uppgift saknas	88 %

Mottagit handikappersättning år 2000–2016	Andel
Ja (271 personer)	1 %
Nej	65 %

Fem vanligast förekommande yrken per kön, svensk-utländsk bakgrund och utbildningsnivå för personer födda år 1985, bosatta i Stockholms län år 2016

Yrke med mer än 60 procent kvinnor

Yrke med mer än 60 procent män

Yrke med jämn könsfördelning (40–60 procent kvinnor och män)

Kvinnor med svensk bakgrund	Kvinnor med utländsk bakgrund	Män med svensk bakgrund	Män med utländsk bakgrund
Personer som saknar gymnasial utbildning (förgymnasialt utbildade) 31-åringar år 2016			
Butikssäljare, fackhandel	Vårdbiträden	Förtagssäljare	Restaurang- och köksbiträden m.fl.
Butikssäljare, dagligvaror	Städare	Butiksbiträde, fackhandel	Städare
Barnskötare	Personliga assistenter	Träarbetare, snickare m.fl.	Lager- och terminalpersonal
Personliga assistenter	Restaurang- och köksbiträden m.fl.	Lager- och terminalpersonal	Väktare och ordningsvakter
Restaurang- och köksbiträden m.fl.	Barnskötare	Lastbilsförare m.fl.	Butiksbiträde, fackhandel
Gymnasialt utbildade, 31-åringar år 2016			
Barnskötare	Barnskötare	Företagssäljare	Restaurang- och köksbiträden m.fl.
Butikssäljare, fackhandel	Undersköterskor, hemtjänst, -sjukvård och äldreboende	Träarbetare, snickare mm.fl.	Lager- och terminalpersonal
Övriga kontorsassistenter och sekreterare	Vårdbiträden	Installations- och serviceelektriker	Städare
Undersköterskor, hemtjänst, hemsjukvård och äldreboende	Städare	Butikssäljare, fackhandel	Väktare och ordningsvakter
Butikssäljare, dagligvaror	Butikssäljare, fackhandel	Lager- och terminalpersonal	Butikssäljare, fackhandel
Eftergymnasial utbildning två år eller kortare, 31-åringar år 2016			
Butikssäljare, fackhandel	Städare	Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.
Övriga kontorsassistenter och sekreterare	Vårdbiträden	Företagssäljare	Städare
Barnskötare	Butikssäljare, fackhandel	Poliser	Restaurang- och köksbiträden m.fl.
Företagssäljare	Barnskötare	Ingenjörer och tekniker inom bygg och anläggning	Lager- och terminalpersonal
Poliser	Övriga kontorsassistenter och sekreterare	Butikssäljare, fackhandel	Företagssäljare
Eftergymnasial utbildning tre år eller längre, 31-åringar år 2016			
Grundutbildade sjuksköterskor	Grundskollärare	Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.
Grundskollärare	Doktorander	Lednings- och organisationsutvecklare	Doktorander
Planerare och utredare med flera	Grundutbildade sjuksköterskor	Planerare och utredare m.fl.	Civilingenjörsyrken inom elektroteknik
Förskollärare	Planerare och utredare m.fl.	Företagssäljare	Restaurang- och köksbiträden m.fl.
Personal- och HR-specialister	Förskollärare	Banktjänstemän	Grundskollärare

Regressionstabeller

Analyserna som presenteras här avser i huvudsak multipel linjär regression. Även logistiska regressioner och Cox regression (överlevnadsanalys) har genomförts.

Tre av de beroende variablerna som här analyseras avser binära utfall: erhållit slutbetyg eller ej, inträdd eller ej, samt UVAS eller ej. Dessa linjära regressioner avser därmed linjära sannolikhetsmodeller. De två andra beroende variablerna, antalet arbetsdagar och inkomst, avser kontinuerliga skalor.

Sjuk- och aktivitetsersättning kan en person få mellan 19 och 64 år (tidigare från 16 år). Sjukersättning kan man få om man inte bedöms kunna arbeta nu och i framtiden i något arbete på hela arbetsmarknaden. Aktivitetsersättning kan en person få om man är mellan 19 och 29 år och har en sjukdom eller en funktionsnedsättning som gör att man inte kan arbeta under minst ett år. Detta innebär alltså att denna grupp är att betrakta som utanför arbetskraften, och därför finns det skäl att exkludera dessa från analysen eller åtminstone kontrollera om en person haft sjuk- eller aktivitetsersättning eller inte. År 2016 var det 1,9 procent av den analyserade populationen som hade sjuk- eller aktivitetsersättning. Under perioden 2001–2016 var det 3,9 procent som något år hade haft sjuk- eller aktivitetsersättning. Denna variabel är inkluderad i analysen nedan som en kontrollvariabel i huvudsak.

Regressionsmodeller har även genomförts där personer som haft sjuk- eller aktivitetsersättning analysåret exkluderats. Detta medför något lägre förklaringsgrad, men inte några betydande förändringar i parameterskattningarna och signifikansnivåerna för övriga bakgrundsvariabler. Detta med undantag för antalet arbetslöshetsdagar, där en exkludering av gruppen som haft sjuk- eller aktivitetsersättning under perioden 2001–2016 innebär en något högre förklaringsgrad och något ökad effekt av att inte ha fullföljt sin gymnasieutbildning. Framförallt är det dock handikappersättning som bakgrundsvariabel som får betydande ändrade parametersättningar, och i många fall icke-signifikanta, om personer med sjuk- eller aktivitetsersättning exkluderas. Detta beror på att det är många personer som både har handikappersättning och sjuk- eller aktivitetsersättning.

Observera att det i analysen används två begrepp som har olika betydelse. Dels *parameterestimat* (eller bara estimat) som beskriver marginaleffekten (ofta beskrivet som *påverkan*) av en variabel med hänsyn tagen till övriga bakgrundsvariabler. Dels en variabels *förklaringsgrad* som här avser hur stor del av variationen som variabeln förklarar. En variabels förklaringsgrad rangordnas baserat på stegvisa regressionsmodeller, där variablerna läggs in i modellen i den ordning som ökar förklaringsgraden mest.

Tabell 12. Linjära regressionsmodeller med avseende på sannolikheten att ha erhållit slutbetyg i gymnasiet år 2004 (vid 19 års ålder) uppdelat på kön (totalt 16 181 individer)

	Total	Kvinnor	Män
Förklarande variabler			
Kvinna (ref. man)	0,051*	-	-
	(0,007)	-	-
Ingen av föräldrarna har eftergymnasial utbildning (ref. en förälder har eftergymnasial utbildning)	-0,113*	-0,099*	-0,127*
	(0,007)	(0,01)	(0,01)
Ensamstående förälder innan 20 års ålder (ref. inte ensamstående förälder innan 20 års ålder)	-0,552*	-0,563*	-
	(0,047)	(0,046)	-
Invandrat efter årskurs 1 (ref. svenskfödd med två svenskfödda föräldrar)	-0,283*	-0,277*	-0,286*
	(0,016)	(0,022)	(0,022)
Invandrat innan årskurs 1	-0,052*	-0,028	-0,074*
	(0,015)	(0,02)	(0,021)
Svenskfödd med två utlandsfödda föräldrar	-0,05*	-0,052*	-0,048*
	(0,011)	(0,015)	(0,015)
Svenskfödd med en utlandsfödd förälder	-0,032*	-0,024	-0,039*
	(0,01)	(0,015)	(0,015)
Socioekonomisk utsatt uppväxt (ref. inte socioekonomiskt utsatt uppväxt)	-0,187*	-0,166*	-0,208*
	(0,01)	(0,014)	(0,014)
Har erhållit sjuk/aktivitetsersättning 2001–2016 (ref. inte erhållit sjuk/aktivitetsersättning)	-0,462*	-0,508*	-0,421*
	(0,038)	(0,054)	(0,053)
Har erhållit handikappersättning 2001–2016 (ref. inte erhållit handikappersättning)	-0,2*	-0,195*	-0,209*
	(0,04)	(0,063)	(0,052)

Anm.: Parameterestimat står på första raden för varje variabel. Standardfelet visas inom parentes på andra raden. Signifikant på minst 5-procentsnivå markeras med ”*”.

Tabell 13. Logistisk regressionsmodell med avseende på sannolikheten att ha erhållit slutbetyg i gymnasiet år 2004 (vid 19 års ålder) uppdelat på kön (totalt 16 181 individer)

Förklarande variabler	Steg[1]	Estimat	Standard-fel	P-värde	Odds-kvot
Kvinna (ref. man)	6	0,269	0,036	<,0001	1,308
Ingen av föräldrarna har eftergymnasial utbildning (ref. en förälder har eftergymnasial utbildning)	4	-0,623	0,041	<,0001	0,536
Ensamstående förälder innan 20 års ålder (ref. inte ensamstående förälder innan 20 års ålder)	5	-3,154	0,400	<,0001	0,043
Invandrat efter årskurs 1 (ref. svenskfödd med två svenskfödda föräldrar)	3	-0,890	0,061	<,0001	0,277
Invandrat innan årskurs 1	3	0,132	0,057	0,021	0,770
Svenskfödd med två utlandsfödda föräldrar	3	0,141	0,044	0,001	0,778
Svenskfödd med en utlandsfödd förälder	3	0,225	0,400	<,0001	0,845
Socioekonomiskt utsatt uppväxt (ref. inte socioekonomiskt utsatt uppväxt)	1	-0,845	0,048	<,0001	0,430
Har erhållit sjuk/aktivitetsersättning 2001–2016 (ref. inte erhållit sjuk/aktivitetsersättning)	2	-2,797	0,274	<,0001	0,061
Har erhållit handikappersättning 2001–2016 (ref. inte erhållit handikappersättning)	7	-1,378	0,248	<,0001	0,252

[1] Avser utfallet av en stegvis regressionsmodell där de förklarande variablerna läggs in i den ordning som ger modellen högst förklaringsgrad.

Tabell 14. Linjära regressionsmodeller med avseende på arbetsmarknadsutfall för födda 1985 (kvar)boende i länet 2000–2016 (totalt 16 214 individer)

Beroende-variabel:	Etablerad på arbets-marknad någon gång år 2001–2016	Varken arbetar eller studerar år 2016	Summa arbetslös-hetsdagar år 2001–2016	Förvärvs-inkomst år 2016
Förklarande variabler				
Kvinna (ref. man)	-0,021*	0,041*	-15,675*	-92,697*
	(0,004)	(0,005)	(3,699)	(3,108)
Ingen av föräldrarna har eftergymnasial utbildning (ref. en förälder har eftergymnasial utbildning)	0,025*	-0,008	50,022*	-29,34*
	(0,005)	(0,005)	(3,963)	(3,33)
Ensamstående förälder innan 20 års ålder (ref. inte ensamstående förälder innan 20 års ålder)	-0,144*	0,123*	155,675*	-27,599
	(0,03)	(0,032)	(25,447)	(21,384)
Invandrat efter årskurs 1 (ref. svenskfödd med två svenskfödda föräldrar)	-0,055*	0,079*	103,197*	-42,046*
	(0,01)	(0,011)	(8,371)	(7,034)
Invandrat innan årskurs 1	-0,033*	0,056*	55,927*	-31,28*
	(0,009)	(0,01)	(7,775)	(6,534)
Svenskfödd med två utlandsfödda föräldrar	-0,038*	0,057*	74,415*	-28,352*
	(0,007)	(0,007)	(5,76)	(4,841)
Svenskfödd med en utlandsfödd förälder	-0,022*	0,028*	23,575*	-14,042*
	(0,007)	(0,007)	(5,594)	(4,701)
Ej erhållit slutbetyg i gymnasiet (ref. erhållit slutbetyg i gymnasiet)	-0,101*	0,123*	103,685*	-67,895*
	(0,007)	(0,007)	(5,808)	(4,881)
Socioekonomiskt utsatt uppväxt (ref. inte socioekonomiskt utsatt uppväxt)	-0,029*	0,022*	87,815*	-26,435*
	(0,006)	(0,007)	(5,286)	(4,442)
Har erhållit sjuk/aktivitetsersättning 2001–2016 (ref. inte erhållit sjuk/aktivitetsersättning)	-0,593*	0,467*	56,399*	-203,081*
	(0,013)	(0,014)	(11,268)	(9,469)
Har erhållit handikappersättning 2001–2016 (ref. inte erhållit handikappersättning)	-0,057*	0,127*	-145,857*	-9,543
	(0,022)	(0,023)	(18,443)	(15,499)

Anm.: Parameterestimat står på första raden för varje variabel. Standardfelet visas inom parentes på andra raden. Signifikant på minst 5-procentsnivå markeras med ”*”.

Tabell 15. Cox regression (Cox proportional hazard) med avseende på antal år fram till första året med en registrerad arbetsinkomst som överstiger halva medianinkomsten för en 45-åring (inträdd) för (kvar)boende i länet 2000–2016

Förklarande variabler	Steg[1]	Estimat	Standard-fel	P-värde	Hazard ratio
Kvinna (ref. man)	5	-0,141	0,017	<,0001	0,868
Ingen av föräldrarna har eftergymnasial utbildning (ref. en förälder har eftergymnasial utbildning)	2	0,347	0,018	<,0001	1,415
Ensamstående förälder innan 20 års ålder (ref. inte ensamstående förälder innan 20 års ålder)	7	-0,475	0,131	0,000	0,622
Invandrat efter årskurs 1 (ref. svenskfödd med två svenskfödda föräldrar)	3	-0,351	0,039	<,0001	0,704
Invandrat innan årskurs 1	3	-0,272	0,036	<,0001	0,762
Svenskfödd med två utlandsfödda föräldrar	3	-0,293	0,026	<,0001	0,746
Svenskfödd med en utlandsfödd förälder	3	-0,118	0,025	<,0001	0,889
Ej erhållit slutbetyg i gymnasiet (ref. erhållit slutbetyg i gymnasiet)	4	-0,229	0,028	<,0001	0,795
Socioekonomiskt utsatt uppväxt (ref. inte socioekonomiskt utsatt uppväxt)	6	-0,093	0,025	0,000	0,912
Har erhållit sjuk/aktivitetsersättning 2001–2016 (ref. inte erhållit sjuk/aktivitetsersättning)	1	-1,877	0,087	<,0001	0,153
Har erhållit handikappersättning 2001–2016 (ref. inte erhållit handikappersättning)	8	-0,284	0,138	0,039	0,753

[1]Avser utfallet av en stegvis regressionsmodell där de förklarande variablerna läggs in i den ordning som ger modellen högst förklaringsgrad.

Tabell 16. Logistisk regressionsmodell med avseende på sannolikheten att varken arbeta eller studera år 2016 för (kvar)boende i länet 2000–2016

Förklarande variabler	Steg[1]	Estimat	Standard-fel	P-värde	Odds-kvot
Kvinna (ref. man)	4	0,482	0,054	<,0001	1,619
Ensamstående förälder innan 20 års ålder (ref. inte ensamstående förälder innan 20 års ålder)	7	0,676	0,251	0,007	1,967
Invandrat efter årskurs 1 (ref. svenskfödd med två svenskfödda föräldrar)	3	0,304	0,076	<,0001	2,157
Invandrat innan årskurs 1	3	0,140	0,075	0,062	1,831
Svenskfödd med två utlandsfödda föräldrar	3	0,142	0,059	0,016	1,834
Svenskfödd med en utlandsfödd förälder	3	-0,121	0,064	0,058	1,410
Ej erhållit slutbetyg i gymnasiet (ref. erhållit slutbetyg i gymnasiet)	2	1,003	0,066	<,0001	2,727
Socioekonomiskt utsatt uppväxt (ref. inte socioekonomiskt utsatt uppväxt)	6	0,198	0,067	0,003	1,219
Har erhållit sjuk/aktivitetsersättning 2001–2016 (ref. inte erhållit sjuk/aktivitetsersättning)	1	2,434	0,106	<,0001	11,399
Har erhållit handikappersättning 2001–2016 (ref. inte erhållit handikappersättning)	5	0,633	0,190	0,001	1,882

[1]Avser utfallet av en stegvis regressionsmodell där de förklarande variablerna läggs in i den ordning som ger modellen högst förklaringsgrad.

Tabell 17. Linjära regressionsmodeller med avseende på arbetsmarknadsutfall för kvinnor födda 1985 (kvar)boende i länet 2000–2016 (totalt 7 861 individer)

Beroende-variabel:	Inträdd på arbets-marknad någon gång år 2001–2016	Varken arbetar eller studerar år 2016	Summa arbetslös-hetsdagar år 2001–2016	Förvärvs-inkomst år 2016
Förklarande variabler				
Ingen av föräldrarna har eftergymnasial utbildning (ref. en förälder har eftergymnasial utbildning)	0,027*	-0,001	49,572*	-27,518*
	(0,007)	(0,008)	(5,177)	(4,114)
Ensamstående förälder innan 20 års ålder (ref. inte ensamstående förälder innan 20 års ålder)	-0,123*	0,107*	161,366*	-30,241
	(0,031)	(0,035)	(23,405)	(18,596)
Invandrat efter årskurs 1 (ref. svenskfödd med två svenskfödda föräldrar)	-0,051*	0,079*	84,213*	-30,911*
	(0,015)	(0,016)	(10,916)	(8,673)
Invandrat innan årskurs 1	-0,019	0,044*	42,413*	-13,741
	(0,013)	(0,015)	(10,038)	(7,975)
Svenskfödd med två utlandsfödda föräldrar	-0,046*	0,061*	74,649*	-21,146*
	(0,01)	(0,011)	(7,607)	(6,044)
Svenskfödd med en utlandsfödd förälder	-0,026*	0,031*	18,358*	-15,777*
	(0,01)	(0,011)	(7,334)	(5,827)
Ej erhållit slutbetyg i gymnasiet (ref. erhållit slutbetyg i gymnasiet)	-0,148*	0,16*	94,43*	-67,131*
	(0,011)	(0,013)	(8,539)	(6,784)
Socioekonomiskt utsatt uppväxt (ref. inte socioekonomiskt utsatt uppväxt)	-0,042*	0,027*	84,969*	-27,188*
	(0,009)	(0,01)	(6,818)	(5,417)
Har erhållit sjuk/aktivitetsersättning 2001–2016 (ref. inte erhållit sjuk/aktivitetsersättning)	-0,588*	0,419*	46,314*	-175,224*
	(0,019)	(0,022)	(14,566)	(11,573)
Har erhållit handikappersättning 2001–2016 (ref. inte erhållit handikappersättning)	-0,021	0,154*	-138,902*	13,756
	(0,037)	(0,041)	(27,321)	(21,707)

Anm.: Parameterestimat står på första raden för varje variabel. Standardfelet visas inom parentes på andra raden. Signifikant på minst 5-procentsnivå markeras med ”*”.

Tabell 18. Linjära regressionsmodeller med avseende på arbetsmarknadsutfall för män födda 1985 (kvar)boende i länet 2000–2016 (totalt 8 353 individer)

Beroende-variabel:	Inträdd på arbets-marknad någon gång år 2001–2016	Varken arbetar eller studerar år 2016	Summa arbetslös-hetsdagar år 2001–2016	Förvärvs-inkomst år 2016
Förklarande variabler				
Ingen av föräldrarna har eftergymnasial utbildning (ref. en förälder har eftergymnasial utbildning)	0,023*	-0,014*	50,431*	-31,119*
	(0,006)	(0,006)	(5,962)	(5,183)
Invandrat efter årskurs 1 (ref. svenskfödd med två svenskfödda föräldrar)	-0,06*	0,08*	121,232*	-52,881*
	(0,013)	(0,014)	(12,61)	(10,963)
Invandrat innan årskurs 1	-0,048*	0,069*	69,222*	-49,388*
	(0,012)	(0,013)	(11,836)	(10,29)
Svenskfödd med två utlandsfödda föräldrar	-0,029*	0,053*	74,319*	-34,66*
	(0,009)	(0,009)	(8,574)	(7,454)
Svenskfödd med en utlandsfödd förälder	-0,018*	0,024*	28,348*	-11,85
	(0,009)	(0,009)	(8,391)	(7,295)
Ej erhållit slutbetyg i gymnasiet (ref. erhållit slutbetyg i gymnasiet)	-0,073*	0,101*	108,412*	-67,223*
	(0,008)	(0,009)	(7,99)	(6,946)
Socioekonomiskt utsatt uppväxt (ref. inte socioekonomiskt utsatt uppväxt)	-0,016	0,017	89,936*	-24,744*
	(0,008)	(0,009)	(8,06)	(7,007)
Har erhållit sjuk/aktivitetsersättning 2001–2016 (ref. inte erhållit sjuk/aktivitetsersättning)	-0,598*	0,515*	66,766*	-232,841*
	(0,018)	(0,019)	(17,144)	(14,904)
Har erhållit handikappersättning 2001–2016 (ref. inte erhållit handikappersättning)	-0,077*	0,097*	-152,29*	-12,677
	(0,027)	(0,028)	(25,448)	(22,123)

Anm.: Parameterestimat står på första raden för varje variabel. Standardfelet visas inom parentes på andra raden. Signifikant på minst 5-procentsnivå markeras med ”*”.

Tabell 19. Linjära regressionsmodeller med avseende på arbetsmarknadsutfall för födda 1985 (kvar)boende i länet 2000–2016 (totalt 16 214 individer) uppdelat på kön. Arbetslöshetsdagar och förvärvsinkomst standardiserat för kvinnor respektive för män så att medelvärde är lika med 0 och standardavvikelse lika med 1

Beroende-variabel:	Inträdd på arbets-marknad någon gång år 2001–2016	Varken arbetar eller studerar år 2016	Summa arbetslös-hetsdagar år 2001–2016	Förvärvs-inkomst år 2016
Förklarande variabler				
Ingen av föräldrarna har eftergymnasial utbildning (ref. en förälder har eftergymnasial utbildning)	0,054*	-0,002	0,317*	-0,197*
	(0,014)	(0,025)	(0,033)	(0,029)
Ensamstående förälder innan 20 års ålder (ref. inte ensamstående förälder innan 20 års ålder)	-0,248*	0,349*	1,031*	-0,217
	(0,063)	(0,114)	(0,149)	(0,133)
Invandrat efter årskurs 1 (ref. svenskfödd med två svenskfödda föräldrar)	-0,104*	0,256*	0,538*	-0,222*
	(0,029)	(0,053)	(0,07)	(0,062)
Invandrat innan årskurs 1	-0,038	0,142*	0,271*	-0,098
	(0,027)	(0,049)	(0,064)	(0,057)
Svenskfödd med två utlandsfödda föräldrar	-0,093*	0,2*	0,477*	-0,152*
	(0,02)	(0,037)	(0,049)	(0,043)
Svenskfödd med en utlandsfödd förälder	-0,052*	0,1*	0,117*	-0,113*
	(0,02)	(0,036)	(0,047)	(0,042)
Ej erhållit slutbetyg i gymnasiet (ref. erhållit slutbetyg i gymnasiet)	-0,297*	0,521*	0,603*	-0,481*
	(0,023)	(0,042)	(0,055)	(0,049)
Socioekonomiskt utsatt uppväxt (ref. inte socioekonomiskt utsatt uppväxt)	-0,084*	0,089*	0,543*	-0,195*
	(0,018)	(0,033)	(0,044)	(0,039)
Har erhållit sjuk/aktivitetsersättning 2001–2016 (ref. inte erhållit sjuk/aktivitetsersättning)	-1,183*	1,362*	0,296*	-1,256*
	(0,039)	(0,071)	(0,093)	(0,083)
Har erhållit handikappersättning 2001–2016 (ref. inte erhållit handikappersättning)	-0,043	0,502*	-0,887*	0,099
	(0,074)	(0,134)	(0,175)	(0,156)

Anm.: Parameterestimat står på första raden för varje variabel. Standardfelet visas inom parentes på andra raden. Signifikant på minst 5-procentsnivå markeras med ”*”.

Tabell 20. Linjära regressionsmodeller med avseende på arbetsmarknadsutfall för födda 1985 boende i länet år 2000 och boende i Sverige år 2016 (totalt 18 353 individer)

Beroende-variabel:	Inträdd på arbets-marknad någon gång år 2001–2016	Varken arbetar eller studerar år 2016	Summa arbetslös-hetsdagar år 2001–2016	Förvärvs-inkomst år 2016
Förklarande variabler				
Ingen av föräldrarna har eftergymnasial utbildning (ref. en förälder har eftergymnasial utbildning)	0,046*	-0,049*	0,292*	-0,146*
	(0,013)	(0,023)	(0,034)	(0,024)
Invandrat efter årskurs 1 (ref. svenskfödd med två svenskfödda föräldrar)	-0,121*	0,281*	0,701*	-0,248*
	(0,027)	(0,048)	(0,073)	(0,051)
Invandrat innan årskurs 1	-0,096*	0,243*	0,4*	-0,231*
	(0,025)	(0,045)	(0,068)	(0,048)
Svenskfödd med två utlandsfödda föräldrar	-0,059*	0,186*	0,43*	-0,162*
	(0,018)	(0,033)	(0,05)	(0,035)
Svenskfödd med en utlandsfödd förälder	-0,036*	0,083*	0,164*	-0,056
	(0,018)	(0,032)	(0,049)	(0,034)
Ej erhållit slutbetyg i gymnasiet (ref. erhållit slutbetyg i gymnasiet)	-0,146*	0,353*	0,627*	-0,315*
	(0,017)	(0,03)	(0,046)	(0,033)
Socioekonomiskt utsatt uppväxt (ref. inte socioekonomiskt utsatt uppväxt)	-0,032	0,058	0,52*	-0,116*
	(0,017)	(0,031)	(0,047)	(0,033)
Har erhållit sjuk/aktivitetsersättning 2001–2016 (ref. inte erhållit sjuk/aktivitetsersättning)	-1,195*	1,81*	0,386*	-1,091*
	(0,036)	(0,065)	(0,099)	(0,07)
Har erhållit handikappersättning 2001–2016 (ref. inte erhållit handikappersättning)	-0,155*	0,342*	-0,88*	-0,059
	(0,054)	(0,097)	(0,147)	(0,104)

Anm.: Parameterestimat står på första raden för varje variabel. Standardfelet visas inom parentes på andra raden. Signifikant på minst 5-procentsnivå markeras med ”*”.

”

Länsstyrelsen arbetar för att Stockholmsregionen ska vara attraktiv att leva, studera, arbeta och utveckla företag i.

Länsstyrelsen Stockholm
Avdelningen för tillväxt
Telefon: 010-223 10 00
www.lansstyrelsen.se/stockholm